

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MATEMATİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

**48-66 AYLIK ÇOCUKLARA SAYI KAVRAMI ÖĞRETİMİNDE
SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRAS ÖGELERİNİN
KULLANIMI ÜZERİNE ÖRNEK BİR UYGULAMA**

Sümevra ŞAHİN

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Emre EV ÇİMEN

Eskişehir, 2018

ESKİŞEHİR OSMANGAZI ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Sümevra ŞAHİN tarafından hazırlanan **48-66 Aylık Çocuklara Sayı Kavramı Öğretiminde Somut Olmayan Kültürel Miras Öğelerinin Kullanımı Üzerine Örnek Bir Uygulama** başlıklı bu tez, **25/04/2018** tarihinde *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği*'nin ilgili maddeleri uyarınca yapılan **Tez Savunma Sınavı** sonucunda **başarılı** bulunarak, jürimiz tarafından oy birliği ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

<u>Görevi</u>	<u>Unvanı Adı SOYADI</u>	<u>İmza</u>
Jüri Başkanı :	Prof. Dr. Kürşat YENİLMEZ	
Danışman :	Dr. Öğr. Üyesi Emre EV ÇİMEN	
Üye :	Doç. Dr. Hüseyin Bahadır YANIK	

Prof. Dr. Eyüp ARTVİNLİ
Enstitü Müdürü

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

48-66 Aylık Çocuklara Sayı Kavramı Öğretiminde Somut Olmayan Kültürel Miras Öğelerinin Kullanımı Üzerine Örnek Bir Uygulama başlıklı tezin bizzat tarafımda hazırlanan, özgün bir çalışma olduğunu; bu çalışmanın tüm aşamalarında (hazırlık, veri toplama, analiz, bilgilerin sunumu ve raporlaştırma vb.) bilimsel etik ilke ve kurallara uygun olarak hareket ettiğimi; bu çalışma kapsamında elde edilmeyen tüm veri, bilgi vb. için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara çalışmanın kaynakçasında yer verdiğimi; bu çalışmanın Eskişehir Osmangazi Üniversitesi tarafından kullanılan “Bilimsel İntihal Tespit Programı”yla tarandığını ve hiçbir “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, herhangi bir biçimde bu çalışmamla ilgili yukarıdaki beyanıma aykırı bir durumun saptanması halinde, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçların sorumluluğunu kabul ettiğimi bildiririm.

25/04/2018

Sümevra ŞAHİN

Teşekkür

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde, konu seçiminde, sürecin belirlenmesinde, araştırmanın her bir basamağının uygulanmasında ve tamamlanmasında bana destek olan danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Emre EV ÇİMEN'e, yüksek lisans eğitimi boyunca benim yanımda olan ve bana her konuda yardımcı olan kardeşlerim Abdussamet ve Süeda ŞAHİN'e, araştırma sürecinin başından sonuna kadar her aşamasında mesleki bilgilerini benimle paylaşan ve uygulama sürecinde yanımda bulunarak bana her yönden destek veren kardeşim ve meslektaşım Nursema ÇETİN'e, tüm eğitim hayatımda beni destekleyen, her zaman kendimi geliştirmeme, daha da ileriye taşımama yardımcı olan babam Şükrü ŞAHİN'e, tüm hayatım boyunca manevi desteğini benden asla esirgemeyen, eğitim ve çalışma hayatımda yaşadığım tüm zorlukları aşmamda bana yardımcı olan annem Makbule ŞAHİN'e ve yüksek lisans tez savunma sınavında tezime değerli önerileriyle katkıda bulunan Prof. Dr. Kürşat YENİLMEZ ve Doç. Dr. Hüseyin Bahadır YANIK'a teşekkür ederim.

İçindekiler

İçindekiler	ii
Tablolar Listesi.....	v
Şekiller Listesi.....	vii
Özet	1
Abstract	5
BİRİNCİ BÖLÜM	5
1. Giriş.....	5
1.1. Problem Durumu	7
1.2. Araştırmanın Amacı	7
1.3. Araştırmanın Önemi	7
1.4. Varsayımlar	8
1.5. Sınırlılıklar.....	8
1.6. Kısaltmalar	8
İKİNCİ BÖLÜM	9
2. Kavramsal Çerçeve	9
2.1. Kültürel Miras	9
2.2. Somut Kültürel Miras	10
2.3. Somut Olmayan Kültürel Miras	10
2.4. SOKÜM ve Eğitim.....	12
2.5. SOKÜM Öğeleri.....	13
2.5.1. Sözlü gelenekler ve aktarımlar	14
2.5.1.1. Atasözü	14
2.5.1.2. Deyim	15
2.5.1.3. Bilmece	15
2.5.1.4. Ninni	16
2.5.1.5. Mani	17
2.5.1.6. Tekerleme	17
2.5.1.7. Fıkra	17
2.5.1.8. Masal.....	18
2.5.1.9. Halk hikayeleri.....	18
2.5.1.10. Efsane	19
2.5.1.11. Destan	19

2.5.2. Gösteri sanatları	20
2.5.2.1. Kukla	21
2.5.2.2. Meddah	21
2.5.2.3. Gölge oyunu	21
2.5.3. Toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şölenler	22
2.5.4. Doğa, evren ile ilgili bilgi ve uygulamalar	22
2.5.5. Yaşayan insan hazineleri	22
2.5.6. İnsanlığın sözlü ve somut olmayan mirası başyapıtları	23
2.5.7. Etnomatematik	24
2.5.8. Okul öncesi matematik eğitimi	26
2.5.8.1. Okul öncesinde matematiksel kavramların gelişimi	27
2.5.8.2. Okul öncesinde matematiksel becerilerin gelişimi	28
2.5.8.2.1. Sayılar ve işlemler	29
2.5.8.2.2. Birebir eşleme	29
2.5.8.2.3. Parça-bütün ilişkisi	30
2.5.8.2.4. Karşılaştırma	30
2.5.8.2.5. Sınıflama ve ayırma	30
2.5.8.2.6. Model alma ve örüntüler	31
2.5.8.2.7. Geometri ve uzaysal matematik	31
2.5.8.2.8. Ölçme	32
2.5.8.2.9. Veri analizi ve olasılık	33
2.6. İlgili Araştırmalar	33
2.6.2. Okul öncesi matematik eğitimi ile ilgili araştırmalar	33
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	41
3. Yöntem	41
3.1. Araştırmanın Modeli	41
3.2. Çalışma Grubu	41
3.3. Veri Toplama Araçları	41
3.4. Verilerin Toplanması	477
3.5. Verilerin Analizi	48
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	4850
4. Bulgular	50
4.1. SOKÜM Ögelerinin İncelenmesiyle Elde Edilen Bulgular	50
4.2. Uygulama Sürecinde Elde Edilen Bulgular	51

4.3. Araştırmacı Notları.....	77
4.4. Matematiksel Kavram Becerileri Kontrol Listesinden Elde Edilen Bulgular	79
4.5. Uygulama Sonrasında Çocukların SOKÜM Ögelerinin Kazanma Durumlarına Yönelik Bulgular	81
BEŞİNCİ BÖLÜM	84
5. Sonuç, Tartışma ve Öneriler	84
5.1. Sonuç	84
5.2. Tartışma.....	85
5.3. Öneriler.....	87
KAYNAKÇA.....	88
EKLER.....	96
ÖZGEÇMİŞ	114

Tablolar Listesi

Tablo Numarası	Başlık	Sayfa Numarası
3.1	Etkinlik Planlaması Aşamasında İncelenen Kitaplar	42
3.2	Okul Öncesi Eğitim Programında Yer Alan ve Araştırmada Kullanılan Bilişsel Gelişim Kazanım ve Göstergeleri	44
3.3	Okul Öncesi Eğitim Programında Yer Alan Verilmesi Gereken Sayı/Sayma Kavramları	45
4.1	İncelenen Kitaplar ve Elde Edilen Bulgular	50

Şekiller Listesi

Şekil Numarası	Başlık	Sayfa Numarası
2.1	Kültürel Miras Kategorileri	9
2.2	Somut Kültürel Miras	10
2.3	SOKÜM Ögeleri	13
2.4	Sözlü Gelenekler ve Aktarımlar	14
2.5	Gösteri Sanatları	20
2.6	Piaget'e Göre Bilişsel Gelişim Dönemleri	28
2.7	Çocukların Saymasını Tamamlayabilecek Beş Prensiptir	29
3.1	Veri Toplama Süreci	47
4.1	Bir Şair İki Vezir Hikayesi ve hikaye konusunda diyalog	51
4.2	Hikayenin canlandırılması (Vezirin krala şiir hediye etmesi)	52
4.3	Hikayenin canlandırılması (Şairin vezirlerden farklı ücret alıp nedenini öğrenmesi)	52
4.4	Bir sayısı konusunda iletişim ve bir sayısının yazılışının gösterilmesi	53
4.5	Bir sayısı etkinlik sayfasının tamamlanması	53
4.6	Nasrettin Hoca videosu ve Kazan Doğurdu fıkrası	54
4.7	Video sonrası fıkra konusunda iletişim	54
4.8	İki sayısı bilmece ve tekerlemesi (tekerlemenin hareketlerinin gösterimi)	55
4.9	İki sayısı yazımı ve çalışma sayfası	56
4.10	İki renkli çay deneyi	56
4.11	Mevlana hakkında iletişim ve tanıtım videosu	57
4.12	Üç Balık hikayesi	57
4.13	Üç Balık oyunu	58
4.14	Üç sayısının yazılışı	58
4.15	Üç sayısı çalışma sayfası	58
4.16	Atasözü ve deyimlerin anlatımı	59
4.17	Atasözü ve deyimlerin görsel sunumu	59
4.18	Dört gözle beklemek deyimini için öğrenci çizimi	60

4.19	Dört göz bir evlat için deyimi için öğrenci çizimi	60
4.20	Dört sayısı bilmeceleri	61
4.21	Dört sayısı çalışma sayfası	61
4.22	Dört sayısı mani ve ninnileri	62
4.23	Beş Küçük Ördek videosunun izlenmesi	62
4.24	Canlandırma için beş kişinin sayışma tekerlemesiyle seçimi	63
4.25	Ördeklerin şarkının söylenmesiyle azalması (5-4)	63
4.26	Beş sayısı bilmecelerinin cevaplandırılması	63
4.27	Beş sayısı çalışma sayfası	64
4.28	Beş sayısı çatlak patlak oyunu	65
4.29	Beş sayısı mani ve ninnileri	65
4.30	Altı Kağıt ve Altı Parmak fıkraları	66
4.31	Altı sayısı tekerlemesi	66
4.32	Altı sayısı çalışma sayfası	67
4.33	Altı sayısı oyunu	68
4.34	Mevlana'nın Yedi Öğüdü	69
4.35	Körebe oyunu	69
4.36	Yedi sayısı çalışma sayfası	70
4.37	Sekiz sayısı çalışma sayfası	71
4.38	Dedemin gözlükleri oyunu	71
4.39	Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar atasözü	72
4.40	Dokuz sayısı çalışma sayfası	73
4.41	Dokuz sayısı oyunu	74
4.42	9 eşek 10 eşek fıkrası anlatımı ve canlandırılması	75
4.43	9 akçe 10 akçe fıkrası anlatımı ve canlandırılması	76
4.44	On sayısı oyunu	76
4.45	On sayısı çalışma sayfası	77
4.46	Matematiksel Kavram Becerileri Kontrol Listesi Ön Test Son Test Sonuçları	80
4.47	Sayı Öğretiminde Kullanılan Somut Olmayan Kültürel Miras Ögelerinin Çocuklar Tarafından Kazanılma Durumu	82

Özet

48-66 Aylık Çocuklara Sayı Kavramı Öğretiminde Somut Olmayan Kültürel

Miras Öğelerinin Kullanımı Üzerine Örnek Bir Uygulama

Sümevra ŞAHİN

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Emre EV ÇİMEN

2018

Amaç: Bu araştırmanın amacı günümüzde unutulmaya yüz tutmuş somut olmayan kültürel miras öğelerini okul öncesi (48-66 aylık) eğitiminde kullanmanın çocukların sayı kavramını öğrenmelerine olan etkisini örnek bir uygulamayla incelemektir.

Yöntem: Araştırmada bir ya da daha fazla olayın mevcut durumları ve özellikleri hakkında derinlemesine bilgi elde edilmesini sağlayan bir yöntem olan nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırma kapsamında somut olmayan kültürel miras öğeleri kullanılarak 48-66 aylık çocuklara sayı kavramı öğretimine yönelik etkinlik planları oluşturulmuş ve sayı öğretimine yönelik on haftalık bir sınıf içi uygulama yapılmıştır. Çocukların matematiksel kavram becerilerini ölçmek amacıyla uygulama öncesinde ve sonrasında Matematiksel Kavram Becerileri Kontrol Listesi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırma kapsamında somut olmayan kültürel miras öğelerinin bulunduğu kitaplar incelendiğinde atasözü, deyim, masal, halk hikâyesi, fıkra, bilmece, tekerleme, mani ve ninnilerin sayı kavramını az ya da çok içerdiği görülmüştür. Elde edilen bu kültürel miras öğelerinden sayı kavramına yönelik etkinlikler hazırlanarak sınıf içi uygulama yapılmıştır. Çalışma öncesinde ve sonrasında uygulanan kontrol listesinden elde edilen veriler incelendiğinde, öğrencilerin kontrol listesinde yer alan 1'den 10'a kadar sayıları tanıma, 1'den 10'a kadar sayılarla nesnelere eşleştirme, 1'den 10'a kadar ritmik sayma ve nesnelere kaçınıcı sırada olduklarını söyleme becerilerini kazandıkları görülmüştür. Ayrıca, öğrencilerin çoğunluğunun ilk uygulamada kazanamadıkları becerileri son uygulamada kazandıkları görülmüştür. İlave olarak, uygulama öncesinde öğrencilerin çoğunun daha önce duymadıkları somut olmayan

kültürel miras öğelerini tanımladıkları, örneklendirdikleri ve günlük yaşantılarında kullandıkları görülmüştür.

Sonuç ve Öneriler: Yapılan çalışma sonucunda somut olmayan kültürel miras öğelerinin okul öncesi eğitiminde sayı kavramının öğretiminde kullanılabilir olduğu görülmüştür. Ayrıca, çocukların Mevlana, Nasrettin Hoca gibi Türk büyüklerini tanıdıklarını ve somut olmayan kültürel miras öğelerinin okul öncesi dönemden başlayarak çocuklara tanıtılabileceği değerlendirilmiştir. Yapılan çalışma sonucunda somut olmayan kültürel miras öğelerinin okul öncesi eğitimde sadece sayı kavramı öğretiminde değil uzun-kısa, büyük-küçük, az-çok gibi pek çok kavram öğretiminde ve değerler eğitiminde de kullanılabilir olduğu düşünülmüştür.

Anahtar kelimeler: Somut olmayan kültürel miras, Okul öncesi matematik

Abstract

A Case Study on the Use of Intangible Cultural Heritage in the Teaching 48-66 Months Old Pre-School Children Number Concept

Sümeýra ŞAHİN

Eskisehir Osmangazi University Institute of Educational Sciences

Department of Science and Mathematics Education

Advisor: Dr. Öğr. Üyesi Emre EV ÇİMEN

2018

Purpose: The purpose of this research is to investigate the effect of using the intangible cultural heritage elements in preschool education, which are on the verge of being forgotten by today's society, on children's (48-66 months old) learning of the concept of numbers via an exemplary application.

Method: In this research, case study design was used as a qualitative research design, which is a method that provides in-depth knowledge about the current situation and characteristics of one or more events. In the scope of the research, activity plans for teaching the concept of numbers to children between 48-66 months old were created by using intangible cultural heritage elements and a ten-week classroom application for teaching numbers was conducted. In order to measure mathematical concept skills of children, Mathematical Concept Skills Checklist was used before and after the application.

Results: When the books that contain intangible cultural heritage elements were examined it was seen that proverbs, idioms, fairy tales, folk stories, riddles, puzzles, rhymes and lullabies contained more or less the concept of numbers. By using some selected cultural heritage elements, specific activities for the concept of numbers were prepared and applied in class by the researchers. According to the data obtained from the scale which was applied before and after the application, it was found that the students gained recognize numbers from 1 to 10, pair objects with numbers from 1 to 10, rhythmically count from 1 to 10 and tell them how many objects are in order skills found in the scale. It was also seen after the last application that most of the students gained the skills which they could not gain in the first application. In addition, it was

seen that the students were able to define, exemplify and use in their daily life the cultural heritage elements most of which they did not hear before.

Conclusion and Suggestions: As a result of the study, it is seen that intangible cultural heritage elements can be used in the teaching of the concept of numbers in preschool education. In addition, it is evaluated that children can learn their Turkish ancestors such as Mevlana and Nasrettin Hodja and that intangible cultural heritage elements can be introduced to children starting from preschool. Also, it is thought that intangible cultural heritage elements can be used not only in teaching the concept of numbers but also in teaching other concepts such as long-short, big-small, little-much and in value education.

Keywords: Intangible cultural heritage, Pre-school mathematics

BİRİNCİ BÖLÜM

1. Giriş

Yaşadığımız çağda teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte toplumların kendi kültürlerinden uzaklaştıkları görülmektedir ve kültürün toplumsal hayatta yaşanan en çok dikkat çeken sorunlardan birini oluşturduğu bilinmektedir (Karagülle ve Çaycı, 2014). Buna karşılık toplumbilim, halkbilim, tarih ve sanat gibi birçok bilimin ana konularından biri haline gelen kültür terimi farklı bilimlerde farklı tanımlamalarla karşımıza çıkmaktadır (Turan, 2014, s. 13).

Kültür, zihnin genel durumu ya da alışkanlıklarını, bir bütün olarak toplumda entelektüel gelişimin genel durumunu ve bütün bir yaşam boyunca entelektüel, manevi, dini materyallerin bir bütünü ifade etmektedir (Williams, 1960, s. 18).

Kültür, insanların davranışlarının altında yatan soyut değerler, inançlar ve algılarının davranışlarına yansımalarıdır (Haviland, 1999, s. 35).

Taylor (1903)'ın "toplumda yer edinmiş insanın zamanla kazanmış olduğu inanış, sanat, ahlak, hukuk, diğer özel yetenekler ve alışkanlıklarını içeren karışık bir bütünü" (s. 1) olarak tanımladığı kültürü Turan (2014) "toplumda geçerliliğe sahip, gelenek kavramıyla beraber günümüzde de varlığını sürdüren tüm dil, duygu, düşünce, inanış, sanat ve yaşam öğelerinin tamamı" (s. 17) olarak Güvenç (2015) ise "topluma dahil olan insanların eğitim yoluyla öğrendiklerinin tamamı" (s. 12) olarak tanımlamaktadır.

Yapılan tanımlar incelendiğinde kültürün toplumların geçmişten günümüze taşıdıkları somut ve soyut olan değerler bütünü olduğu ifade edilebilir. Toplumlar geçmişten getirdikleri kültürlerle günümüzde var olmaya devam etmektedirler. Bir diğer deyişle toplumlar bugünlerini geçmişlerine borçludurlar denilebilir. Her toplum geçmişten yararlanarak kendi geçmişini değerlendirerek geleceğine bu deneyimi aktarmalıdır ve vizyonlarını bu bilinç ile oluşturmalıdır (Turan, 2014, s. 17). Kültürel değerlerimizi ve geçmişten gelen tarihi birikimimizi yeni nesillere aktarma ve daha da zenginleştirme görevi ülke olarak dış dünyaya kendimizi tanıtmakta oldukça önemli olan bir konudur. Bu nedenle toplum olarak kültürümüzü araştırmaya geliştirmeye ve gelecek nesillere aktarmaya özen göstermeliyiz. Ayrıca kültürümüzü öğrenmeyi ve öğretmeyi vatandaşlık görevi olarak görmeli ve kültürümüze önem vermeliyiz (Oğuz, 2008, s. 1).

Ülkelerin geçmişten günümüze getirdikleri örf, adet, gelenek ve görenek gibi maddi-manevi değerlerin tümü kültürel miras olarak tanımlanmış ve korunmaları gerektiği kararlaştırılmıştır. Kültürel miras toplumların geçmişten geleceğe taşıdıkları maddi ve manevi değerlerin tümünü kapsamaktadır. Günümüzde kültürel mirasın yok olma tehlikesi altında olması onu koruma fikrini desteklemektedir. (Can, 2009, s. 1).

İnsanların geçmişteki, yakın geçmişteki ve şimdiki varlıklarının yaratıcı bir ifadesi olan kültürel miras bir ülkenin ve o ülkede yaşayan insanların gelenekleri, inançları ve başarıları hakkında bize bilgi vermektedir. Kültürel miras somut ve somut olmayan kültürel miras olarak iki başlık altında incelenmektedir. Somut kültürel miras; anıtlar, resimler, heykeller gibi somut nesnelere ifade etmektedir. Somut olmayan kültürel miras ise; müzik, dans, edebiyat, tiyatro, dil, beceri, dini seramoniler, geleneksel aktiviteler gibi yine nesilden nesile aktarılan etkinlikleri ifade etmektedir (Aslan ve Argemendi, 2006, s. 7).

Kültürel miras toplumların geçmişte yaşadıklarını ifade ettiğinden daha çok soyut bir kavram olarak görülmektedir. Kültürel miras öğeleri soyut olan bu kavramın somutlaştırılarak günümüzde canlanmasına katkı sağlamaktadır. Kültürel mirasa verilen değer geçmişin izlerinin bugüne kadar sürdürülmesidir (Aksoy ve Ünsal, 2012, s. 8).

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü Genel Konferansı'nda Dünya Kültürel Ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi'nde (1972) "kültürel ve doğal mirasın yalnızca doğal bozulma sebebiyle değil, aynı zamanda sosyo-ekonomik şartların değişimiyle bozulmanın düzeyini arttıracak şekilde çürüme ve tahrip olgusuyla zamanla artış gösteren yok olma tehlikesi altında olduğu" (s.1) değerlendirilmiştir. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) (UNESCO, 2003) "kültürel mirasın ulusal düzeyde korunması fikri, kaynakların yeterli genişlikte olmaması ve kültürel mirasa sahip olan ülkenin koruma için gerekli kaynaklarının yetersiz olması nedeniyle hayata geçirilememesini göz önünde bulundurarak" (s.1) 1972 yılında Paris'te toplanarak Dünya Kültürel Ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesini kabul etmiştir. 1982 yılında ülkemiz sözleşmeye taraf devlet olarak katılmıştır.

Kültürel miras, miras özelliğini kendisine kazandıran değerlerin yanı sıra yeni nesillere öğrenme ve gelişme imkânları vermektedir. Kişilere anlamlı duygular ve değerli anılar kazandırarak, yaratıcılık ve keşfetme duygularını geliştirir. Ayrıca dünyaya ve yaşama bakış açımızı derinleştirdiği ve hepimizin geçmişimizden öğrenecek çok şeyimiz olduğu için kültürel miras korunmalıdır (Ünal, 2014, s. 11).

1.1. Problem Durumu

İnsanların geçmişteki ve şimdiki varlıklarının yaratıcı bir ifadesi olan kültürel miras bir ülkenin ve insanların gelenekleri, inançları ve başarıları hakkında bilgi vermektedir. Kültürel mirasımızın yeni nesillere ve dünyaya tanıtılması ve korunmasında küçükten büyüğe herkese görevler düşmektedir. Özellikle geleceğin toplumunu oluşturacak öğrencilerin yetiştirilmesinde eğitimcilere ve eğitim kurumlara oldukça büyük bir sorumluluk düşmektedir. Kültürel mirasın yok olmasında oldukça önemli bir rol oynayan insanlarda kültürel mirası koruma bilincini oluşturmak ancak küçük yaşlardan itibaren verilen eğitimle mümkün olmaktadır (Külcü, 2015, s.30). Matematik eğitiminde kültürlerin kendi ifadelerini, kendi değerlerini kullanmalarını ifade eden ve kültürün eğitim yoluyla aktarılmasına bir örnek olan etnomatematik kültürün matematik ile iç içe geçirilerek birlikte verilmesini ifade etmektedir (Frankenstein, & Powell, 1997, s. 23).

Atatürk'ün "Geçmişini bilmeyen geleceğe yön veremez" sözünden yola çıkılarak okul öncesi dönemdeki çocuklara kültürel değerlerin tanıtılması, çocukların kültürleri hakkında bilgi edinmeleri amaçlanarak ve etnomatematik kavramı göz önüne alınarak araştırmanın problem cümlesi "48-66 aylık çocuklara sayı kavramı öğretiminde somut olmayan kültürel miras öğelerinin kullanımı nasıldır?" olarak belirlenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı zamanla yok olmaya yüz tutmuş kültürel öğelerin yeni nesillere aktararak okul öncesi dönem çocukların kültürel benliklerinin gelişimlerine yardımcı olma fikrinin somut bir uygulama örneğini sunmaktır. Çocukların kültürlerini öğrenip benimsemeleri, günlük yaşantılarında öğrendiklerini uygulamaları ve başkalarıyla paylaşmaları araştırmanın beklenen çıktıları arasında yer almaktadır. Bu bakış açısı ile kültürel miras öğelerinin öğretici yönü dikkate alınmış ve araştırmada 48-66 aylık çocuklara sayı kavramı öğretiminde somut olmayan kültürel miras öğelerinin kullanımı konusunda örnek bir uygulama oluşturmak amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

İlgili alan yazın tarandığında somut olmayan kültürel miras ile ilgili toplam 14 yüksek lisans tezi ve iki doktora tezi yapıldığı görülmüştür. Bu tezlerden üç tanesinin eğitimle ilgili olduğu diğerlerinin turizm, halk bilimi gibi farklı alanlarda olduğu belirlenmiştir. Eğitim alanında oldukça az olan bu çalışmalardan okul öncesi eğitimle

ilgili olduğu belirlenen bir araştırmaya ulaşılamamıştır ve bu araştırma somut olmayan kùltürel mirasın okul öncesi matematik eğitimi bağlamında incelenmesi ve sayı öğretimine yönelik etkinlikler geliştirilmesi açısından yapılan ilk araştırma olma niteliği taşımaktadır. Ayrıca geliştirilen etkinliklerin somut olmayan kùltürel mirasın okul öncesi matematik eğitiminde sayı kavramı öğretiminde kullanılması açısından öğretmenlere yol gösterici olacağı dűřünölmektedir.

1.4. Varsayımlar

- Araştırmada kullanılan ölçeğin çocukların sayı kavramı becerilerini ölçtüğü varsayılmaktadır.
- Somut Olmayan Kùltürel Mirasın (SOKÜM) okul öncesi matematik eğitimi sayı kavramı öğretiminde kullanılabilir olduğu varsayılmaktadır.
- Araştırmacı tarafından hazırlanan etkinliklerin çocukların sayı kavramı öğrenimine uygun olduğu varsayılmaktadır.
- Öğrencilerin sorulara bilinçli cevap verdikleri varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma;

- Araştırmacı tarafından hazırlanan etkinlik planlarıyla,
- 2017-2018 eğitim öğretim yılı Kocaeli ili Kùrfez ilçesinde okul öncesi eğitim alan 48-66 aylık 15 öğrenci ile,
- Uygulama süresi olarak 10 hafta ile sınırlıdır.

1.6. Kısaltmalar

İSSOMBI : İnsanlığın Sözlü ve Somut Olmayan Kùltürel Mirasının Korunması Sözleşmesi

SOKÜM : Somut Olmayan Kùltürel Miras

UNESCO : United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kùltür Örgütü)

YİH : Yaşayan İnsan Hizmetleri

ICOMOS : Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi Türkiye Milli Komitesi'nin (International Concil on Monuments and Sites)

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

İKİNCİ BÖLÜM

2. Kavramsal Çerçeve

Bu bölümde ilgili alan yazın taranarak araştırmanın konusu ile ilgili kavramsal çerçeve oluşturularak kültürel miras, etnomatematik ve okul öncesi matematik eğitimi kavramları başlıklar halinde incelenmiştir.

2.1 Kültürel Miras

Kültürel miras, insanların yaşamları boyu öğrendikleri bilgi, edindikleri tecrübe, yaşadıkları hayatlarının günümüze kadar aktarılmasını, geçmişteki yaşamın bugüne yansımalarının oluşmasını sağlar (Çankaya, 2006, s. 22). Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi Türkiye Milli Komitesi'nin (International Council on Monuments and Sites) [ICOMOS] 2013 yılında yayınlamış olduğu Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi'nde "geçmişten günümüze kadar gelen, insanlara ait olmayarak sürekli değişen manevi değerlerinin, inanışlarının, bilgilerinin ve geleneklerinin bir göstergesi olarak tanımlanan somut ve somut olmayan tüm varlıklar" olarak kültürel mirası tanımlamaktadırlar. UNESCO, ICOMOS gibi uluslararası kurumlar, organizasyonlar tarafından hazırlanan sözleşmelerde, hukuki metinlerinde ya da ulusal düzeydeki yasalarda ve yönergelerde kültürel miras dört kategoriye ayrılmıştır (Şekil 2.1).

Şekil 2.1. Kültürel Miras Kategorileri

Beş kategoriye ayrılan kültürel miras bu çalışmada somut ve somut olmayan kültürel miras olarak iki başlık altında incelenmiştir.

2.2 Somut Kültürel Miras

Somut kültürel miras, gelecek nesillere aktarılması gerektiği düşünülen yapıları, tarihi bölgeleri, anıtları ve insanlar tarafından yapılan bütün şeyleri kapsar (Can, 2009) (Şekil 2.2).

Şekil 2.2 Somut Kültürel Miras (Can, 2009)

Somut kültürel mirasın yanı sıra toplumların yaşadıkları tecrübeleri ve deneyimleri dilden dile gelecek nesillere aktardıkları kültürel miras somut olmayan kültürel miras olarak adlandırılmaktadır.

2.3 Somut Olmayan Kültürel Miras

Teknolojide yaşanan gelişmeler, değişmeler nedeniyle binlerce yıl öncesinden günümüze kadar gelmiş olan sözel kültürel birikim yok olmakla karşı karşıyadır. UNESCO'nun (2003) "somut olmayan kültürel miras" tanımını "kültürel birikim gelecek nesiller için korunması gereken kültür varlıklar" (s. 2) olarak ifade edilmektedir.

UNESCO tarafından ortaya çıkan SOKÜM'ün korunması fikri, Doğal ve Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi'nin hazırlanması sürecinde uluslararası bir araca dönüşmüştür. Geleneksel Kültür ve

Folklorun Korunması Tavsiye Kararı, Yaşayan İnsan Hazinesi Programı (YİH) , İnsanlığın Sözlü ve Somut Olmayan Başyapıtları İlan Programı (İSSOMBI) ve son olarak SOKÜM'ün Korunması Sözleşmesi bu süre boyunca ve kültürel mirası koruma fikri temelinde ortaya çıkmıştır. Daha sonra çalışmalara devam edilmiş, 2003 yılında SOKÜM'ün Korunması Sözleşmesi, 2006 yılında ise Kültürel İfadelerin Çeşitliğinin Korunması ve Geliştirilmesi Sözleşmesi UNESCO tarafından kabul edilmiştir (Oğuz, 2009, s. 6).

SOKÜM'ün Korunması Sözleşmesi, toplumların kültürel kimliklerinin parçası olarak kabul ettikleri ve nesilden nesile aktararak günümüze kadar gelen kültürel miraslarını korumalarına ve gelecek nesillere ulaştırmalarına yardımcı olacak yolları ve olanakları ifade etmektedir. Bu sözleşmeyle toplumların kültürel mirasları belirlenerek ulusal ve uluslararası düzeyde mirasların korunma yolları gösterilmektedir. Toplumlar yok olma tehlikesi altında olan kültürel miraslarına bu sayede koruma sağlayabilmektedirler (Oğuz, 2009, s. 8).

“Yaşayan miras” olarak da isimlendirilen SOKÜM; toplumların nesilden nesile aktardıkları uygulamaları, örnekleri, ifadeleri, bilgiyi ve becerileri içermekte ve bu insanların yaşadıkları toplumlara aidiyet duygusu hissetmelerini sağlamaktadır. Geleneksel olarak nitelendirilen çoğu bilgi sağlık, eğitim gibi sistemlerde günümüzde de kullanılabilir (‘‘Somut Olmayan Kültürel Miras Hakkında,’’ 2018).

SOKÜM, toplumların yüzyıllar süren deneyimlerinden süzülerek biçimlenmiş, nesiller boyunca aktarılan bir değerler bütünüdür. Yaşanılan çevre, toplumsal ilişkiler kültürel mirasın oluşmasına ve şekillenmesine etki etmektedir. Toplumun ortak duygu ve düşüncelerini ifade etmeleri açısından kültürel çeşitliliğin yaşatılarak korunmasında somut olmayan kültürel miras öğelerinin önemli işlevleri bulunmaktadır. UNESCO (2003) “ SOKÜM'ün, toplumların, grupların yaşadıkları çevreleri, doğa ve tarihleri ile olan etkileşimlerine bağlı olarak sürekli olarak yeniden yaratılması ve onlara kimlik ve süreklilik duygusu vermesi; böylece kültürel çeşitliliğe ve insan yaratıcılığına duyulan saygıya katkı sağlamasını” (s. 2) SOKÜM'ün işlevlerinden yalnızca biri olarak göstermektedir.

Toplumlar tarafından SOKÜM'ün korunması her ne kadar önemli görülse de, korunması somut kültürel miras öğeleri ile kıyaslandığında daha zordur. Teknoloji ve iletişimin gelişmesiyle toplumlar birbirinden daha kolay etkilenmekte ve yeni nesiller kültürlerinden oldukça uzaklaşmaktadırlar. SOKÜM öğelerinin kişiler tarafından

aktarıldığı göz önünde bulundurulduğunda yerel halkın yaşam koşullarının korunması gerektiği öngörülmüştür. Bu sayede sadece kişiler tarafından bilinen kültürel miras öğelerinin de korunması sağlanmış olmaktadır (UNESCO, 2003, s. 1).

2.4 Somut Olmayan Kültürel Miras ve Eğitim

Geçmişten günümüze eğitim alanında çalışmalar yapan ve çalışmalarını destekleyen UNESCO'nun temel çalışma alanlarından biri de kültürdür. UNESCO "kültür ve kalkınma için dünya çapında farkındalık oluşturulmasına liderlik etmek; ülkelerin miraslarının korunmasına yardımcı olmak amacıyla yasal düzenlemelere ve çalışma araçlarına katkı sağlamak ve yaratıcı sanayileri destekleyerek, katılımcı toplumları motive etmek" olmak üzere üç ana yaklaşım belirleyerek kültürün dünya genelinde belirlediği kalkınma düzeyine gelmesini hedeflemektedir ("Kültürel Mirasın ve Çeşitliliğin Korunması, Yaratıcılığın Teşviki," 2018). Bu yaklaşımlar doğrultusunda UNESCO dünyadaki evrenselleşme kavramını da göz önüne alarak kültürel çeşitliliğe destek verilmesi, kültürel mirasın korunabilmesi, kültürel mirası koruma farkındalığının oluşturulması, nesilden nesile aktarımın gerçekleştirilebilmesini amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda 2003 yılında SOKÜM Sözleşmesi'ni kabul etmiş ve Türkiye de 2006 yılında sözleşmeyi imzalayarak dahil olmuştur. (Akyol, 2016, s. 150).

UNESCO eğitimin her alanında olduğu gibi kültür alanına da oldukça önem vermektedir. SOKÜM Sözleşmesi'nin 2. Maddesi 3. Bendi'nde somut olmayan kültürel mirasın koruma yaklaşımları içerisinde "okul içi ya da okul dışı eğitim aracılığıyla kuşaktan kuşağa aktarma" kavramı dile getirilmiştir. Sözleşmenin "Eğitim, Duyarlılığın ve Kapasitenin Güçlendirilmesi" başlıklı 14. maddesindeyse örgün ve yaygın eğitim müfredatına SOKÜM unsurlarının dâhil edilmesi ile ilgili alt maddeler bulunmaktadır:

1) SOKÜM'ün insanlara tanıtılmasını, insanlar tarafından saygı duyulmasını ve geliştirilmesini sağlamak için bazı önlemler alınmalıdır.

Bunlar;

- Toplumun çoğunluğunu ve özellikle gençleri hedef alan eğitici, hassasiyeti artırıcı ve bilgi verici programlar hazırlamak;
- Toplumlar içinde belirlenen eğitim ve yetiştirme programları hazırlamak;
- SOKÜM'ün korunması için daha çok yönetsel ve akademik araştırma alanlarında kapasite artırıcı etkinlikler düzenlemek;

- Bilginin nesilden nesile aktarımını okul dışı olanaklarla sağlamak;
- 2) İnsanları SOKÜM'e yönelik tehditler ve sözleşme gereğince yapılan etkinlikler konusunda bilgilendirmek;
- 3) SOKÜM'ün anlatımı için ihtiyaç duyulan doğal alanların ve mekânların korunması için eğitim verilmesini teşvik etmek (UNESCO, 2003, s. 6).

SOKÜM'ün korunması ve aktarılmasında eğitime oldukça fazla görev düşmektedir. Sözleşmenin içeriğinde de eğitimin öneminden bahsedilmektedir. Toplumların formal ve informal eğitim verirken kendi kültürlerinden de yararlanmaları SOKÜM'ün aktarımında yararlı olacaktır. Bu sayede kendi kültürlerini bilen bilinçli nesiller yetişmesi sağlanacaktır (Gürkan, 2015, s. 26).

SOKÜM içeriğinde oldukça fazla çeşidi barındırmaktadır. SOKÜM öğeleri olarak adlandırılan bu miraslar ayrı başlıklar altında incelenmiştir.

2.5 SOKÜM Öğeleri

Kuşaktan kuşağa aktarılan SOKÜM, toplulukların yaşadıkları çevreyle, doğayla ve tarihleriyle etkileşimlerine bağlı olarak, sürekli olarak yeniden oluşturulur ve toplumlara kimlik, süreklilik duygusu verir; böylece kültürel çeşitliliğe ve insan yaratıcılığına duyulan saygıya katkı sağlamaktadır. SOKÜM, UNESCO tarafından Şekil 2.3'te verilen beş başlık altında incelenmektedir.

Şekil 2.3 SOKÜM Öğeleri

2.5.1 Sözlü gelenekler ve aktarımlar

SOKÜM'ün aktarılmasında taşıyıcı görevi üstlenen dille birlikte sözlü gelenekler ve anlatımlar; destanlar, efsaneler, halk hikayeleri, atasözleri, masallar, fıkralar, bilmece, ninniler, maniler, tekerlemeler ve deyimleri içermektedir (Bkz. Şekil 2.4).

Şekil 2.4 Sözlü Gelenekler ve Aktarımlar

2.5.1.1 Atasözü

Atasözü geçmişte yaşayan kişilerin edindikleri tecrübeler, deneyimler sonucu ortaya çıkmış kalıplaşmış özlü sözlerdir. Toplumun ortak düşünce, fikir ve tutumlarını gösteren atasözleri günlük hayatta yaşanan problemleri, anlaşmazlıkları çözmeye bizlere yardımcı olmaktadır. Atasözleri toplumların ortak değerlerini, gelenek, göreneklerini içerdiğinden toplumlar hakkında bizlere bilgiler vermektedir (Aksoy, 1993, s. 37).

Tarih boyunca eğitime önem veren bir millet olarak atasözlerinin eğitici içerikler barındırdığı görülmektedir. Toplumla doğru orantılı olarak eğitim, toplumların kültürel eserlerinde de var olmaktadır. Sözlü kültürel eserlerden atasözleri incelendiğinde doğruluk, dürüstlük, samimiyet gibi değerlerin yanı sıra atasözlerinin fen ve sosyal bilimler gibi bir çok alanda eğitici, yönlendirici, bilgilendirici kavramlar içerdikleri görülmektedir (Çakmakçı, 2009, s. 7).

Bir ulusun ortak deneyimlerinden çıkardıkları dersler atasözlerini oluşturmuş ve atasözleri gelecekte aynı durumla karşılaşacak insanları bilgilendirme, uyarma amacı gütmektedir (Çotuksöken, 2004, s. 10).

Her toplumun bireylerinin kendilerini ifade etmeleri, çok boyutlu düşünebilmeleri için kendine ait eğitim politikası vardır. Bu politika sayesinde bireylerin kendilerini geliştirerek topluma yararlı olmaları ve milli benliklerini kazanmaları hedeflenmektedir. Sosyal ve kültürel değerlerin bireyler tarafından içselleştirilmesinde atasözü ve deyimlerin yeri oldukça büyüktür. Anlatılanların daha etkili olması, açık, net ve anlaşılır olmaları kültürün öğreniminde önemli etkilere sahiptir (Bulut, 2013, s. 559).

Soyut kavramları somutlaştırmada kullanılan atasözleri küçük yaşlarda verilen eğitimlerde öğretmene rehberlik sağlar. Sadece bilgi içerikli değil aynı zamanda çocukların analitik düşünme, problem çözme gibi becerileri kazanmasını da sağlamaktadır. Bu sayede atasözleri eğitimin her aşamasında kullanılabilir (Karaöz, 2009, s. 14)

2.5.1.2 Deyim

Kelimelerin anlamlarının değişerek farklı anlamlar kazanmasıyla oluşmuş birleşik, kalıplaşmış söz öbeklerine deyim denilmektedir (Çotuksöken, 2004, s. 83). Deyimler, olayların, durumların ya da kavramların daha dikkat çekici şekilde anlatıldığı gerçek anlamları dışında kullanılan kelimelerden oluşmuş kelime topluluğu olarak ifade edilmektedir (Aksoy, 1993, s. 52).

Türkçe'yi öğrenmede, doğru bir şekilde yazıp konuşmada deyimlerin iyi kullanılması gerekmektedir. Özellikle soyut kavramların öğretiminde, toplumun geçmişteki yaşantılarının, geleneklerinin konu olduğu deyimler eğitim açısından önemli görülmektedir (Kayhan, 2009, s. 5).

2.5.1.3 Bilmece

Varlıkların, olayların, seslerin, kurguların kulağa hoş gelen eğlenceli sorular şeklinde kullanılmasına bilmece denilmektedir (Karademir, 2007, s. 9). Özellikle yaşadıkları çevreyi yeni yeni tanımaya başlayan, varlıkları, nesnelere anlamlandırmaya çalışan çocuklar için bilmece çocukların kelime dağarcıklarının gelişmesini sağlayan önemli etkenlerden biridir. Bilmece sadece çocuklar için değil her yaşta insan için eğlenerek öğrendikleri bir zihin sporu olarak düşünülebilir. Çocukları düşünmeye yönlendirerek onların bilişsel gelişimlerini, hayal güçlerini geliştirir (Karakaş, 2009, s. 51).

Çocukların bilişsel gelişimlerine destek olan bilmeceler, çocukların dinlediklerini anlamlandırmalarını, kavramlar arasında anlamsal ilişkiler kurmalarını, çağrışımlardan, benzerliklerden yola çıkarak kişisel fikirler oluşturmalarını sağlar (Önür, 2012, s. 44). Benzer şekilde, kişilerin dikkatini ve ilgisini çeken bilmeceler çözüldüğünde ya da bilindiğinde kişilerin özgüvenleri artar, problem çözmenin mutluluğunu yaşarlar. Toplum olarak bilmeceler zamanı değerlendirme aracı olarak kullanılmaktadır (Oruç, 2011, s. 39).

2.5.1.4 Ninni

Çocukların sakinleşmelerini, uyumalarını sağlamak amacıyla anne ya da çocuğa bakan kişi tarafından söylenen çocuğun fiziksel ve ruh halinin anlatıldığı, söyleyenin duygularının, düşüncelerinin, sevinçlerinin, üzüntülerinin yer aldığı sözlerdir (Cihangir, 2009, s. 36). Kültürel değerler açısından oldukça zengin olan ninniler dilin ilk deneyimlenmesidir. Çocukların hayatında beslenme gibi önemli bir yere sahip olan uykuya ninnilerle dalması çocuğun bedensel sağlığı açısından oldukça yararlıdır (Ungan, 2009, s. 1).

Asırlar boyunca nesilden nesile aktarılan ninniler toplumların yaşamlarından, kültürlerinden etkilenerek sürekli değişime uğramışlardır. Çocukları melodileriyle etkileyen ninnilerin nasıl ortaya çıktığı ile ilgili kesin bir bilgi bulunmamaktadır (Artun, 2000, s. 47). Bebeklerin sakinleşip uyumaları amacıyla onlara bakan kişi tarafından duygu, düşünce ve hislerin anlatıldığı ninniler bebekle ona bakan kişi arasında bir iletişim yoludur (Uğurlu, 2012, s. 34). Çocukların dil gelişimine katkı sağlayan ninniler çocukların erken konuşmalarına yardımcı olmaktadır. Annesinden ninni dinleyerek büyüyen çocukların duydukları kelimeleri tekrar ettikleri ve bu çocukların kelimeleri daha kolay anlamlandırdıkları görülmüştür. Ayrıca bebeklik çağında duyulan bu ezgi çocuğun ruhunun gelişimine de destek olmaktadır (Şirin, 1990, s. 11). Çocuğun annesi aracılığıyla yaşadığı ilk müzik deneyimi olan ninniler annelerin yaşadıkları deneyimleri çocuklarına melodik olarak aktarmalarıdır. Tüm toplumlarda örneklerinin bulunduğu ninniler fonotik olarak birbirlerine benzemektedirler (Eroğlu, 2011, s. 24).

Kültürel mirasın aktarımında önemli role sahip olan ninniler geçmiş yaşantıları, gelenekleri, görenekleri ve adetleri gelecek nesillere aktarmaktadır. Kültürümüzde şarkı, türkü, tekerleme gibi farklı türlerde ninni bulunmaktadır (Kumtepe, 2015, s. 1). Toplum tarafından genel olarak kabul gören değerler ninniler aracılığıyla bebeklere aktarılır. Anneler bildikleri her şeyi hatta olması gereken şeyleri ninnilerle çocuklarına anlatırlar.

Buldukları toplum hakkında bilgi veren ninniler yaşanmışlık üzerine kurulsada gelecek hakkında da bilgi verir. Örneğin kız isteme, dönürlük kavramı, düğünde yapılan adetler gibi kültürel semboller de ninnilerin içeriklerinde bulunmaktadır (Uğurlu, 2014, s. 46).

2.5.1.5 Mani

Dört-altı mısradan oluşan belirli bir ezgiyle söylenen mısralara mani denilmektedir. Birinci, ikinci ve dördüncü mısralar kendi arasında kafiyeli, üçüncü mısra ise serbest olan manilerde ilk iki mısra asıl konuya geçiş amacıyla söylenen doldurma mısralardır, asıl söylenmek istenen duygu ve düşünceler son iki mısrada dile getirilmektedir (Özdemir, 2003, s. 123). Mâni söyleme; yüzyıllar boyunca kazanılan deneyimlerin sonucunda oluşmuş, belirli kurallara sahip, nesilden nesile devredilerek günümüze gelmiş bir gelenektir. Mânilerde Anadolu insanının düşünce yapısını, beğenilerini, sıkıntılarını, hasretlerini ve benzer şekilde ortak kültürün ortaya konuluşunu görürüz (Artun, 2000, s. 1).

2.5.1.6 Tekerleme

Çocuklar tarafından oluşturulmuş ilk edebi ürünler olan tekerlemeler çocukların dünyasını yansıtan, anlamlı anlamsız kelimelerden oluşan şiirlerdir. Oyun tekerlemelerinde amaç ebe seçmektir ve genel olarak tekerlemeler belirli bir amaca yöneliktir. Çocuk edebiyatında oldukça önemli bir yere sahip olan tekerlemeler Türkçe'yi doğru ve düzgün konuşma konusunda çocuklara yardımcı olmaktadır (Önal, 2002, s. 117). Tekerlemeler masallar, çocuk oyunları gibi halk edebiyatı ürünlerinde kullanılmaktadırlar. Çocukların sosyalleşmelerine, yaşlılarıyla iletişim kurmalarına, kelime bilgilerinin gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Kültürel birikim açısından oldukça zengin olan tekerlemeler çocukların kültürleri hakkında bilgi edinmelerine yardımcı olmaktadır. Özellikle dil ve kültür eğitiminde tekerlemelerin öğretmenlere kolaylık sağladığı değerlendirilmektedir (Kurudayıoğlu ve Potur, 2015, s. 40).

2.5.1.7 Fıkra

Halk arasında ağızdan ağıza yayılan, yaşanmış olaylara dayanan kısa ve komik hikayelere fıkra denilmektedir. Türk halkı olarak gündelik yaşantımızın bir parçası haline getirdiğimiz fıkraları birer iletişim aracı olarak kullanmaktayız. Ortalama olarak

her birimiz en az bir fıkra biliriz ve çeşitli sebeplerden ötürü bildiğimiz fıkraları çevremizdeki insanlarla paylaşıyoruz (Dedebağı, 2007, s. 83).

Sözlü kültür öğelerinden olan fıkraların nasıl ve kim tarafından ortaya çıktığı hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Fıkraların ne zaman kim tarafından anlatıldığı belli olmadığı için fıkralar genellikle anonim olma özelliği taşımaktadırlar. Kişiden kişiye aktarılan fıkraların kahramanları anlatıcılar tarafından değiştirilse de asıl konu değiştirilmemektedir. Fıkraların asıl amacı mizahi yönleri değil görülmeyen gerçeği göstermektir. Bu gerçeği gösterirken mizah unsurlarından yararlanılmıştır. Fıkralar konuşma dili sayesinde anlatılanları gözümüzde canlandırmamızı ve yaşamamızı sağlar. Dilin canlılığı ve sınırsız oluşu sayesinde fıkralar daha ilgi çekici hale gelmektedir. Aynı zamanda çocukların dil gelişimini de destekleyen fıkralar çocukların pratik zekalarını, problem çözme yeteneklerini de geliştirmektedir. Çocuklarımızın eğitimine bu yönüyle de fıkraların yardımcı olduğu bilinmektedir. Bireylerin her duyduğu veya gördüğü olayın, bir de arka yüzünün bulunduğunu hatırlamasına yardımcı olmakta ve olaylara farklı açıdan bakmasına katkı sağlamaktadır (“Fıkralar,” 2018).

2.5.1.8 Masal

Masallar, insanların yaşam ve doğa karşısında hayatta kalma mücadelelerini anlatır. Doğanın olağanüstü unsurları masalların odak noktaları haline gelmiştir. Masallarda kültürlere, dini unsurlara oldukça fazla yer verilmektedir. Bu nedenle masallar kültürün aktarılmasında eğitimcilere oldukça fayda sağlayan unsurlardandır. Çocukların hayal gücünü destekleyen ve gerçek hayata dair tecrübe kazanmalarını sağlayan masalların çocukların eğitiminde kullanılması önerilen bir yaklaşım olmaktadır. Gerçek hayatı olağanüstü kavramlarla anlatan masallar çocukların gerçek hayat hakkında fikir sahibi olmalarına yardımcı olmaktadır (Karatay, 2007, s. 469-470).

2.5.1.9 Halk Hikayeleri

Atasözü, deyim, masal, efsane gibi kültürel öğeleri içinde barındıran halk hikayeleri geleneksel anlatım türüdür. Hikâye, anlatıcı ve dinleyici olmak üzere üç unsur içeren halk hikayeleri nesilden nesile aktarılarak geçmişte anlatılan destanların yerini almıştır. Günümüzde aşıklar tarafından devam ettirilen halk hikâyesi anlatma geleneği yeni nesillere kültürü yansıtmaya açısından oldukça önemlidir. Konu olarak hikaye kahramanının yaşadığı olayları anlatan halk hikayeleri mazlum ve zalim

unsurlarını içermektedir. Bu iki unsur arasında gerçek ya da gerçeğe yakın olaylar geçmekte ve hikayeler kahramanın yaşadığı olağanüstü olaylara dayanmaktadır (Yılmaz, 2011, s. xi). Halk hikayelerinde geçen kahraman toplumdan biri olduğundan toplumun kültürel yapısını ve hayat anlayışını hikayelerde görmek mümkündür. Hikayelerin içeriğinin olağanüstü olaylar tarafından ilgi çekici olması, anlatıma ve anlamaya yönelik olması eğitimde kullanılabilir olduklarının göstergesi sayılmaktadır. Bu bağlamda, kültürlerin kuşaktan kuşağa aktarımında eğitim toplumlari tarafından aracı olarak kullanılmaktadır. Sözlü kültür öğeleri olan destanlar, efsaneler ve halk hikayeleri eğitimde kullanılan edebi ürünlerdir (Bulut, Gedik ve Orhan, 2012, s. 56).

2.5.1.10 Efsane

İçinde olağanüstü varlıkların olduğu, nesilden nesile aktarılarak günümüze kadar gelmiş, belli bir olaya ya da kişiye dayandırılmış kısa anlatımlı hikayelere efsane denilmektedir (Kızar, 2004, s. 9). Kültürümüzün öğelerini içeren efsaneler çocuklarda gizil öğrenme yoluyla kazanabilecekleri değerleri içermektedir. Bu sayede eğitimde de kullanılabilen efsanelerin içerikleri alanında uzman kişiler tarafından belirlenerek planlı ve amaçlı bir şekilde örgün eğitimde kullanılmalıdırlar. Seçilen içeriklerin çocukların dil ve bilişsel gelişimlerine destek olması gerekmektedir.

İnsanların açıklayamadıkları olayları tanımlama biçimlerinden oluşan efsaneler özellikle hayal gücünün geniş olduğu okul öncesi ve ilkokullarda eğitim amaçlı kullanılmaktadırlar. Ayrıca soyut kavramların somutlaştırılmasında etkili olmaktadır. Fantastik yapıya sahip ve olağanüstü kavramları içinde barındıran efsaneler mitlerin günümüze gelen uzantılarını oluşturmaktadır.

Yaratıcı düşünmenin ön koşullarından biri olan farklı düşünme becerisi çocukların problemlere çözüm üretme süreçlerinde oldukça yararlı olmaktadır. Efsanelerin içeriklerinde geçen olağanüstü kavramlar çocukların duyuşal zeka, sosyal zeka gibi farklı yönden kendilerini geliştirmelerine, olaylara, insan, çevre ve nesnelere farklı yönden yorumlayabilme yeteneğine ulaşmalarına yani yaratıcı düşünmelerine katkı sağlayabilmektedir (Yılar, 2005, s. 387-389).

2.5.1.11 Destan

Toplumları derinden etkileyen olayların (deprem, savaş, doğal afet vb), hayal ürünleri katılarak, kuşaktan kuşağa anlatıldığı hikayelere destan denilmektedir ve destansı öyküler en eski çağlardan günümüze kadar dünyanın her tarafında gelenekleri

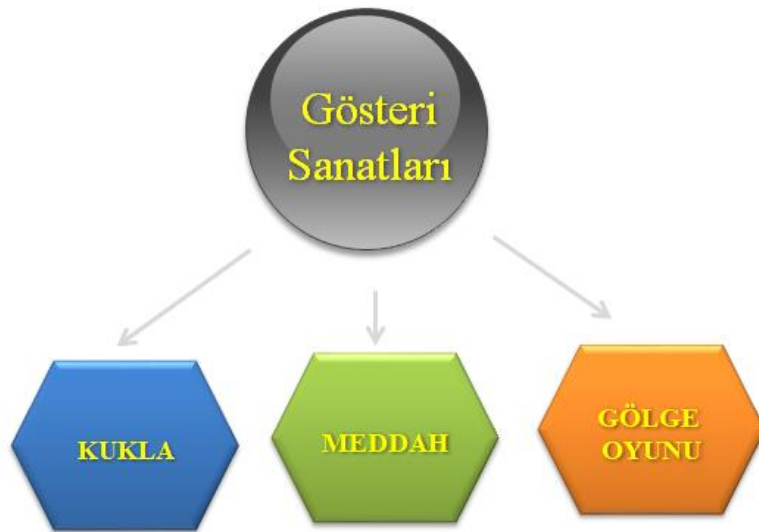
gelecek nesillere aktarmak için ortaklaşa olarak oluşturulmuş edebi biçimlerdir. Toplumların geçmişte yaşadığı bütün kültürel olayların; dini inanışların, örf adetlerin, gelenek, göreneklerin izlerini taşıyan destanlar, toplumun geçmişini yansıtan birer ayna gibidirler. Bu bakımdan destanlar, toplumların geçmişlerini aktarmada kullanılabilirler. Bu bakımdan destanlar, toplumların geçmişlerini aktarmada kullanılabilirler (Özkartal, 2009, s. 47).

Tarihimizde destanlara oldukça fazla yer verilmektedir. Destanlar, atalarımızın sadece kahramanlıklarını değil aynı zamanda dini inanışlarını, kültürel ve ahlaki değerlerini de anlatmaktadır. Toplum olarak kabul gören büyüklere saygı, dürüstlük, empati gibi olumlu değerlerin yanı sıra ihanet, çıkarıcılık gibi olumsuz davranışlar da destanların içeriğinde yer almaktadır. Çocukların seviyelerine göre sadeleştirilerek görsellerle desteklenen destanlar kültürel mirasın aktarılmasında ve değerler eğitiminde kullanılmaktadır (Akengin, 1999, s. ii). Milli kültürel öğelerimizden biri olan destanlarda anlatılan olaylarda gerçeklik payının olması geçmişin günümüze yansımalarını sağlamaktadır. Destanlar çocukların milli kahramanları örnek almalarına ve doğru davranışlar kazanmalarına yardımcı olmaktadır. Bu nedenle örgün eğitimde destanlara da yer verilmelidir (Akengin,1999, s. 15).

SOKÜM öğelerinin bir diğer başlığı olan gösteri sanatları başlık olarak çalışmanın devamında açıklanmıştır.

2.5.2 Gösteri sanatları

Günümüzde tiyatroya denk gelen gösteri sanatları seyirci karşısında belli bir materyallerle seyirciye yapılan gösteriyi ifade etmektedir. UNESCO gösteri sanatlarını üç kategoriye ayırmıştır (Bkz. Şekil 2.5).

Şekil 2.5 Gösteri Sanatları

2.5.2.1 Kukla

Tarihte farklı isimlerle geçen kukla Anadolu'da ortaya çıkmış seyirlik oyunlarından. Günümüzde kukla adıyla tanınan oyun Anadolu'da köy halkı arasında bebek, çömce gelin, karaçör gibi isimlerle bilinmektedir. İçeriğini günlük yaşamdan ve edebi hikayelerden alan kukla oyunun başkahramanları İbiş ve İhtiyar'dır. İbiş kurnaz ve hazır cevaptır. İhtiyar ise varlıklı bir kişidir (Oğuz, 2008, s. 65).

2.5.2.2 Meddah

Meddah kelimesi sözlükte çok öven, metheden anlamında kullanılmaktadır (TDK, 2018). Tarihte de Müslüman ülkelerde Peygamberi ve İslami kişilikleri öven kişiler için kullanılırken zamanla tek kişinin yaşadığı olayları dramatize eden mizahi özellikleri ağır basan hikayeleri anlatan kişilere bu isim verilmiştir. Baston ve mendil olarak iki aksesuarla yapılan meddahlık sanatında halk hikayeleri, yaşanmış olayları izleyicilerin dikkatlerini çekecek şekilde anlatılırken asıl konuya bağlı kalınarak içerikte değişiklikler yapılmaktadır. Hikaye anlatılırken anlatıcı sesini değiştirerek, bastonla sesler çıkararak dinleyicilerin dikkatini çekmektedir. Hikayenin en heyecanlı yerinde hikaye kesilip dinleyicilerden para toplanması da meddahlara has bir gelenektir. Ayrıca meddahlar hikayelerin başlangıcında ve bitişinde kelime oyunlarından yararlanırlar (Oğuz, 2008, s. 67).

2.5.2.3 Gölge Oyunu

Gölge oyunu bir perde üzerine yansıtılan tasvirlerle oynatılır. Değneklere yapıştırılan tasvirlerle yapılan gölge oyunu tek bir kişi tarafından oynatılmaktadır. Oyun esnasında şarkı ve türküler de kullanılmaktadır. Kaynağı konusunda farklı görüşler ileri sürülen gölge oyununun en yaygın rivayetine göre işçi olan Karagöz ve Hacivat sürekli atışarak diğer işçileri güldürmektedir. Tüm işçilerin işlerini aksatmalarına neden oldukları için Hacivat ve Karagöz padişah tarafından öldürülür. Padişahın pişman olması üzerine Karagöz ve Hacivat'ın temsili resimleri yapılarak perdeye yansıtılır. Gölge oyunu, özellikle ramazan aylarında, düğünlerde ve şenliklerde en çok kullanılan oyun olmuştur. Günümüzde hala ramazan aylarında oynatılmaktadır. Gölge oyununda asli tiplerden olan Karagöz ve Hacivat dışında Laz, Kayserili, Arnavut, Rumelili, Arap, Yahudi, Beberuhi, Zenne, Efe, Sarhoş, Deli, Çelebi, Köçek gibi tipler de bulunmaktadır (Oğuz, 2008, s. 61).

Soküm ögelerinin bir diğeri başlığı olan toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şölenler toplumların yaşamları boyunca yapmış oldukları uygulamaları ifade etmektedir. Toplumları kültürleri hakkında bize oldukça fazla bilgi veren bu uygulamalar başlık altında toplanarak incelenmiştir.

2.5.3 Toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şölenler

Tarihte aynı toprakları paylaşmış, yaşamlarını devam ettirebilmek için işbirliği yapan insanlar içinde buldukları toplumu oluşturmaktadır. Nitekim toplumda yaşayan insanların ortak yaşamları, değerleri ve uygulamaları bulunmaktadır. İnsanlar yaratılışları bakımından tek başlarına yaşayamayıp bir gruba ait olma isteğindedirler. Toplum insanların bu ihtiyaçlarını karşılamaktadır. İnsanlar için önemli işlevleri olan toplumlarda gerçekleştirilen uygulamalar tören ve ritüeller, çeşitli kutlamalar, ibadet ve ayin türleri, toplumun dini inanışlarını ve çeşitli alanlardaki halk bilgisini içermektedir. Doğum, diş hediği, sünnet, nişan, düğün, askere gitme, gurbete çıkma, hacca gitme ve ölüm olayları insanların hayatlarında önemli bölümleri ifade ettiğinden toplumsal geçiş olarak ifade edilmektedir. Tüm bu etkinliklerde çeşitli geleneksel ritüeller ve törenler yapılmaktadır ve bu gelenek nesilden nesile aktarılmaktadır. Böylelikle, toplumun kültürel yansımaları olan ritüeller ve törenler geçmişteki uygulamaların günümüzde canlanmasını sağlamaktadır (Atay ve Aydın, 2009, s. 1).

Toplumsal uygulamaların yanı sıra SOKÜM ögelerinin bir diğeri başlığı olan doğa, evren ile ilgili bilgi ve uygulamalardır. Bu başlık altında toplumların yaşamları boyunca kazandıkları tecrübelerden elde ettikleri bilgiler incelenmiştir.

2.5.4 Doğa, evren ile ilgili bilgi ve uygulamalar

Halk hekimliği, meteorolojisi, matematiği, mimarisi, ekonomisi, mutfağı, kutsal ve törensel yemekler (Aşure, Keşkek vb.) gibi konuları içermektedir. Toplumların yıllar boyunca gelecek kuşaklara aktardıkları uygulamalar ve bilgilerdir.

Toplumların SOKÜM korumalarında en önemli etken kültürel mirasın aktarıcısı olan kişilerdir. Yaşadıkları tecrübeleri, yaptıkları meslekleri gelecek nesillere aktaran bu kişiler yaşayan insan hazineleri olarak tanımlanmaktadır.

2.5.5 Yaşayan insan hazineleri

SOKÜM'ün korunarak ve gelecek kuşaklara aktarılmasında toplum, grup ve bireylerin rolüne ve önemine dikkat çekilmiştir. Geleneksel meslekler ve zanaatlar, halk

müziği, halk oyunları, halk tiyatrosu gibi alanlarda yetişmiş ustaların bilgi ve becerilerini gelecek nesillere aktarma problemleri yaşadıklarının altı çizilerek bu mirasların yok olma tehlikesi altında olduğuna yer veren UNESCO, SOKÜM kapsamında YİH sistemini kurmuştur (UNESCO, 2003, s. 1). SOKÜM'ü günümüzde bizlere aktaran kişileri UNESCO yaşayan insan hazineleri olarak tanımlamaktadır. Geçmişten günümüze sözlü olarak anlatım yoluyla aktarılan kültürel öğelerin yok olmaması için yaşayan insan hazineleri oldukça önem taşımaktadır. Kültürel mirasın aktarıcılarının tanınması, sanatlarının devamlılığı amacıyla çırak yetiştirmelerine olanak verilmesi ve formal, informal eğitimle yeni nesillere kültürün aktarılması YİH'in amaçları arasında yer almaktadır (Oğuz, 2013, s. 40).

UNESCO 2003 yılında YİH Sistemlerini kurmuş ve yaşayan insan hazinelerini aşağıdaki kriterlere göre belirlemiştir;

- 10 yıldır ustalık yapıyor olması,
- Sanatını ustasından öğrenmiş olması,
- Uygulamadaki bilgi ve beceri üstünlüğü,
- Konusunda nadir bulunan bilgiye sahip olması,
- Yaptığı işe kendini adanmış olması,
- Bilgi ve becerilerini geliştirmesi (sanatının toplumla buluşmasını sağlayacak yeniliklere yer vermesi),
- Edindiği bilgi ve becerilerini çırağa aktarma becerisi (çırak yetiştirmiş olması) (UNESCO, 2003, s. 4).

Yok olma tehlikesi ile karşı karşıya olan geleneksel sanatlar ve mesleklerin koruma altına alınması kültürel mirasın unutulmasını engellemektedir. Yeni nesillere geleneksel sanatları tanıtmak ve onlara öğretmek gelecek kuşaklara aktarmak yaşayan insan hazinelerinin hedefleri arasında yer almaktadır. (Oğuz, 2013, s. 46).

Kültürün aktarıcısı olan kişiler bizlere sözlü ve somut olmayan mirası tanıtmaktadırlar. YİH'in bizlere aktarmış oldukları bu kültürel miras öğeleri insanlığın sözlü ve somut olmayan kültürel mirası olarak adlandırılmaktadır.

2.5.6 İnsanlığın sözlü ve somut olmayan mirası yapıtları

UNESCO (2001) tarafından hazırlanan Dünya Doğal ve Kültürel Mirasın Koruması Sözleşmesi , “insanlığın dikkat çeken değerli yapıtlarını, doğa güzelliklerini ve sit alanlarını Dünya Miras Listesi içerisinde toplayarak tanımlamıştır. Hazırlanan liste SOKÜM'ler için uygulanamadığından, kültürel çeşitliliğin korunması ve kültürel

mirasın artırılması amacıyla, uluslararası düzeyde kültürel kimlik oluşturmak için gereken bir ölçüt olarak kabul edilmiştir.” Küreselleşmeyle birlikte kültürün tek tipleşmesi, savaş, turizm, sanayileşme, kırsal kesime yönelik, toplu göç etme ve doğa dengesinin bozulması gibi sebeplerle kaybolma tehlikesi altında olan somut olmayan mirasın kaybolma tehlikesine cevap vermek amacıyla, farkındalık yaratan İSSOMBİ kabul edilmiştir. (UNESCO, 2001, s. 1).

Bir mirasın İSSOMBİ olarak önerilebilmesi için bilinen ve geleneksel kültürün anlatım şekilleri ve kültürel yerler, yani bilinen ve kültürel etkinliklerin devamlı olarak üretildiği ve sürdürüldüğü yerler olması gerekmektedir. Adaylık için önerilen anlatımlar ve kültürel mekanlar;

- İnsan yaratıcılığının başyapıtı olarak olağanüstü değer taşıması,
- Önerildiği toplumun kültür tarihinde veya kültürel geleneğinde geçmişten gelen bir yeri olmalı,
- Önerildiği toplumun kültürel kimliğinin ifadesinin bir parçası olmalı,
- Teknik kalite, bilgi ve beceriyi gösterme açısından mükemmel olmalı,
- Yaşayan kültürel geleneklerle alakalı daha önce görülmemiş bir tanıklık değeri olmalı ve yok olma tehlikesi altında olmalıdır (UNESCO, 2001, s. 4).

2001, 2003 ve 2005 yıllarında yapılan başyapıt ilanında toplam 90 başyapıt ulaşılmıştır. Bu sayede kültürel mirasın korunması ve gelecek kuşaklara aktarılmasında önemli yol kat edilerek SOKÜM konusunda toplumsal bilinç kazandırılmıştır (Oğuz, 2013, s. 48).

SOKÜM öğelerinden kısaca bahsedildikten sonra ilerleyen bölümde çalışmanın konusu ile ilgili olan Etnomatematik kavramından söz edilmiştir.

2.5.7 Etnomatematik

Etnomatematik okuryazar olmayan halkların matematiksel düşüncelerinin incelenmesidir. Matematiksel düşünce kavramları insanların kendi kültüründe etiketlere karşılık olarak tanımlanmaktadır. Örneğin; okuryazar ya da değil tüm insanlar uzayda kendilerine ait düzenlerini uygularlar. Belirli düzenler kültürel kaynaklar içinde gelişir

ve biçimleri, kapsamları ortaya çıktıkları kültürü ifade etmektedir (Frankenstein, & Powell, 1997, s. 26).

Bu eğitim önerisinde kabul edilen matematik, öğrenciler tarafından geliştirilen ve öğretmenin kabul ettiği/geliştirdiği/tasarladığı çeşitliliktir. Sınıf diyalogunda, öğrenciler öğretmenden akademik etnomatematiği öğrenebilecekleri gibi öğretmen öğrencilere etnomatematikten “kelimeler” öğretebilir. Bu diyalog süreci eğitim ve araştırma arasında ya da öğretmen ve araştırmacı arasında ikiye ayrılmaz. Eğitimci aynı zamanda etnomatematiğin öğrencilerle gelişimini araştıran bir araştırmacıdır. Bu nedenle araştırma eğitimsel uygulamaları etkilemektedir.

Etnomatematik bir kültür grubunun yaşamının bir parçasıdır; matematik köklü bir şekilde kültürden oluşmaktadır. Etnomatematik kültürel grupların durumları etnomatematiklerine ilgi duydukları grupların daha sonra daha da geliştirdikleri ilgi duydukları problem durumlarını geliştirmesidir. Etnomatematik üzerine olan bu ilgi doğaldır çünkü kendi durumlarına yanıt olarak kültürel grup üyeleri tarafından oluşturulmuştur. Ancak etnomatematiğe uyandırılmış bu ilgi akademik matematik gibi diğer etnomatematik öğrenme-geliştirme ilgi alanlarına otomatik olarak aktarılmaz. Öğrenciler için etnomatematiğin temelinde kavramları derinlemesine araştırmak pek ilgi çekici olmayabilir. Eğer öğretmenin öğrencilerini problemlerle hatta kendi etnomatematik temellerinde yatan fikirlerine dayalı problemlerle çalışmaya zorlarsa tıpkı akademik matematiğe sahip normal okullarda olduğu gibi bu problemler kolay problemler olacaktır. Etnomatematik kavramı, eğitimde açık bir anlam taşır. Farklı insanlar farklı matematik türleri üretirlerse eğitimin farklı gruplar için aynı şekilde geliştirilmesi için tek bir süreç olduğunu düşünmek mümkün değildir. Bunun yerine matematik eğitimi başlangıç noktası belirli bir grubun etnomatematiği olan ve amacı öğrencilerin matematiğe çok kültürlü bir bakış açısı geliştirmesi olarak düşünülmelidir (Frankenstein, & Powell, 1997, s. 267).

Etnomatematik teriminin şu an kullanılan iki ayrı anlamı vardır. Terimi ortaya çıkaran D'Ambrosio (1990), genel bir matematiksel düşünce ve uygulama olarak tanımlamaktadır. Bu anlamda etnomatematik, kültürün içindeki tüm coğrafi bölgeler, tüm insan grubu ve yeryüzündeki bütün tarihi anlarla matematik arasındaki bağlantıyı ifade etmektedir. Öte yandan Ascher (1990) etnomatematiği, küçük ölçekli veya yerli kültürlerin; Avrupalılar tarafından “keşfedilen” ve kolonize edilen yerli halkın matematiksel kavramlarının çalışması olarak tanımlamaktadır (Selin, 2000, s. 13).

Etnomatematik, matematik tarihindeki ve felsefesindeki pedagojik etkileri, sanata odaklanmayı ve teknikleri açıklamayı, farklı sosyo-kültürel çevreleri kovalamayı ve anlamayı araştıran bir programdır. Etnomatematiğin pedagojik aşamaları eğitimin ana hedeflerine cevap vermelidir. Bunlar;

- Yaratıcılığın teşvik edilmesi, insanların potansiyellerinin ortaya çıkmasına yardımcı olmak ve yeteneklerinin en üst seviyeye ulaşmasını sağlamak,
- Vatandaşlığa teşvik etmek, değerlerin iletilmesini sağlamak, hakların ve toplumdaki sorumlulukların anlaşılmasını sağlamaktır (Favilli, 2004, s. IX).

Matematikselsel bilgi “etnomatematik” olarak adlandırılan, belirli bir sosyo-kültürel grupta verilen dildeki kodlamaları ifade etmektedir. Bu içerikte “etnik” ve “matematik” geniş bir anlamda ele alınmalıdır. “Etnik” çağdışı bir kavram olarak değil kültürel gruplar olarak anlaşılmalıdır. ”Matematik” ise şifrelemek, ölçmek, sınıflandırmak, sıralamak çıkarmak ve modellemek gibi bir dizi faaliyet olarak görülmektedir (Borba, 1990, s. 40).

Kültür ve matematiğin birleşiminden ortaya çıkan etnomatematik kavramından sonra çalışmanın devamında okul öncesi matematik eğitimi başlıklar halinde incelenmiştir.

2.5.8 Okul öncesi matematik eğitimi

Çocuklar dünyayı tanımak ve anlayabilmek için farkında olmadan bilişsel becerilerini kullanmaktadırlar. Bu sayede matematikselsel düşüncenin temelleri atılmış olur. Çocukların nesnelere takıp çıkarmaları, üst üste ya da yan yana dizmeleri onların bilişsel yönden gelişimlerini sağlamaktadır. Bir bakıma çocuklar dünyayı tanıırken matematik onlara yardımcı olur diyebiliriz (Ulutaş, 2015, s. 212). Günlük hayatımızın büyük bir çoğunluğunda matematikle iç içeyiz, saatleri söyleme, yemek pişirme gibi aktiviteleri yaparken matematiği kullanırız. Aynı şekilde çocuklar da matematiği günlük hayatlarında kullanmaktadırlar. Örneğin bir bebek oyuncağını ağızına sokmaya çalışırken oyuncak ağzına sığmazsa deneyerek ağzına sığabilecek başka oyuncak arar. Bu sayede büyük küçük kavramını öğrenir. Bunun gibi birçok kavramı günlük yaşantısında öğrenmektedir. Çocukların dünyayı keşfetmelerine yardımcı olmak onları desteklemek gelecekteki eğitimlerini ve bilişsel becerilerini olumlu yönde etkilemektedir (Kandır ve Orçan, 2010, s. 7).

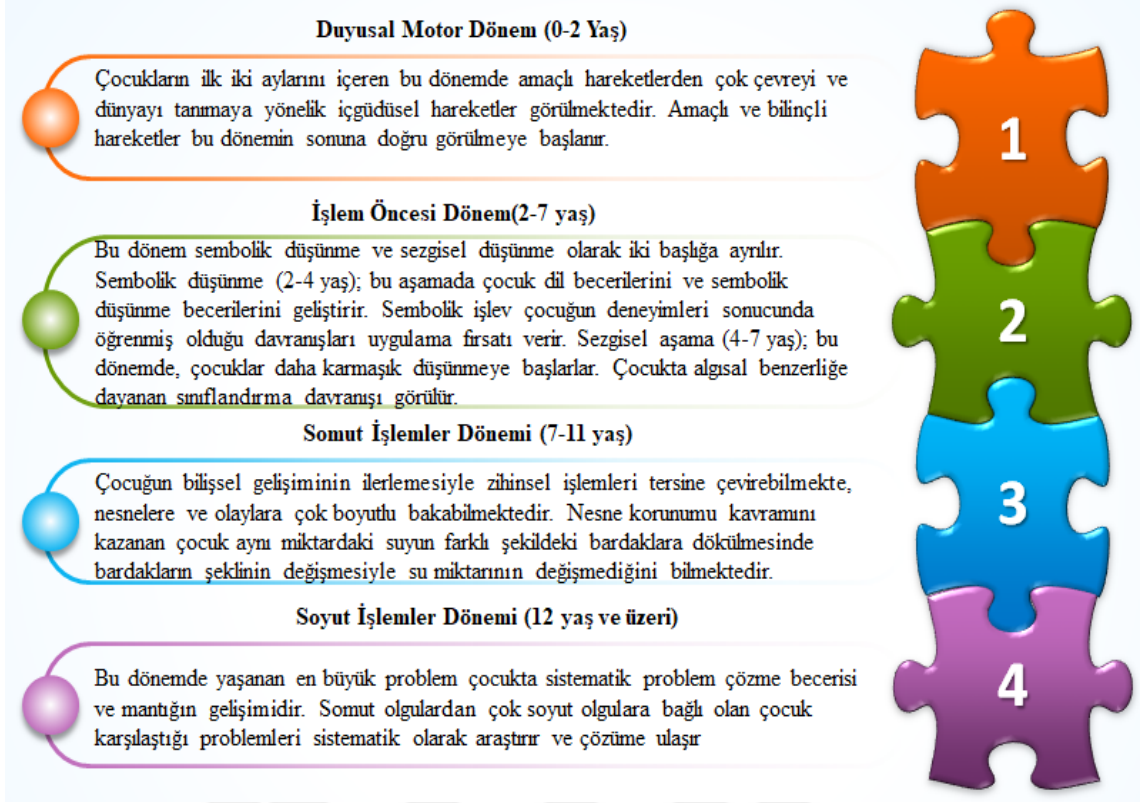
Matematik çokluk, sayma, numaralar, kümeler, toplama-çıkarma, bölme-çarpma gibi sayı ile ilgili temel kavramların yanı sıra, şekiller, ağırlık, hacim, uzunluk gibi oldukça fazla kavram içermekte ve çocuğun bilişsel gelişimine paralel olarak doğumla başlamakta ve zamanla çeşitli evrelerden geçerek öğrenilmektedir. Matematik eğitimi sürekli bir eğitimidir ve alınan her bir eğitimin üstüne yenisi eklenerek devam etmektedir. Bu nedenle matematik eğitimi okul öncesi eğitimden başlanarak bütün eğitim kademelerinde doğru bir planlamayla verilmelidir (Baran ve Erdoğan, 2003, s. 33).

2.5.8.1 Okul öncesinde matematiksel kavramların gelişimi

Okul öncesi dönem, çocukların bilişsel gelişimlerinin hızlı bir şekilde gerçekleştiği bir dönemdir. Birebir eşleştirme, sayma, sınıflandırma, ölçme gibi matematiksel kavramların temelleri bu dönemde atılmaktadır. Çocuklar oyunlarında paylaşırma yaparken, aynı olanları toplarken farkında olmadan bu kavramları kullanmaktadırlar (Kandır ve Orçan, 2010, s. 19).

Okul öncesi dönem çocukların bilişsel gelişimleri üzerine çalışmalar yapan Piaget çocukların kendi bilişsel seviyelerini ve çevreleriyle olan bilişsel etkileşimlerini uzun çalışmalar sonucunda ortaya çıkarmıştır (Kandır ve Orçan, 2010, s. 21).

Piaget'e göre bilişsel gelişim, birbirini izleyen ve tamamlayan dört dönemi içermektedir. Bunlar; Duyusal-motor dönem, İşlem öncesi dönem, Somut işlemler dönemi ve Soyut işlemler dönemidir (Şekil 2.7) (Ulutaş, 2015, s. 215).

Şekil 2.7 Piaget'e Göre Bilişsel Gelişim Dönemleri (Ulutaş, 2015, s. 215)

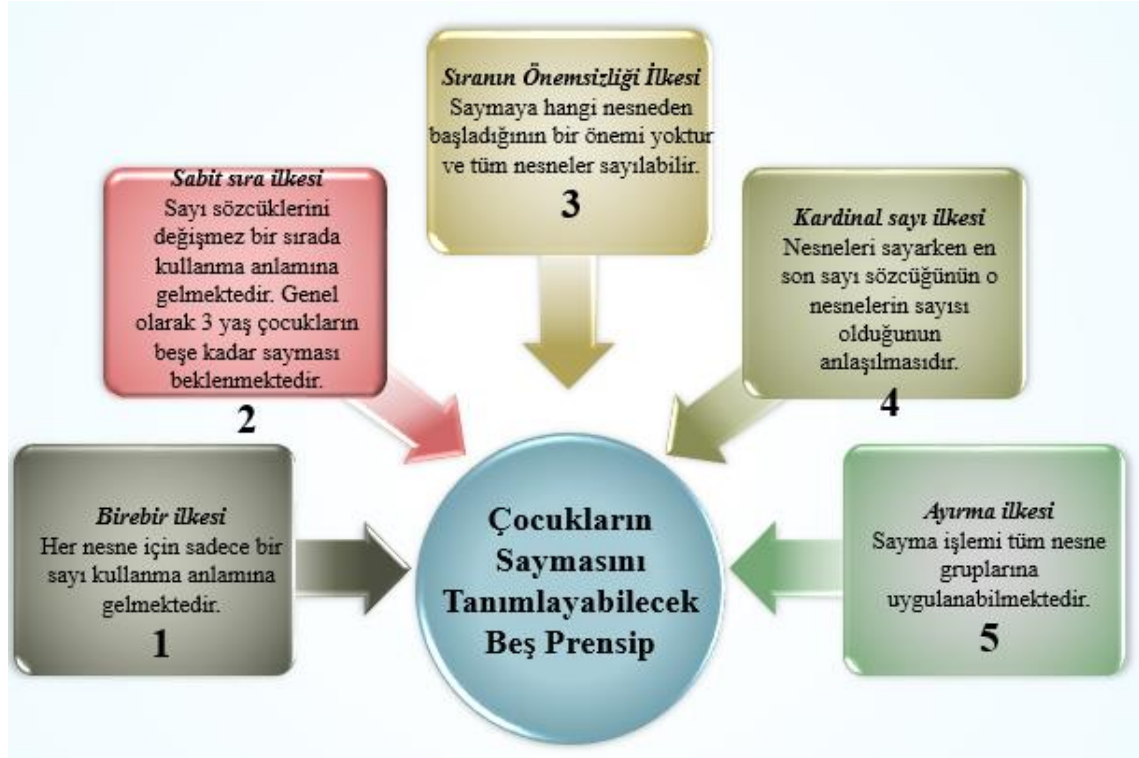
Çocuklardaki bilişsel gelişimi inceleyen bir diğer kişi olan Vygotsky çocukların bilişsel olarak yapabileceklerine odaklanmıştır. Çocukların kendilerinden büyüklerle etkileşim içinde olmaları ve onlardan öğrendikleri sayesinde bilişsel gelişimleri desteklenmektedir. Çocuklar bu sayede akranlarından ve büyüklerinden eğitimleri konusunda destek görerek kültürlerini öğrenmektedirler. Aile büyüklerinin rehberliği sayesinde çocuklar onlarla birlikte vakit geçirip toplumsal, pratik ve zihinsel becerilerde kendilerini geliştirmektedirler (Öncü, 1999, s. 228).

2.5.8.2 Okul öncesinde matematiksel becerilerin gelişimi

Çocukların çevreyi tanımalarında onlara yardımcı olan matematik kişisel deneyimleriyle karşılaştırma yapma, benzerlik ve farklılıkları ayırt etme, kategoriler içindeki bilgiyi düzenleme, veri ölçme ve problemleri çözmeyi öğretir. Çocukların matematik becerilerinin gelişimi sayılar ve işlemler- birebir benzerlik- parça-bütün ilişkisi- karşılaştırma- sınıflama ve ayırma- model alma- fonksiyonlar- geometri ve uzaysal mantık- ölçme- veri analizi ve olasılık olmak üzere dokuz başlık altında incelenebilir (Kandır ve Orçan, 2010, s. 53).

2.5.8.2.1 Sayılar ve işlemler

Çocuklar tarafından günlük hayatta en çok kullanılan matematik kavramı sayıdır. Sayı kavramı, adından da anlaşıldığı gibi bir kavram, sayma ise bir beceridir. Gellman ve Gallistel (1978) çocukların saymasını tamamlayabilecek beş prensip olduğunu belirtmişlerdir (Bkz. Şekil 2.8).

Şekil 2.8 Çocukların Saymasını Tamamlayabilecek Beş Prensip (Akt: Arnas, 2009, s. 53).

Matematikte olduğu gibi sayı kavramının da belirli etkinlik ya da dersle kısıtlı kalmayıp bir sürece yayılması gerekmektedir (Şeker, 2013, s. 17). Bu sayede verilen eğitimin kalıcılığı sağlanmakta ve çocukların öğrenmesi daha kolay olmaktadır.

2.5.8.2.2 Birebir eşleme

Birebir eşleme bir gruptaki her bir nesnenin diğer gruptaki her bir nesne ile eşleştirilmesi işlemidir. Birebir eşlemede bir gruptaki nesne sayısının diğer gruptaki nesne sayısına eşit olduğu anlaşılmaktadır. Çocuklar günlük yaşamlarında pek çok ortamlarda birebir eşleme ile karşılaşmaktadırlar. Örneğin; evde sofrada herkesin kaşığının, çatalının ve tabağının olması çocukta birebir eşleme hakkında fikir oluşturmaktadır (Akman, 2011, s. 51).

Birebir eşleştirme kavramı verilirken etkinliklerde materyal sınırlaması bulunmamaktadır. Kandır ve Orçan (2010) birebir eşlemede kullanılan materyal seçiminde beş özelliğin göz önünde bulundurulması gerektiğini belirtmektedir:

- Algısal özellikler
- Eşleştirilecek maddelerin sayısı
- Somutluk
- Fiziksel olarak katılım veya fiziksel olarak katılmayan
- İsim veya aynı olmayan sayı grupları (s.74-75)

Birebir eşleştirme kavramı verilirken kullanılacak olan materyallerin belirlenmesine eğitimcilerin bu beş özelliği göz önünde bulundurmaları kavram öğretimini daha kolaylaştıracağı düşünülmektedir.

2.5.8.2.3 *Parça-bütün ilişkisi*

Çocukların sayısal gelişimleri içerisinde bulunan parça-bütün ilişkisi, çocukların sayılarla ilgili somut anlamalarını geliştirmek için kullanılır. Öncelikle bütünün parçaları olduğunu öğrenen çocuk daha sonra parçaların bütünü oluşturan kesirleri olduğunu öğrenir. Bazı bütünlere vücut, araba, ev, sandalye örneklerinde olduğu gibi özel parçaları olduğunu, bütün şeylerin ise elma, ekmek, portakal gibi parçalara bölünebileceğini öğrenir (Kandır ve Orçan, 2010, s. 78-79).

2.5.8.2.4 *Karşılaştırma*

Karşılaştırma iki ya da daha fazla nesnenin belli bir özelliğe göre aynı veya farklı olup olmadığının belirlenmesidir. Çocuklar sınıflandırma yaparken aynı olanı esas alırken karşılaştırma yaptıklarında farklı olanı esas alırlar. Farklı boyuttaki iki daireye bakarak birinin diğerinden daha büyük olduğunu söyleyebilirler. (Arnas, 2009, s. 43).

Okul öncesi dönemde çocuklar öncelikle standart olmayan birimleri kullanarak karşılaştırma yapmaktadırlar. Standart olan ölçme birimlerini daha sonra kullanmaya başlarlar. Çocukların ölçme ve sıralama becerilerindeki gelişim edindikleri deneyimlerle yakından ilişkilidir (Giren, 2013, s. 65).

2.5.8.2.5 *Sınıflama ve ayırma*

Sınıflandırma, nesnelere belirgin özelliklerine veya niteliklerine göre ayırma, gruplama becerisidir. Çocuklarda sayı ve işlem kavramlarının temelini oluşturan bu

beceri, çocukların karşılaştırma becerilerini ortaya çıkararak sınıflandırma yaparken nesnelere boyut, renk, şekil gibi algısal özelliklerini dikkate alarak karşılaştırır. (Akman, 2011, s. 55). Sınıflandırma becerileri, nesnelere birbirleriyle olan ilişkilerine göre ayrılması farklı sınıflar oluşturmasıdır. Nesnelere benzer ya da farklı özelliklere sahip olması sınıflandırmada oldukça önemlidir (Giren, 2013, s. 64). Karşılaştırma yeteneği ile beraber olarak görülen sınıflandırma becerisi çocukların nesnelere gruplamasına yardımcı olmaktadır. Nesnelere birden fazla özellikleriyle karşılaştıran çocuklar; örneğin, kırmızı Legolar bir kutuda sarı Legolar diğer kutuda olması ya da oyun hamurlarının kutuya boya kalemlerinin kalemlige konulması gibi, aynı özelliklere göre nesnelere sınıflandırmaktadırlar. Özellikle 3- 4 yaşta, nesnelere hangi yönü ile benzer olduklarını algılayamama ya da benzer nesnelere sınıflandırmada birden fazla özellik belirlenince ayırt edememe gibi sınıflandırma yapmada bazı sorunlar yaşanabilmektedir (Canoğlu, 2007, s. 34).

2.5.8.2.6 *Model alma ve örüntüler*

Çocukların çevrelerini tanımalarına yardımcı olan model alma, sürekli tekrar eden sayıların, renklerin ya da şekillerin belirli bir sistemde sıralanmasıdır. Bir şeyin yapısının anlaşılması için ileriki adımlarda ne geleceğine dair bilgiye ihtiyaç duyulmaktadır ve ileriki adımların tahmini modelleme becerisi ile mümkündür. Modelleme sayesinde çocuklar düzeni bildiklerinden kendilerini güvende hissederler. Modelleme matematiğin sayma, geometri gibi birden fazla boyutlarıyla ilişkilidir. Modelleme, sesli, görsel ve motor düzenlemeleriyle ilgili düzenler oluşturmayı veya keşfetmeyi gerektirir (Kandır ve Orçan, 2010, s. 90).

2.5.8.2.7 *Geometri ve uzaysal matematik*

Çocukların bir nesneyi diğer bir nesneden ayırt edebilmesi, nesnenin ne kadar uzakta veya yakında olduğunu anlayabilmesi gibi gerçek dünyaya ilişkin ilk deneyimleri geometri ve uzaysal algı ile ilgilidir. Bloklarla oynayarak onlarla farklı şekiller oluşturan çocuklar geometri ile ilgili ilk deneyimlerini çevrelerini gözlemleyerek ve oyun oynayarak kazanırlar (Arnas, 2009, s. 79).

Çocukların nesnelere farklı konumlandırmaları ve bunları hayal etmeleri uzaysal düşünme olarak ifade edilmektedir. Bu düşünme becerisinin, çocukların matematiksel düşünme gelişimlerine katkı sağladığı değerlendirilmektedir. Smith okul öncesi dönemde, büyük, orta ve küçük alanlarda yapılan çalışmaların çocukların uzaysal

algısını geliştireceğini belirtmiştir. Büyük alan: büyük oyun alanlarını, sahaları, tırmanma, koşma, alanları. Orta büyüklükte alan: blok köşesi, evcilik köşesi, kendilerinden daha büyük yapılar oluşturabilecekleri yerler. Küçük alan: Legoların ve manipülatif küçük oyuncakların oynandığı yerler (Akt:Şeker, 2013, s. 21).

Geometrik düşünce gelişimi açısından iki boyutlu ve üç boyutlu düşünme, hayal etme oldukça önem taşımaktadır. Çocuklar geometrik şekilleri gözlemleyerek özelliklerini fark etmeye başlarlar. Şekilleri tanımanın yanı sıra şekillerin özelliklerini ve özelliklerin arasındaki ilişkileri kavramak da önemlidir. Geometrik düşünceler günlük yaşantının bir parçasıdır ve bu bağlamda geometri ile diğer alanlar arasında bağ kurulmalıdır (Ulutaş, 2015, s. 226). Kandır ve Orçan (2010, s. 102) geometri ve uzaysal mantığın dört temel yönü bulunduğunu belirtmişlerdir. Bunlar;

- İki ve üç boyutlu geometrik cisimlerin karakteristik ve özelliklerini analiz etmek ve geometrik ilişkileri göz önüne almak;
- Yerleri belirlemek ve koordinat sistemi ve diğer temsili sistemleri kullanarak uzaysal ilişkileri tanımlamak;
- Sayılar ve dönüşleri tanıyıp uygulamak, bunun yanında simetri içeren biçimleri tanıyıp yaratmak suretiyle transformasyonları (dönüşüm/şekil değiştirme) uygulamak;
- Uzaysal geometri kullanarak, geometrik biçimlerin zihinsel imgelerini yaratacak görselleştirmeler kullanmak; biçimleri farklı bakış açılarından tanımak ve göstermek; geometrik biçimleri ve çevredeki yapıları tanıyıp onların yerlerini belirlemektir

2.5.8.2.8 Ölçme

Nesnelerin sayılarla ifade edilme biçimlerine ölçme denilmektedir. Okul öncesi dönemde çocuklar ağılık, uzunluk, hacim gibi kavramları öğrenmektedir. Bu dönemde çocuklar ölçme yaparken daha çok standart olmayan ölçme birimlerini kullanmaktadır. Daha sonra ileriki eğitim dönemlerinde ise standart ölçme birimlerini kullanmaktadırlar (Ulutaş, 2015, s. 226).

Günlük hayatta kullanmaya alışkın olduğumuz standart ölçü birimleri Piaget'e göre korunum ve transfer kavramları henüz gelişmeyen çocuklar için öğrenilmesi zor bir konu olmaktadır. Bu nedenle çocuklar bu dönemde ölçmelerinde standart olmayan ölçü birimlerini kullanırlar (Tekneci, 2009, s. 18).

2.5.8.2.9 Veri analizi ve olasılık

Okul öncesi dönemde veri toplama analizleri, nesnelere özelliklerine göre gruplamaya ve sınıflandırmaya, nesnelere hakkındaki verileri organize etmeye ve verileri açıklamaya odaklanır. Veri toplamanın amacı; cevaplar pek açık olmadığı durumlarda soruları cevaplandırmaktır (NCTM,2000:109, Akt: Kandır ve Orçan, 2010, s. 133).

Veri çözümlemesi ve olasılık standardı; veri toplama, düzenleme; verileri analiz etmek için uygun istatistiksel yöntemleri kullanma; veriler doğrultusunda sonuçlara varma, tahminlerde bulunma ve değerlendirmeyi kapsar. Okul öncesi dönemde bu süreç çocukların çevresi ile ilgili durumlar olaylar hakkında bilgi toplayarak nesnelere sınıflandırması, gruplandırması ve elde ettiği bilgileri düzenlemesi olarak işlenmektedir. Daha sonra çocukların elde ettikleri bilgileri resim ya da nesnelere somutlaştırmaları istenir. İlk okullarda bu basamakta elde edilen bilgilerin tablo ve grafiklerle gösterilmesi istenmektedir (NCTM, 2000, Akt:Ulutaş, 2015, s. 226).

Charlesworth ve Lind (2013) okul öncesi dönemde grafik oluşturmayı nesnelere grafik oluşturma, resimlerle grafik oluşturma ve kare kağıtlar ile grafik oluşturma olmak üzere üç aşamaya ayırmışlardır. Birinci aşamada nesnelere grafik oluşturma yer alır ve ardından resimle grafik oluşturma, sonrasında ise kare kağıtlar kullanarak grafik oluşturmaya doğru bir gelişim gösterilir. İlk aşamada çocukların dikkatini çeken nesnelere kullanılabilmesi önerilmektedir ayrıca sürecin her aşamasında sorular sorularak çocuklardan geri dönütler alınmasının öğrencilerin öğrenme yaşantılarını olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir (Akt: Şeker, 2013, s. 23).

2.6 İlgili Araştırmalar

Bu bölümde araştırma konusu ile ilgili alanyazında yapılan araştırmalara yer verilmiş; içerik “SOKÜM ile ilgili yapılan araştırmalar” ve “okul öncesi matematik eğitimi ile ilgili araştırmalar” olmak üzere iki başlık ile verilmiştir.

2.6.1 SOKÜM ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Altunsabak (2016) Somut Olmayan Kültürel Mirasın Kuşaktan Kuşağa Aktarımı ve Gençlik; Kars İli Örneği adlı çalışmada şimdiye kadar yapılmış çalışmalarını esas alarak Kars örneğinde somut olmayan kültürel mirasın sürdürülebilirliğine, yok olmasına, bugünkü durumu üzerine ve günümüzde somut olmayan kültürel mirasın kuşaklar arası aktarımına dair tespit, eleştiri ve önerilerde bulunmayı amaçlamıştır. Türkiye genelinde düşünüldüğünde somut olmayan kültürel miras alanlarının genişliği

nedeniyle çalışmasında geleneksel dokunun nispeten korunduğu, geleneksel bir bölge olan Kars ili alan araştırması için seçilmiş ve bu ilde yapılan araştırmayla SOKÜM'ün gençler tarafından algılanma şekli ve gençlere bu mirasın aktarılma biçimleri tartışılmıştır. Çalışma kapsamında 2015 yılı Ocak ayı-2015 Kasım ayı arasında 18 ile 25 yaşları arasında 50 genç ile görüşme yapılmış, gençlerin somut olmayan kültürel miras hakkında görüş ve düşünceleriyle birlikte gençler üzerinde gerçekleşen kültürel aktarım süreci görülmeye çalışılmıştır. Çalışmaya yönelik gençlerle ve aktarıcılarla yapılan görüşmelerde gençlerin bugün somut olmayan kültürel mirasa karşı oldukça duyarlı olduğu görülmüştür. Ancak gençlere sorulan geçmişten bugüne kadar süregelen birçok toplumsal uygulamaya ve geleneğe yönelik sorularda alınan cevaplar gençlerin belli bir somut olmayan kültürel miras bilgisine sahip olmadığını göstermiştir.

Demir (2015) Türkiye'de Somut Olmayan Kültürel Mirasın Ekoturizm Bağlamında Değerlendirilmesi adlı çalışmasında kültürel sürdürülebilirliğin SOKÜM'ün Korunması Sözleşmesi'ne gelene kadar yaşadığı gelişimi uluslararası sözleşmeler üzerinden incelenmiştir. Dört farklı eko köy, yerinde ziyaret edilerek incelenmiştir. Araştırma sonucunda eko köy çalışmalarının yürütüldüğü köylerin ekonomik kalkınmalarını sağladığı görülmüştür. Bu ekonomik kalkınmayla, yaz aylarında tatil alanı olarak görülen köyler yeniden kültürel mekânlara dönüşümünün sağlandığı gözlenmiştir. Ancak köyün genç nüfusunun sayıca çok az olması kültürün sürdürülebilirliğini, o konuda ilgili olan ve köye ziyarete gelen kişilerle sınırlı bırakmaktadır. Başarılı eko köy örneklerinin yerel yönetimler tarafından desteklenmesi sağlanırsa sayıca artacak eko köylerin, SOKÜM Sözleşmesi'nde üzerinde durulan sürdürülebilirlik çalışmaları için önemli çalışma alanları olacağı değerlendirilmiştir.

Gürkan (2015) Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Somut Olmayan Kültürel Miras Açısından İncelenmesi adlı çalışmasında, Sosyal Bilgiler ders kitaplarında SOKÜM'ün yerini belirlemeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda Milli Eğitim Bakanlığı'nda temel eğitim içerisinde 4., 5., 6. ve 7. sınıflarda ders kitabı olarak okutulan Sosyal Bilgiler kitapları doküman incelemesi tekniğiyle değerlendirmiştir. Araştırma bulgularından yola çıkılarak ders kitaplarının tamamında SOKÜM öğelerinin yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak 4., 5. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabında SOKÜM boyutlarının tümüne rastlanırken, 6. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabında beş boyuttan yalnız üçünün yer aldığı görülmüştür. Somut olmayan kültürel mirasın temel amaçlarından birinin "koruma" anlayışı olduğu göz önüne alındığında öğrencilere bu mirasın korunması gerektiğine dair bilinci doğrudan vermek yerine dolaylı olarak verme

yoluna gidildiği saptanmıştır. Sosyal Bilgiler ders kitaplarında SOKÜM'ün adı hiçbir ünite ve konu başlığı altında geçmediğinden bu konuda bir farkındalık yaratmayacağı düşünülmektedir. Yapılan vurguların çoğunlukla yerel boyutta kalması konunun evrensel boyutunu arka plana itmektedir. Bu nedenlerle yapılan bu araştırmada Sosyal Bilgiler ders kitaplarının öğretim programının yeniden düzenlenmesine gereksinim duyulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Karadeniz (2015) UNESCO Türkiye Milli Komisyon Tarihi ve Somut Olmayan Kültürel Miras Çalışmaları adlı çalışmasında, UNESCO Türkiye Millî Komisyonu'nun 1960-2010 yılları arasında gerçekleştirdiği tüm faaliyetler, bu faaliyetlere ilişkin yapılan çalışmalar ve raporlardan elde edilen verilerin değerlendirilmesini amaçlamıştır. Çalışma, UNESCO Türkiye Millî Komisyonu'nda kurulan ihtisas komitelerinin, 1960 yılından 2015 yılına kadarki süreçte yapılan çalışmalarını kapsamaktadır. Somut Olmayan Kültürel Miras alanında yapılan çalışmalar kültür değerlerinin gelecek kuşaklara aktarılması ve yaşatılması açısından önemlidir. UNESCO Türkiye Millî Komisyonu birçok çalışma gerçekleştirmekle birlikte Türkiye'de yapılan çalışmaları da takip etmiş ve bu çalışmaların içinde yer almıştır. Yürütülen çalışmalara Millî Komisyon'un destek vermesi ve içerisinde yer alması çalışmalara nitelik kazandırması açısından önemli görülmüştür.

Ar (2015) Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunmasında Turist Rehberlerinin Rolü adlı çalışmasında konu ile ilgili turist algılarını inceleyerek SOKÜM'e ait değerlerin korunmasında turist rehberlerinin rolünü ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmada, toplumların yaşanmışlıkları sonucu ortaya çıkan kültürel birikim olan kültürel miras ve kültürel mirasın "somut olmayan" olarak nitelendirilen unsurları, kültür turizmi ve turistlere kültürel deneyim edindiren kişiler olarak turist rehberlerinin kültürel misyonu incelenmiştir. Rehberli tura katılmış yerli turistlerin rehberlere bakış açısı ve rehberlerin somut olmayan kültürel miras unsurlarının bilinirliğini artırmadaki etkisi değerlendirilmeye çalışılmıştır. Çalışmada turist rehberlerinin SOKÜM'ün korunmasında üstlendikleri roller ve bu rollere yönelik turist algıları gösterilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda, turistlerin SOKÜM'e yönelik bilgi ve deneyim edinmede turist rehberlerini önemli bir araç olarak gördükleri tespit edilirken, SOKÜM unsurlarını koruma bilinci oluşturmada rehberlerin turistleri olumlu tutum sergilemeye teşvik ettikleri görülmüştür.

Pehlivan (2015) Açık ve Örgün Sosyal Bilgiler Ders Kitapları ve Öğretim Programında Somut Olmayan Kültürel Miras Öğelerinin İncelenmesi adlı çalışmasında

ortaokul açık öğretim ve örgün eğitim Sosyal Bilgiler ders kitapları ve öğretim programlarında SOKÜM öğelerinin incelenmesini amaçlamıştır. Araştırmanın program ile ilgili sonucunda; Ortaokul Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda SOKÜM' ün beş ögesine de yer verildiği, SOKÜM öğeleri ile ilgili kazanım ve etkinlik örneklerinin en fazla kültür ve miras öğrenme alanı kapsamında ve 7. sınıfta yer aldığı belirlenmiştir. Programda en fazla “sözlü gelenekler ve anlatımlar” ögesine yer verildiği, “gösteri sanatları” ile ilgili etkinlik örneklerine 5. ve 6. sınıfta hiç yer verilmediği ancak 7. sınıfta sadece iki konuda gösteri sanatlarının yer aldığı tespit edilmiştir. Örgün eğitim ile ilgili araştırma sonucunda; örgün eğitim ortaokul Sosyal Bilgiler ders kitaplarında SOKÜM öğelerine üç sınıf seviyesinde de yer verildiği, örgün eğitim basamağında SOKÜM öğelerinin en fazla 5. sınıf ders kitabında en az ise 7. sınıf ders kitabında yer aldığı, program ile kıyaslandığında 7. sınıf program ve ders kitabı arasında uyumsuzlukların olduğu belirlenmiştir. Açık öğretim ile ilgili araştırma sonucunda ise açık öğretim ders notlarında beş ögenin sadece dördüne yer verildiği, örgün eğitim ders kitabı ile karşılaştırıldığında SOKÜM öğelerinin açık öğretim ders notlarında sınırlı şekilde yer aldığı görülmüştür. Araştırma sonuçlarından hareketle, ders kitap ve notlarında SOKÜM öğelerinin dağılımında çeşitliliğin sağlanmasına özen gösterilmesi ve farklı kültürel öğelere değinilmesi; farkındalık yaratmak amacıyla program ve ders kitaplarında SOKÜM vurgusunun daha fazla yapılması; tüm ünitelerle ilişkilendirilerek farkındalık oluşturulmaya çalışılması ve bu konu hakkında farklı çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Şimşek (2015) Halk Bilimi Müzeciliğine Bir Örnek “Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi” adlı çalışmada müzeye gelen ziyaretçilerle yapılan anket çalışmaları ile kamuoyunun halk bilimi müzeciliğine bakışları ve düşünceleri tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda görülmüştür ki Halk bilimi müzeciliğinin Türkiye'deki ilk örneklerinden birisi olan Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi, kamuoyu tarafından ilgi ve beğeni gören, kültürel değerlerin yaşatılması için gerekli görülen, birçok ziyaretçi tarafından ikinci, üçüncü kez ziyaret edilen bir müzedir. Müze somut olmayan kültürel mirasları uygulamalı bir şekilde yaşatmakta ve gelecek kuşaklara aktarmaktadır. Müze bugüne kadar yapılmış halk bilimi müzeciliği ve somut olmayan kültürel mirasın korunması başlıklı araştırmalarının somut bir örneği ve çıktısıdır.

Çiçekoğlu (2014) Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcıları: Rize El Sanatı Ustaları Üzerine Bir İnceleme adlı çalışmada Yaşayan İnsan Hazinesi kriterlerine

uygun olarak el sanatı ustalarını alan araştırması ile derlemiş ve el sanatlarına talebin azaldığı için el sanatı ustalarının üretimlerinin de azaldığı sonucuna ulaşmıştır.

Yeşilbursa (2011) Sosyal Bilgilerde Miras Eğitiminin Öğrencilerin Somut Olmayan Kültürel Mirasa Karşı Tutumlarına ve Akademik Başarılarına Etkisi adlı çalışmasında ilköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde miras eğitiminin öğrencilerin kültürel mirasa karşı tutumlarına ve akademik başarılarına etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın nicel bulgularına göre Sosyal Bilgiler dersinde miras eğitiminin öğrencilerin SOKÜM'e karşı tutumlarını olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir. Benzer şekilde Sosyal Bilgiler dersinde miras eğitiminin öğrencilerin SOKÜM'e yönelik akademik başarılarını artırdığı görülmüştür. Araştırmanın nitel bulguların göre, miras eğitimi alan öğrencilerin SOKÜM'e yönelik olumlu bir tutum sergiledikleri, SOKÜM'ün korunması gerektiğini, SOKÜM'ün geçmiş hakkında bilgi kaynağı olduğunu, kültürü yansıttığını ve gelecek nesillere aktarılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu bağlamda, nitel bulgulardan elde edilen sonuçların nicel sonuçları desteklediği sonucuna ulaşılmıştır.

Erkal (2010) UNESCO Yaşayan İnsan Hazinesi Ulusal Sistemleri'nin, Somut Olmayan Kültürel Mirasın Yaşatılmasına ve Gelecek Kuşaklara Aktarılmasına Etkisi Üzerine Bir İnceleme adlı çalışmasında kavramsal çerçeve oluşturulduktan sonra, UNESCO Yaşayan İnsan Hazinesi Sistemlerini oluşturan Çek Cumhuriyeti, Fransa, Japonya, Kore Cumhuriyeti, Senegal, Tayland, Nijerya, Filipin Cumhuriyeti ve Türkiye'nin sistemleri açıklanmış; bu sistemler UNESCO Yaşayan İnsan Hazinesi Ulusal Sistemlerinin Kurulmasına İlişkin Kılavuz İlkeler'de yer alan Yaşayan İnsan Hazinesi Sistemlerinin Kurulmasına İlişkin Unsurlar çerçevesinde karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonucunda Türkiye sistemi için öngörülen; teşvik, belgeleme ve aktarma ana başlıklarındaki düzenlemelerin yapılması ile hayata geçirilebileceği ifade edilmiştir.

Çakır (2010) Somut Olmayan Kültürel Mirasın Müzelenmesi adlı çalışmasında somut olmayan kültürel miras kavramının kapsamı içerisinde belirlenmiş olan başlıkların müzecilik bağlamında irdelenmesini, somut olmayan kültürel mirasın müze ortamında sergilenmesi ile ilgili temel unsurları tespit etmeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmada uzun yıllara dayanan müzecilik faaliyetlerinde yeni bir alan olarak görülen somut olmayan kültürel miras müzeciliğinin yüzyıllardır dünyada yürütüle gelen açık hava halk müzeciliği faaliyetleri ile yakından benzerlik taşıdığı görülmüştür. Somut olmayan kültürel miras kavramının doğuşundan çok daha önce Türkiye'de bu konuda çalışmalar yapmış bilim insanlarının neticeye ulaşamadığı ancak kavramın kabulünden

bu yana, alanda yapılan bilimsel çalışmaların hızla arttığı gözlemlenmiş ve somut olmayan kültürel mirasın korunmasında müzelerin ne denli önemli ve işlevsel kurumlar olduğu tespit edilmiştir.

Çankaya (2006) Somut Olmayan Kültürel Mirasın Müzecilik Bağlamında Korunması adlı çalışmasında SOKÜM'ün korunmasının gerekliliğinin ön plana çıkma sürecini, örnekler yolu ile açıklamıştır. Kültürel miras başlığı altında somut ve somut olmayan kültürel miras konuları kısaca ele alınmış, SOKÜM öğeleri ayrıntılı olarak sınıflandırılmış, çok kültürlülük ölçeğinde SOKÜM başlığı altında kültürel miras üzerindeki politikaları ve küreselleşme etkileri üzerinde durulmuştur. Araştırmada ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşların çalışmalarına yer verilmiştir. Bu çalışmalar ile değerlendirme ve sonuçlarına değinilerek, müzecilik bağlamında neler yapılabileceği, müzelerin SOKÜM'ün korunmasında üstleneceği rolün gerekçeleri, müze ve toplum arasında bilgi akışının nasıl sağlanacağı konusu ele alınmıştır.

2.6.2 Okul Öncesi Matematik Eğitimi ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Yıldız (2016) Okul Öncesi Matematik Öğretiminde Drama Yönteminin Etkililiğinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Kayseri İli Örneği) adlı çalışmasında okul öncesi eğitim öğretmenleri tarafından drama yöntemi kullanılarak matematiğin daha iyi nasıl öğretilbileceğini göstermeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda drama yönteminin matematik öğretiminde etkili olduğu, dramanın dili etkili şekilde kullanmada ve iletişimde önemli bir role sahip olduğu, dramanın sosyal ve duygusal yönden çocukları etkilediği görülmüş olup işbirliği yapmaları konusunda teşvik ettiği saptanmıştır.

Çavdarıcı (2016) Aile Destekli Matematik Eğitimi Programının 48-72 ay grubu çocukların erken matematik becerisine etkisini incelediği araştırma sonucunda, kontrol grubuna uygulanan mevcut okul öncesi eğitim programının çocukların erken matematik yetenekleri üzerine anlamlı bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Deney grubuna uygulanan Aile Destekli Matematik Eğitimi Programı uygulandıktan sonra ise, programın çocukların erken matematik yetenekleri üzerinde olumlu etkisinin olduğu belirlenmiştir.

Şeker (2013) okul öncesi öğretmenlerinin matematik eğitimi ile ilgili inanç ve öz yeterliklerinin, 48-60 aylık çocukların matematik becerileri üzerindeki etkisini incelediği araştırma sonucunda, 48-60 aylık çocukların matematik becerileri, okul öncesi öğretmenlerinin matematik eğitimine yönelik inanç ve yeterlilikleri ve

öğretmenlerin ve çocukların demografik özellikleri tarafından ne derece yordandığı yönünde yapılan analizler sonucunda, çocukların matematik becerilerinin sırasıyla; öğretmenlerinin okul öncesi dönemin matematik eğitimi için uygun yaş yönündeki inanç düzeylerinin, çocukların yaş aralıkları, annelerinin öğrenim durumu, daha önce okul öncesi eğitim kurumuna gitme durumu, cinsiyetleri, babalarının öğrenim durumu, öğretmenlerinin öğrenim düzeyi, öğretmenlerinin kurumda çalışma süreleri ve annelerinin çalışma durumu tarafından anlamlı bir şekilde yordandığı belirlenmiştir.

Taştepe (2012) Erken Çocukluk Dönemi Fen ve Matematik Eğitimi İçerik Standartları Değerlendirme Araçlarının Geliştirilmesi adlı çalışmasında fen ve matematik eğitiminin planlı ve programlı yürütülebilmesini destekleyecek bir standardın oluşturulmasını amaçlamıştır. Bu amaca ulaşabilmek için “Erken Çocukluk Dönemi Fen Eğitimi İçerik Standartları Ölçeği – FİSÖ” ve “Erken Çocukluk Dönemi Matematik Eğitimi İçerik Standartları Ölçeği – MİSÖ” geliştirilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda, 60-72 aylık çocuklara yönelik uygulanacak olan fen ve matematik eğitimi içerik standartları için FİSO ve MİSO’nun geçerli ve güvenilir bir değerlendirme aracı olarak kullanılabileceğini göstermiştir.

Çankaya (2012) Bilgisayar Oyunlarının Okul Öncesi Eğitimde Kullanılmasının Bazı Matematiksel Kavramların Öğretimi Üzerine Etkisi adlı çalışmasında okul öncesi eğitim dönemindeki öğrencilere bazı matematik kavramlarının kazandırılması sürecinde bilgisayar oyunlarının kullanılmasının, öğrencilerin bilgi düzeylerine etkisini araştırmıştır. Sonuçta gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Bilgisayar oyunları ile desteklenen deney grubu, son testlerde daha başarılı olmuş, üstelik deneysel çalışmanın son testlerinin uygulanmasından beş hafta sonra uygulanan kalıcılık testi sonuçlarına göre kalıcılığın sağlandığı görülmüştür.

Taşkın (2012) çalışmasında, 60-72 ay çocuklara yönelik olarak 1’den 10’a kadar olan sayı kavramlarını kapsayan çoklu bir öğrenme ortamı geliştirerek hazırlanan bu ortamın öğrenci başarısına etkisini araştırmıştır. Araştırmada deneysel araştırma deseni kullanılan çalışmada deney grubunu hazırlanan öğrenme ortamında eğitim alırken kontrol grubu normal sınıf ortamında eğitim almıştır. Çocuklara eğitim verilmeden önce ve eğitimden sonra Piaget Sayı Korunumu Testi uygulanmış ve elde edilen sonuçlar karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda hazırlanan çoklu öğrenme ortamını kullanarak eğitim alan deney grubu öğrencilerinin sayı kavramı gelişimi açısından daha başarılı sonuçlar elde ettiği bulunmuştur.

Erdoğan (2006) altı yaş grubu çocuklarına drama yöntemi ile verilen matematik eğitiminin matematik yeteneğine etkisini incelediği araştırma sonucunda; deney grubuna uygulanan drama yöntemine dayalı matematik eğitiminin çocukların matematik yeteneğine anlamlı bir etkisinin olduğu, çocuğun cinsiyetinin, anne-baba öğrenim düzeylerinin matematik puanlarında anlamlı bir farklılık yaratmadığı, ancak anne çalışma durumunun kontrol grubunun öntest ve sontest puanlarında anlamlı bir farklılık yarattığı sonucuna ulaşılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. Yöntem

Araştırmanın modeli, örnekleme ve veri toplama sırasında yapılan çalışmalara bu bölümde yer verilmiştir.

3.1 Araştırmanın Modeli

SOKÜM öğelerinin 48-66 aylık çocuklara sayı kavramı öğretiminde kullanılmasını amaçlayan bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden betimsel araştırma yöntemlerinden durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Yin (1984) durum çalışmasını güncel bir olguyu kendi yaşantısı içinde inceleyen, olgu ve içerisinde bulunan içerik arasındaki sınırların kesin hatlarla belirtilmediği ve birden fazla kanıt ve veri kaynağının elde edildiği durumlarda kullanılan bir araştırma yöntemi olarak tanımlamaktadır. “Nasıl” ve “niçin” sorularını temel alan ve araştırmacının kontrol edemediği bir olgu veya olayın derinlemesine incelenmesine imkan tanıyan bu araştırma yöntemi (Yıldırım ve Şimşek, 2000, s. 73) araştırmacıya durum hakkında açıklayıcı bilgiler sunması nedeniyle araştırmanın yöntemi olarak tercih edilmiştir.

SOKÜM öğelerinin yok olma tehlikesi altında olması göz önünde bulundurulduğunda bunu engellemek ve yeni nesillere kültürel mirası tanıtmaya gerekliliği görülmüştür. Bu nedenle var olan bu durumu derinlemesine incelemek ve bu durumu daha da iyileştirmek adına çocuklara sayı kavramı öğretiminde kültürel mirasın kullanılması amacıyla yapılan bu çalışmada durum çalışması yöntemi kullanılmıştır.

3.2 Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu seçkisiz olmayan örneklem yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemiyle seçilmiş Kocaeli ili Körfez ilçesinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir ilkokulun anasınıfında okul öncesi eğitim alan 48-66 aylık 5 kız 10 erkek toplam 15 (on beş) öğrenci oluşturmaktadır.

3.3 Veri Toplama Araçları

Araştırmada uygulamadan önce ve sonra çocukların sayı kavram becerilerini ölçmek için İrkörücü tarafından 2006 yılında geliştirilen Matematiksel Kavram

Becerileri Kontrol Listesi kullanılmıştır(Ek. 1). Ölçek kullanımı için araştırmacıdan mail yoluyla gerekli uygulama izni alınmıştır (Ek. 2).

Öğrencilere uygulanan matematiksel kavram becerileri ölçüm testi, sayı becerileri, işlem becerileri, şekil becerileri, uzaysal beceriler, zıt kavramlar, ölçme becerileri, grafik becerileri ve zaman kavramı becerileri olarak sekiz başlık altında ele alınmaktadır. Her başlığın altındaki maddeleri ölçme için materyaller oluşturulmuştur. Öğrencilerin verdikleri cevaplara göre doğru ya da yanlış kodlaması gerçekleştirilmiştir (Uzun, 2013, s. 39). Araştırmanın amacının sayı kavramı öğretimi olması nedeniyle bu araştırmada kavram ölçeğinin sayı becerileri bölümü kullanılmıştır.

Uygulama öncesinde 48-66 aylık çocuklara sayı kavramı öğretimine uygun olarak etkinlik planları hazırlanmıştır. Her bir rakam için ayrı ayrı olarak hazırlanan etkinlik planları araştırmacı tarafından hazırlanarak biri matematik eğitim uzmanı ve diğeri okul öncesi eğitimcisi olmak üzere iki kişi tarafından değerlendirilmiştir. Araştırmada ilk olarak SOKÜM öğelerini içeren kitaplar okul öncesinde matematik öğretiminde kullanım açısından ve spesifik olarak sayı öğretiminde kullanıma uygunluk açısından incelenmiştir. Etkinliklerin planlanması aşamasında incelenen kitapların listesine Tablo 3.1’de yer verilmiştir.

Tablo 3.1

Etkinlik planlaması aşamasında incelenen kitaplar

SOKÜM’de Ait Olduğu Kategori	Kitap Adı	Yazar
ATASÖZÜ	Atasözleri ve Hikayeleri	Selcen Yüksel Avrıs
DEYİM	Deyimler ve Öyküleri 1-2-3-4-5-6-7 (7 Kitap)	Selim Gündüzalp
MASAL	Keloğlan’ın Hiç İşidilmemiş Masalları	S. Metin Yetkili
	Masallar ve Eğitimsel işlevleri	Muhsine Helimoğlu Yavuz
	Horosandan Masallar ve Halk Hikayeleri	Sultan Tulu
DESTAN-EFSANE	Anadolu Efsaneleri	Halikarnas Balıkcısı
	Efsanelerimiz	Cavit Kavcar Mehmet Yardımcı
	Üç Anadolu Efsanesi	Yaşar Kemal

	101 Anadolu Efsanesi	Saim Sakaoğlu
	Karşılaştırmalı Türk Destanları	M. Necati Sepetçioğlu
HALK HİKAYELERİ	Yaşayan Türk Halk Hikayelerinden Seçmeler	Ahmet Edip Uysal
	Dede Korkut Hikayeleri	Ekrem Bektaş
	Dede Korkut Kitabı	Muharrem Ergin
	Dedem Korkut'un Kitabı	M. Necati Sepetçioğlu
HALK HİKAYELERİ	Aşıklardan Halk Hikayeleri	Timur Yılmaz
	Mesnevi'de Geçen Hikayeler	Ahmet Kasım Fidan
	Ömer Seyfettin Seçme Hikayeleri	100 Temel Eser
	Horosandan Masallar ve Halk Hikayeleri	Sultan Tulu
FIKRA	Fıkralarla Nasrettin Hoca	Ahmet Cansız
	Nasrettin Hoca-	Ahmet Halit Yaşaroğlu
	Bütün Yönleriyle Nasrettin Hoca	Erdoğan Tokmakçioğlu
	Nasrettin Hoca Fıkraları	M. Sabri Koz
	Resimli Nasrettin Hoca Fıkraları	Boloyır Yayinevi
BİLMECE- TEKERLEME	Türk Halk Bilmeceleri	Naki Tezel
	Portakalı Soydum Baş Ucuma Koydum	M. Kadri Sümer
	Bilmece, Tekerleme, Parmak Oyunu ve Şiirler	Ayşe Turla
	Tekerleme, Bilmece ve Parmak Oyunlarıyla Eğlenerek Öğreniyorum	Fatma Kavşut
MANİ-NİNNİ	Çanakkale Halk Kültürü (Nazım)	Ömer Gözükızıl
	Her Güne Bir Ninni Türk Halk Ninnileri	M. Sabri Koz
	Ninni Bebeğim Ninni Ninni Şiirleri Anatolojisi	Mustafa Ruhi Şirin
	Akhisar Türkü, Mani ve Ninnileri	Kemal Çetin
	Türk Ninnilerinde İslami Motifler	Ayşe Eroğlu
	İşlevsel Yönleriyle Ninniler	Suat Ungan

Yapılan doküman analizi sonucunda okul öncesi dönemdeki çocuklara sayı kavramı öğretimine yönelik uygun destan ve efsaneye ulaşılamamıştır. Halk hikayeleri kategorisinde sadece Mevlana'nın Bir Şair İki Vezir adlı hikayesi ile Üç Balık adlı hikayesi araştırma kapsamında kullanılmıştır. Etkinlik planları hazırlanırken birden fazla SOKÜM ögesinden yararlanmaya özen gösterilmiştir. Ayrıca okul öncesi dönemde etkinlik planlarının birleştirilmesiyle oluşan günlük eğitim akışlarında kavram bütünlüğü olması amacıyla günlük eğitim akışlarında bulunan tüm etkinlik planlarında o gün verilmesi gereken rakam kullanılmıştır. Etkinlik planlarında kullanılan maniler ve ninnilerin de çocukların seviyelerine uygun olmalarına, çocukların dikkatlerini çekebilmelerine dikkat edilmiş ve uygun içerikler seçilmiştir. Etkinlik planları hazırlanırken Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan Kazanım ve Göstergeleri'nden çalışmanın amacına uygun bilişsel alandaki kazanımlar ve yine Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan verilmesi gereken kavramlardan sayı kavramlarına yönelik etkinlikler hazırlanmıştır (Tablo 3.2 ve Tablo 3.3).

Tablo 3.2

Okul Öncesi Eğitim Programında Yer Alan Ve Araştırmada Kullanılan Bilişsel Gelişim Kazanım ve Göstergeleri (MEB, 2013)

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMI BİLİŞSEL GELİŞİM		
KAZANIM VE GÖSTERGERLERİ		
Kazanım 4: Nesnelere sayar.	GÖSTERGERLERİ	İleriye/geriye doğru birer birer ritmik sayar.
		Belirtilen sayı kadar nesneyi gösterir.
		Sayıdığı nesnelere kaç tane olduğunu söyler.
		Sıra bildiren sayıyı söyler.
		10'a kadar olan sayılar içerisinde bir sayıdan önce gelen sayıyı söyler.
		10'a kadar olan sayılar içerisinde bir sayıdan sonra gelen sayıyı söyler.
Kazanım 5: Nesne ya da varlıkların gözlemler.	GÖSTERGERLERİ	Nesne/varlığın miktarını söyler.
Kazanım 6: Nesne ya da varlıkların özelliklerine göre eşleştirir.		Nesne/varlıkların miktarına göre ayırt eder, eşleştirir.
Kazanım 7: Nesne ya da varlıkların özelliklerine göre gruplar.		Nesne/varlıkların miktarına göre gruplar.
Kazanım 8: Nesne ya da varlıkların özelliklerini karşılaştırır.		Nesne/varlıkların miktarını ayırt eder, karşılaştırır.
Kazanım 9: Nesne ya da varlıkların özelliklerine göre sıralar.		Nesne/varlıkların miktarlarına göre sıralar.

Tablo 3.3

Okul Öncesi Eğitim Programında Yer Alan Verilmesi Gereken Sayı / Sayma Kavramları (MEB, 2013)

SAYI/SAYMA	1-20 arası sayılar
	Sıfır
	İlk-orta-son
	Önceki –sonraki
	Sıra sayısı (birinci, ikinci...)

Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan Kazanım ve Göstergeleri'nden çalışmanın amacına uygun bilişsel alandaki kazanımlar ve yine Okul Öncesi Eğitim Programı dikkate alınarak araştırmanın amacına uygun oluşturulan etkinlik planları konusunda aşağıda kısaca bilgi verilmiş tüm etkinlik planlarına ise ekte yer verilmiştir.

Bir Sayısı Etkinlik Planı 'nda Mevlana'nın Bir Şair İki Vezir adlı hikayesi Türkçe etkinliği kapsamında kullanılmıştır. Matematik eğitimi alanında ve okul öncesi eğitim alanında iki uzmanının ortak fikri ile hikayede geçen para miktarı çocukların anlayabileceği seviyeye uygun olarak düşürülmüş ve hikaye bu biçimde düzenlenmiştir. Günlük eğitim akışında etkinlik planını desteklemek amacıyla drama etkinliğinde hikaye canlandırılmış okuma yazmaya hazırlık etkinliğinde bir sayısı çalışma kağıtları kullanılmıştır (Ek. 3).

İki Sayısı Etkinlik Planı 'nda Nasrettin Hoca'nın Kazan Doğurdu adlı fıkrası Türkçe etkinliği kapsamında kullanılmıştır. Okuma yazmaya hazırlık etkinliğinde dikkat çekmek için içinde iki sayısı geçen bilmeceler ve iki sayısı tekerlemesi kullanılarak iki sayısı çalışma sayfası kullanılmıştır. Ayrıca günlük eğitim akışında etkinlik planını desteklemek amacıyla fen etkinliği kapsamında iki renkli çay deneyine yer verilmiştir (Ek. 4).

Üç Sayısı Etkinlik Planı 'nda Mevlana'nın Üç Balık adlı hikayesi Türkçe etkinliği kapsamında kullanılmıştır. Oyun etkinliğinde sayıma tekerlemelerinden olan Üç Deve tekerlemesi öğrenci seçiminde kullanılmış ve müzik etkinliğinde de içinde üç sayısı geçen mani ve ninniler kullanılmıştır (Ek. 5).

Dört Sayısı Etkinlik Planı 'nda içinde dört sayısı geçen atasözü ve deyimlere Türkçe etkinliğinde yer verilmiştir. Alanında uzman olan kişilerin ortak fikriyle atasözü ve deyimler duyguları ifade eden karakterler (emoji) yardımıyla görselleştirilerek

çocuklara sunulmuştur. Öğrencilerden öğrendikleri atasözü ve deyimleri resmetmeleri istenmiştir. Daha sonra içinde dört sayısı geçen bilmeceler sorularak okuma yazma etkinliği kapsamında dört sayısı çalışma sayfaları yapılmış ve müzik etkinliğinde dört sayısı içeren mani ve ninnilere planda yer verilmiştir (Ek. 6).

Beş Sayısı Etkinlik Planı 'nda öncelikle müzik etkinliği kapsamında beş küçük ördek şarkısı söylenmiş ve hareketleri öğrencilerle birlikte yapılmıştır. Daha sonra beş sayısı içeren bilmece ve beş sayısı tekerlemesi okuma yazmaya hazırlık etkinliğinde beş sayısı çalışma sayfası kullanılmıştır. Oyun etkinliğinde Çatlak Patlak oyunu oynanmış ve beş sayısını içeren mani ve ninnilere müzik etkinliğinde yer verilmiştir (Ek. 7).

Altı Sayısı Etkinlik Planı 'nda Nasrettin Hoca'nın Altı Kağıt ve Altı Parmak fıkrasına Türkçe etkinliğinde yer verilmiştir. Altı sayısı tekerlemesi ve altı sayısı içeren bilmeceler okuma yazma etkinliği öncesinde kullanılmıştır. Oyun etkinliği kapsamında altı kere altı otuz altı tekerlemesi çocuklarla beraber söylenip canlandırma yapılmıştır. Sanat etkinliği kapsamında ise altı sayısı kolyesi yapımına yer verilmiştir (Ek. 8).

Yedi Sayısı Etkinlik Planı 'nda Mevlana'nın Yedi Öğüdü uzmanların ortak fikri ile sadeleştirilerek çocukların anlayabilecekleri bir dil ile düzenlenmiş ve Türkçe etkinliğinde kullanılmıştır. Oyun etkinliğinde içinde yedi sayısı geçen ebe sayışma tekerlemesine yer verilmiştir. Daha sonra içinde yedi sayısı geçen deyimler ve yedi sayısı tekerlemesi okuma yazma etkinliği öncesinde kullanılmıştır (Ek. 9).

Sekiz Sayısı Etkinlik Planı 'nda içinde sekiz sayısı geçen bilmeceler ve sekiz sayısı tekerlemesi okuma yazmaya hazırlık etkinliği öncesinde kullanılmıştır. Oyun etkinliği kapsamında dedemin gözlükleri oyununa yer verilmiştir. Müzik etkinliğinde içinde sekiz sayısı geçen mani çocuklarla beraber söylenilmiştir. Sanat etkinliğinde sekiz sayısı bileklikleri yapılmıştır (Ek. 10).

Dokuz Sayısı Etkinlik Planı 'nda Doğru Söyleyeni Dokuz Köyden Kovmak atasözünün hikayesi ve dokuz köyden kovulmak, dokuz canlı deyimleri Türkçe etkinliği kapsamında kullanılmıştır. Oyun etkinliğinde dokuz sayısı tekerlemesi kullanılarak dokuz sayısı yazma çalışması yapılmıştır. Okuma yazmaya hazırlık etkinliğinde dokuz sayısı çalışma sayfası kullanılmıştır (Ek. 11).

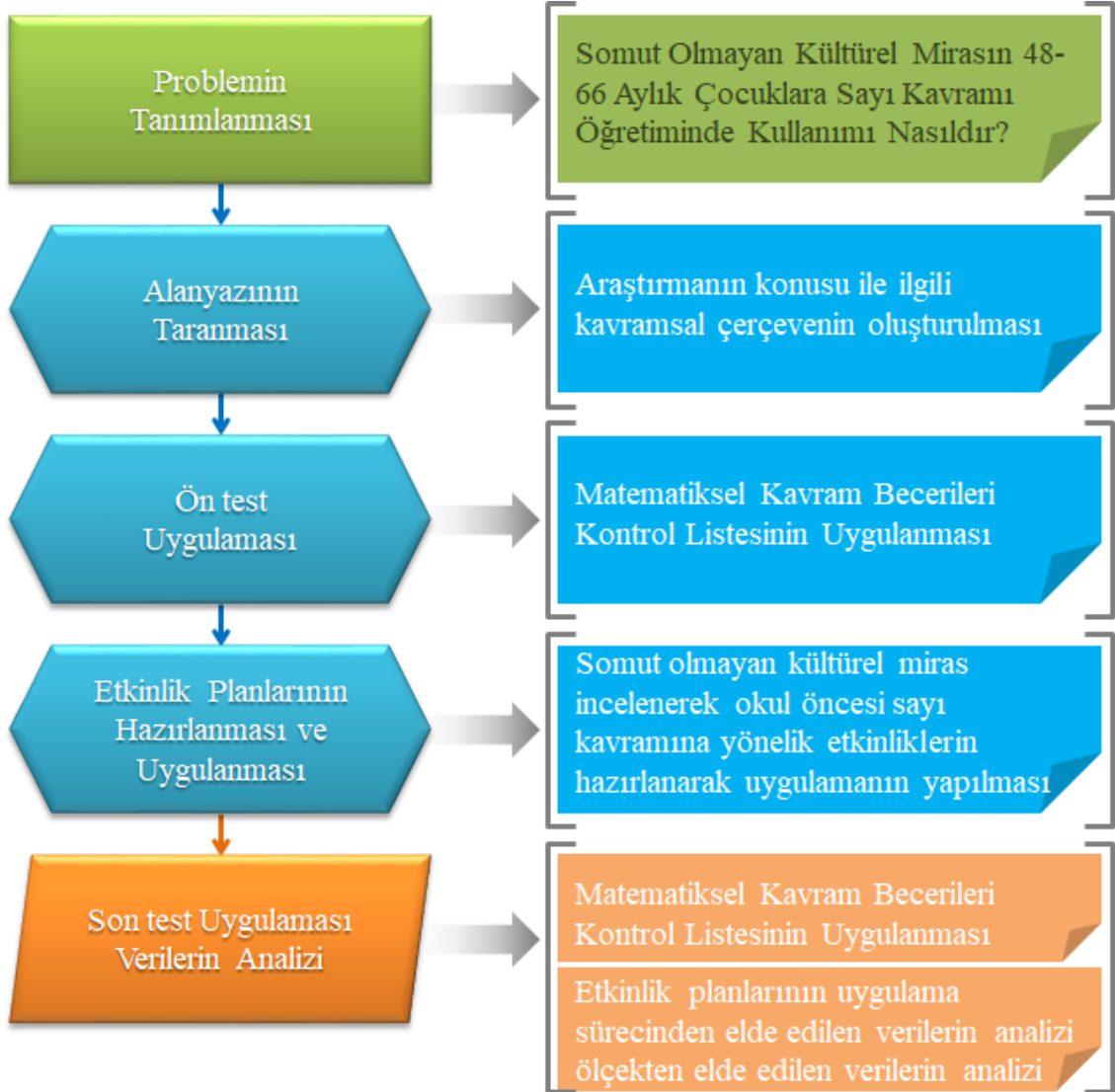
On Sayısı Etkinlik Planı 'nda Nasrettin Hoca'nın 9 Akçe 10 Akçe ve 9 Eşek 10 Eşek adlı fıkraları Türkçe etkinliğinde kullanılmıştır. Çocukların fıkraları anlamaları için canlandırma yöntemiyle fıkralar canlandırılmıştır. Daha sonra on sayısı tekerlemesiyle içinde on sayısı geçen bilmeceler çocuklara sorularak okuma yazmaya hazırlık etkinliği kapsamında on sayısı çalışma sayfaları kullanılmıştır. Oyun

etkinliğinde sayı eşleşmesi oyununa yer verilmiştir. Müzik etkinliğinde ise on sayısını içeren mani ve ninniler çocuklarla beraber söylenilmiştir (Ek. 12).

3.4 Verilerin Toplanması

Araştırmanın veri toplama süreci Şekil 3.1’de gösterilmiştir.

Şekil 3.1 Verilerin Toplanma Süreci

48- 66 aylık çocuklara sayı kavramı öğretimine yönelik olan bu SOKÜM öğeleri ve Okul Öncesi Öğretim Program’ında yer alan kazanım ve göstergeleri dikkate alınarak 1 den 10 kadar hazırlanan etkinlik planları 10 hafta boyunca Milli Eğitim Bakanlığında alınan izin (Ek. 13) doğrultusunda sınıf içi etkinlikler yolu ile uygulanmıştır. Uygulama öncesinde çocukların sayı kavramı becerilerini ölçmek amacıyla “Matematiksel Kavram Becerileri Kontrol Listesi” çocuklara ön test olarak

uygulanmıştır. Test uygulanırken her öğrenciye bireysel olarak uygulama yapılmıştır. Elde edilen veriler kayıt altına alınmıştır. Ön test uygulandıktan sonra haftada bir uygulama olmak üzere 10 hafta süren somut olmayan kültürel miras öğeleri kullanılarak hazırlanan sayı kavramı öğretimine yönelik etkinlik planları uygulanmıştır. Uygulama tüm öğrencilere aynı anda sınıf ortamında yapılmış ve veri kaybı olmaması için süreç kayıt altına alınmıştır. 10 haftalık program tamamlandıktan sonra “Matematiksel Kavram Becerileri Kontrol Listesi” çocuklara bireysel olarak tekrar uygulanmış ve elde edilen veriler karşılaştırılarak öğrencilerin sayı kavramı becerilerinin gelişimleri incelenmiştir. Kontrol listesi uygulamasında çocuklar birer birer alınarak bireysel uygulama yapılmıştır. Her bir maddenin gerektirdiği materyaller de uygulamada kullanılmıştır.

SOKÜM öğeleri kullanılarak hazırlanan sayı kavramı öğretimine yönelik etkinlikler haftada bir gün uygulanmıştır. Uygulama esnasında veri kaybı olmaması için uygulama video ile kayıt altına alınmıştır. Öğrenci velilerinden çocukların video kaydı için izin alınmıştır (Ek. 14). Uygulama yapılırken sınıf içerisinde farklı bir okul öncesi öğretmeni daha bulundurulmuş ve uygulama sonrasında etkinlik planları hakkında kendisinden fikir alınmıştır. Uygulama esnasında tüm öğrencilerin etkinliklere katılımına özen gösterilmiştir. Uygulanan etkinlik planı sonrasında bir sonraki hafta daha önceki etkinlikler hakkında sorular sorulmuş, bir önceki derste geçen tekerlemelerini ve maniler öğrencilere tekrar ettirilmiştir.

3.5 Verilerin Analizi

Etkinlik planlarının uygulanması esnasında elde edilen veriler nitel araştırma veri analizi yöntemlerinden içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi benzer verilerin belirli kavramlar ve temalar etrafında bir araya getirilerek ve bunların anlaşılır biçimde düzenlenmesi sürecidir. Bu bağlamda tümevarımcı analiz olarak da ifade edilmektedir. Betimsel analize nazaran daha detaylı çözümlene gerektiren içerik analizi, çoğunlukla var olan verileri açıklamak için önceden belirlenmiş kategori ya da boyutlar olmadığı zaman işe koşulup; gözden kaçan ya da önceden belirlenen başlıklar arasında yer almayan yeni kavram ve kategoriler, içerik analizi yardımıyla ortaya çıkartılmaktadır. İçerik analizinde sırasıyla veriler kodlanmakta, temalar bulunmakta, kod ve temalar düzenlenip, bulgular tanımlanarak yorumlanmaktadır (Akbulut, Ataizi, Balaban, Doğanay, Sarı ve Şimşek, 2012, s. 186-187). Ayrıca çocuklara SOKÜM öğelerinin tanıtılması ve günlük yaşamlarında öğrendiklerini başkalarına aktarmaları

amacıyla etkinlik planlarında verilen SOKÜM ögelerinin çocuklar tarafından öğrenilip öğrenilmediğini belirlemek için uygulama sonrasında çocuklara uygulama esnasında verilen kavramlar ve SOKÜM ögeleri sorulmuştur. Çocuklara verilen SOKÜM ögeleri liste haline getirilmiş ve çocuklardan bu ögeleri tanımlamaları ve örnekler vermeleri istenmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda çocukların ne kadarının SOKÜM ögelerini tanıdıkları belirlenmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. Bulgular

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgular; SOKÜM öğelerinin incelenmesiyle elde edilen bulgular, çocuklara uygulama öncesinde ve sonrasında yapılan Matematiksel Kavram Becerileri Kontrol Listesinden elde edilen bulgular, uygulama sürecinde elde edilen bulgular ve her bir öğrencinin uygulama sürecinde uygulama sürecinin değerlendirilmesinden elde edilen bulgular olmak üzere dört başlık altında incelenmiştir.

4.1 SOKÜM Öğelerinin İncelenmesiyle Elde Edilen Bulgular

Uygulama sürecinde kullanılmak üzere hazırlanan etkinlik planları için araştırmacı tarafından ulaşılan SOKÜM öğelerinin aktarıldığı kitaplar incelenmiştir. Yapılan doküman analizi sonucunda elde edilen bulgular Tablo 4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.1

İncelenen Kitaplar ve Elde Edilen Bulgular

SOKÜM’de Ait Olduğu Kategori	İncelenen Kitap Sayısı	Okul Öncesine Yönelik İçerisinde Rakam Geçen Kültürel Öğeler
Atasözü	1	14 atasözü
Deyim	7	21 Deyim
Masal	3	5 Masal
Destan-Efsane	5	-
Halk Hikayeleri	8	9 Halk Hikayesi
Fıkra	5	8 Fıkra
Bilmece-Tekerleme	4	55 Bilmece-39 Tekerleme
Mani-Ninni	6	69 Mani-150 Ninni

Yapılan doküman analizi sonucunda elde edilen bulgular matematik eğitimi uzmanı ve okul öncesi eğitimi uzmanı ile beraber incelenerek etkinlik planlarında kullanılacak öğeler belirlenmiştir. Bazı öğeler rakam içerdikleri halde okul öncesi çocukların bilişsel seviyelerinin üstünde bilgi içerdiğinden kullanılmamıştır. Özellikle tekerleme, mani ve ninnilerde aynı sayısı içeren birden fazla öge olması ve okul öncesi

dönem çocuklarının öğrenme ve dikkat süreleri göz önünde bulundurularak aralarından seçim yapılmış ve her ders planında bir ya da iki tanesi kullanılmıştır.

4.2 Uygulama Sürecinde Elde Edilen Bulgular

Araştırmanın amacına yönelik 48-66 aylık çocuklara sayı kavramı öğretimine yönelik SOKÜM öğeleri kullanılarak hazırlanan ve on hafta boyunca uygulanan sınıf içi etkinlikler çocuklara sayı kavramı öğretiminde uygulanmıştır ve uygulamalar sürecine yönelik bulgular paragraflara ayrılarak aşağıda verilmiştir.

Bir Sayısı Etkinlik Planı uygulanırken çocuklara Mevlana hakkında soru sorulmuştur. Mevlana kimdir sorusuna Ö12 “Hz. Ebubekir” cevabını vermiştir. Diğer çocukların cevap vermemesi üzerine çocukların Mevlana’yı tanımadıkları görülmüştür. Mevlana’nın fotoğrafı çocuklara gösterildiğinde daha önceden görmediklerini söylemeleri üzerine Mevlana hakkında bilgi verilmiş ve Mevlana’nın “Bir Şair İki Vezir” adlı hikâyesi çocuklara anlatılmıştır. Hikâye sonrasında çocuklarla hikâyenin içeriği konusunda konuşulmuş ve hikâye hakkında sorulan sorulara çocuklar cevap vermiştir. Aşağıda Şekil 4.1’de bir sayısı etkinlik planında yer verilen hikayenin uygulama sürecine ilişkin görsele yer verilmiştir.

Şekil 4.1 *Bir Şair İki Vezir* hikayesi ve hikaye konusunda diyalog

Çocuklardan üç kişi seçilerek hikâyenin akılda kalıcılığının daha fazla olması adına hikâyenin canlandırması yapılmıştır. Çocuklar öğretmenin desteğiyle hikâyede geçen diyalogları söylemişlerdir. Temsili olarak çocuklara verilen altınlarla çocuklara az çok kavramı görsel olarak canlandırma yolu ile gösterilmiştir (Bkz. Şekil 4.2 ve Şekil 4.3).

Şekil 4.2 Hikayenin canlandırılması (Vezirin krala şiir hediye etmesi)

Şekil 4.3 Hikayenin canlandırılması (Şairin vezirlerden farklı ücret alıp nedenini öğrenmesi)

Drama sonrasında canlandırma yapan çocuklar diğer arkadaşlarına gösterilmiş ve “hikâyede kaç tane kral vardı, kaç tane vezir vardı, kaç tane şair vardı?” gibi sorular sorularak bir sayısı yazımı öncesinde ön alıştırma yapılmış öğrencilerin düşünmeleri sağlanmıştır. Daha sonra öğrenciler etkinlik masalarına geçmişler ve tahtaya bir sayısı yazılmış ve çocuklara çizilen sayısının hangi rakam olduğu sorulmuştur. Birkaç öğrencinin bir sayısı demesi üzerine tahtadaki sayısının bir sayısı olduğu çocuklara söylenmiştir. Çocuklara etkinlik kapsamında okudukları hikâyenin adı sorulmuştur. Hikâyede kaç tane şair olduğu sorulmuştur. Bir cevabı alındıktan sonra çocuklardan masaların üzerinde bulunan boya kalemlerinden bir tanesini alıp havaya kaldırmaları istenmiştir. Öğretmen de eline bir tane kalem almış, bir sayısını kalem kullanarak öğrencilerin görecekları biçimde elini havaya kaldırarak çizmiş ve çocuklara göstermiştir (Bkz. Şekil 4.4).

Şekil 4.4 Bir sayısı konusunda iletişim ve bir sayısının yazılışının gösterilmesi

Daha sonra öğretmen bir sayısı yazılışını çocuklara göstererek bir sayısı çalışma sayfalarını dağıtmıştır (Bkz. Şekil 4.5).

Şekil 4.5 Bir sayısı etkinlik sayfasının tamamlanması

Çocuklar çalışma sayfalarını tamamladıktan sonra bir sayısı etkinlik planı sonlandırılmıştır.

İki Sayısı Etkinlik Planı uygulanırken çocuklara Nasrettin Hoca'nın kim olduğu sorulmuştur. Nasrettin Hoca için Ö2 "Padişah" derken, Ö6 " Ben sadece bir eşyasını biliyorum ters oturmak" cevaplarını vermişlerdir. Diğer çocukların cevap vermemesi üzerine etkinlik kapsamında Nasrettin Hoca hakkında bilgi verilmiş ve Nasrettin Hoca'yı anlatan video çocuklara izletilmiştir (Bkz. Şekil 4.6).

Şekil 4.6 *Nasrettin Hoca videosu ve Kazan Doğurdu fıkrası*

Ö9 videoyu gördükten sonra "Aaa bu bizim televizyonda çıkıyor" biçiminde katılım sağlarken; Ö11 ise " Ben bunun çizgi filmini küçükken izlemiştim" cümlelerini kurmuşlardır. Bunun üzerine öğretmen çocuklara daha önce Nasrettin Hoca fıkralarını duyup duymadıklarını sormuştur. Çocukların "hayır" demesi üzerine Nasrettin Hoca'nın Kazan Doğurdu adlı fıkrası izletilmiştir. Çocuklarla video sonrası fıkra üzerine konuşulmuştur (Bkz. Şekil 4.7)

Şekil 4.7 *Video sonrası fıkra konusunda iletişim*

Video sonrasında öğretmen çocuklara Nasrettin Hoca'nın komşusundan kaç tane kazan aldığını sormuştur. Çocuklar "bir" cevabını vermişlerdir. Sonrasında çocuklara

Nasrettin Hoca'nın komşusuna kaç tane kazan verdiği sorusu yöneltilmiştir. "İki" cevabından sonra bu kazanların birbirinden farklı olduğunu söyleyen öğretmen ne gibi farklarının olduğunu sormuştur. Öğrencilerden biri kazanlardan birinin daha büyük diğerinin daha küçük olduğunu söylemiştir. Daha sonra öğretmen tahtaya biri büyük biri küçük iki kazan çizmiş ve tahtada kaç tane nesne olduğunu hangisinin büyük hangisinin küçük olduğunu sormuştur. Cevap veremeyen çocukları tahtaya çıkararak nesnelere saydırmış ve büyük olan/küçük olan kazanları çocuklara göstererek onların da göstermelerini istemiştir. Tüm çocuklar iki sayısını söyleyip büyük-küçük kazanları gösterdikten sonra öğretmen kazanların yanına iki sayısına çizmiş ve çocuklara çizdiği sayısı sormuştur. Öğrencilerden bazılarının iki sayısı demesiyle öğretmen içerisinde iki sayısı geçen bilmeceleri çocuklara yöneltilmiştir. Çocukların tamamının cevap vermesine çeşitli yönlendirmelerle olanak sağlanmıştır. Bilmecelerden sonra öğretmen iki sayısı tekerlemesini söylemiştir (Bkz Şekil 4.8).

Şekil 4.8 İki sayısı bilmece ve tekerlemesi (tekerlemenin hareketlerinin gösterimi)

Tekerlemeyi çocukların da tekrar etmesiyle yazma etkinliğine geçilmiştir. Öğretmen iki sayısının çizimini çocuklara anlatarak iki sayısı çalışma sayfalarını dağıtmıştır. Öğrencilerin çalışma yaprağına iki sayısını yazmaları sağlanmıştır (Bkz. Şekil 4.9).

Şekil 4.9 İki sayısı yazımı ve çalışma sayfası

Çalışma sayfalarının tamamlanmasıyla iki sayısının pekişmesi adına iki renkli çay deneyi öğretmen tarafından çocuklarla beraber yapılmıştır (Bkz. Şekil 4.10). Deney sonrası iki sayısı etkinlik planının uygulama süreci tamamlanmıştır.

Şekil 4.10 İki renkli çay deneyi

Üç Sayısı Etkinlik Planı uygulanırken çocuklara Mevlana'nın kim olduğu sorulmuştur. Çocuklardan biri "kitapları var" yanıtını vermiştir, bir diğeri ise "hikâyeleri var" demiştir. Öğretmen çocuklara Mevlana'nın yazdığı hikâyelerden bahsetmiştir ve daha önceden öğrendikleri "bir şair ve iki vezir" adlı hikaye hakkında sorular sormuştur. Çocukların yarısı sorulara doğru cevap verirken diğeri yarısı da kısa yanıtlarla sorulara doğru yanıt verme gayretinde bulunmuşlardır.

Daha sonra Mevlana ve Mevlana'nın "Üç Balık" adlı hikâyesinin videosu izletilmiştir (Bkz. Şekil 4.11 ve Şekil 4.12).

Şekil 4.11 *Mevlana hakkında iletişim ve tanıtım videosu*

Şekil 4.12 *Üç Balık hikayesi*

Video bazı bölümlerinde duraklatılarak “kaç balık var, şimdi kaç balık kaldı?” soruları çocuklara yöneltilmiştir. Video bitiminde hikâye hakkında çocuklarla iletişime geçilmiştir. Daha sonra çocuklar sınıfın ortasında bulunan halıya yönlendirilmiş ve balık tutma oyunu oynayacakları söylenerek oyunun kuralları anlatılmıştır. Çocuklara iki grup olmaları gerektiği ve bunun da sayışma ile belirleneceği söylenmiştir. Üç Deve tekerlemesi söylenerek tüm çocuklar gruplara ayrılmıştır. Daha sonra gruplardaki çocuklar birebir eşlenerek her iki çocuğa da olta verilmiştir. Çocuklardan birine üzerinde “1 sayısı” olan balıkları diğerine de üzerinde “3 sayısı” olan balıkları tutmaları gerektiği söylenmiş ve aynı anda ikisi de balıkları tutmaya çalışmıştır. Üzerinde 1-2-3 rakamları olan her bir rakama uygun üçer balık bulunan oyunda her çocuğun tutması gereken balık sayısı eşit olarak verilmiştir. Tüm balıkları ilk önce yakalayan çocuk takımına “1 puan” kazandırmıştır. Sıra ile gruplardaki bütün çocuklar eşleşerek yönergeler doğrultusunda balıkları tutmaya ve takımlarına puan kazandırmaya çalışmışlardır (Bkz. Şekil 4.13).

Şekil 4.13 Üç Balık oyunu

Tüm çocukların oynaması için süre ve imkân verildikten sonra masalara geçilerek üç sayısı yazma çalışması yapılmıştır. Öğretmen tahtaya üç tane balık çizmiş ve çocuklara üç sayısının yazılış şeklini göstermiştir (Bkz.Şekil 4.14).

Şekil 4.14 Üç sayısının yazılışı

Sonrasında çocuklardan çalışma kâğıtlarında olan üç rakamlarını tamamlamaları istenmiştir. Yapamayan çocuklarla birebir ilgilenilerek üç sayısını yazmalarına yardım edilmiştir (Bkz.Şekil 4.15). Üç sayısı etkinlik planının uygulaması yazma çalışmasından sonra tamamlanmıştır.

Şekil 4.15 Üç sayısı çalışma sayfası

Dört Sayısı Etkinlik Planı uygulamasında çocukların bilgisayarın karşısına geçmeleri istenmiştir. Öğretmen çocuklara atasözü ve deyim kelimelerini duyup duymadıklarını, anlamlarının ne olduğunu sormuştur. Çocuklardan cevap gelmemesi üzerine öğretmen atasözünün uzun gözlem ve deneyimler sonucu oluşmuş, bilgi ve öğüt veren kalıplaşmış sözler olduğunu söylemiştir. Deyimlerin de bir olayı, bir durumu, bir kavramı daha etkileyici anlatmak için en az iki sözcüğün bir araya gelmesiyle oluşan ve olayları kısa ve özlü anlatmakta kullanılan cümlelere denildiği söylenerek; çocuklara atasözü ve deyimlerin resimleri gösterilerek ne anlatıldığını açıklamaları ve tahmin etmelerini istenmiştir (Bkz. Şekil 4.16).

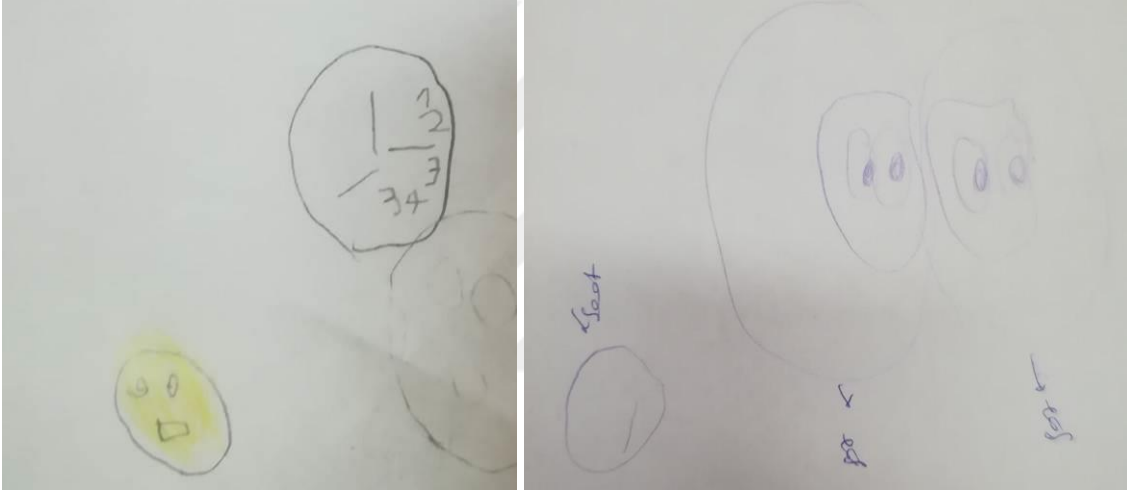
Şekil 4.16 Atasözü ve deyimlerin anlatımı

Öğrencilere bu etkinlik kapsamında görsel sunumu verilen atasözü ve deyim örneklerine aşağıda Şekil 4.17’de yer verilmiştir.

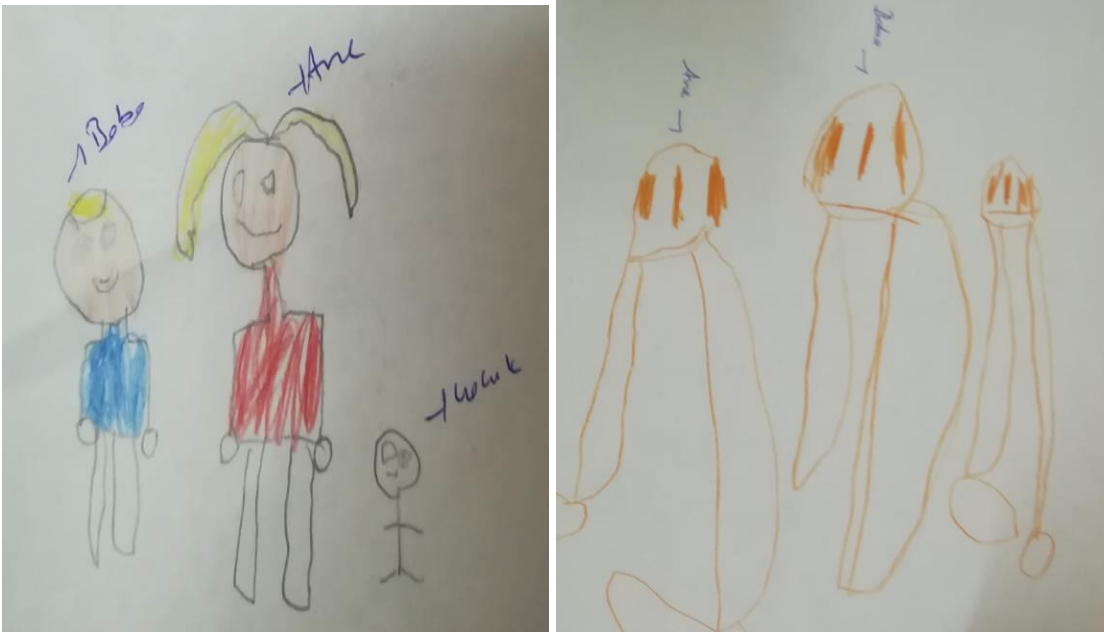

Şekil 4.17 Atasözü ve deyimlerin görsel sunumu

Öğrencilerin verilen görseller üzerine yapmış oldukları tahminlerden sonra öğretmen çocuklara ilgili atasözünü/deyimi söylemiş ve anlamını sormuştur. Doğru tahminde bulunan öğrencilerin ve uygun/yaklaşık açıklamalar yapan öğrencilerin olduğu görülmüştür. Cevaplar alındıktan sonra öğretmen atasözlerinin/deyimlerin anlamını açıklamıştır. Çocuklara atasözü ve deyimlerin ne anlama geldikleri tekrar ettirilmiştir. Öğrendikleri atasözü ve deyimlerden birini boya kalemleri verilerek resmetmeleri istenmiştir. Çocuklar resimleri bitirdikten sonra sırayla yaptıkları resimleri anlatmaları ve hangi atasözü veya deyim resmettikleri sorulmuştur. Resmini yaptıkları atasözü veya deyim ne anlama geldiği sorularak etkinlik tamamlanmıştır (Bkz. Şekil 4.18 ve Şekil 4.19).

Şekil 4.18 Dört gözle beklemek deyimini için öğrenci çizimi

Şekil 4.19 Dört göz bir evlat için deyimini için öğrenci çizimi

Daha sonra çocuklara içinde dört sayısı geçen bilmeceler sorulmuştur. Tüm çocukların cevap vermesinden sonra bilmecelerin içinde geçen rakam çocuklara sorulmuştur (Bkz. Şekil 4.20).

Şekil 4.20 *Dört sayısı bilmeceleri*

Bilmecelerin içinde geçen rakam için öğrencilerden “dört sayısı” cevabı alındıktan sonra tahtaya dört sayısı çizilmiş ve çocuklara dört sayısının yazılışı gösterilmiştir. Tüm öğrencilerin tahtaya dört sayısını çizmelerine fırsat verildikten sonra dört sayısı çalışma sayfaları çocuklara dağıtılmış ve çalışma sayfasında bulunan rakamları tamamlamaları istenmiştir (Bkz Şekil 4.21).

Şekil 4.21 *Dört sayısı çalışma sayfası*

Tüm öğrencilerin sayfaları tamamlamasıyla çocuklar oyun halısına alınmıştır. Daha önceden öğrenilen ninni ve maniler tekrar edilerek içinde dört sayısı geçen ninni ve maniler öğretmen tarafından söylenmiştir (Bkz Şekil 4.22).

Şekil 4.22 Dört sayısı mani ve ninnileri

Tüm öğrencilerin ninni ve manileri tekrar etmesiyle dört sayısı etkinlik planı sonlandırılmıştır.

Beş Sayısı Etkinlik Planı uygulamasında öğretmen çocukları bilgisayara yönlendirmiş ve çocuklara “beş küçük ördek” videosu izletilmiştir (Bkz. Şekil 4.23).

Şekil 4.23 *Beş Küçük Ördek* videosunun izlenmesi

Video bitiminde öğretmen çocuklara videoyu canlandıracaklarını söyleyerek öğrencilerden 5 kişiyi seçmiş ve öğretmen anne ördek olmuş çocuklar yavru ördek olmuşlardır. Şarkı söylenmeye başlanmıştır. Bir gün 5 küçük ördek saklanmışlar yüzerek anne ördek vak vak dediğinde öğretmen arkasına bakmış ve ördekler saklanmıştır daha sonra 4 ördek geri geldi dediğinde 4 öğrenci saklandığı yerden çıkmıştır. Şarkı bu şekilde bütün ördeklerin azalması ve saklanmasıyla sonlandırılmıştır. Şarkı tüm öğrencilerin ördek olmasıyla devam etmiştir (Bkz. Şekil 4.24 ve Şekil 4.25).

Şekil 4.24 Canlandırma için beş kişinin sayışma tekerlemesiyle seçimi

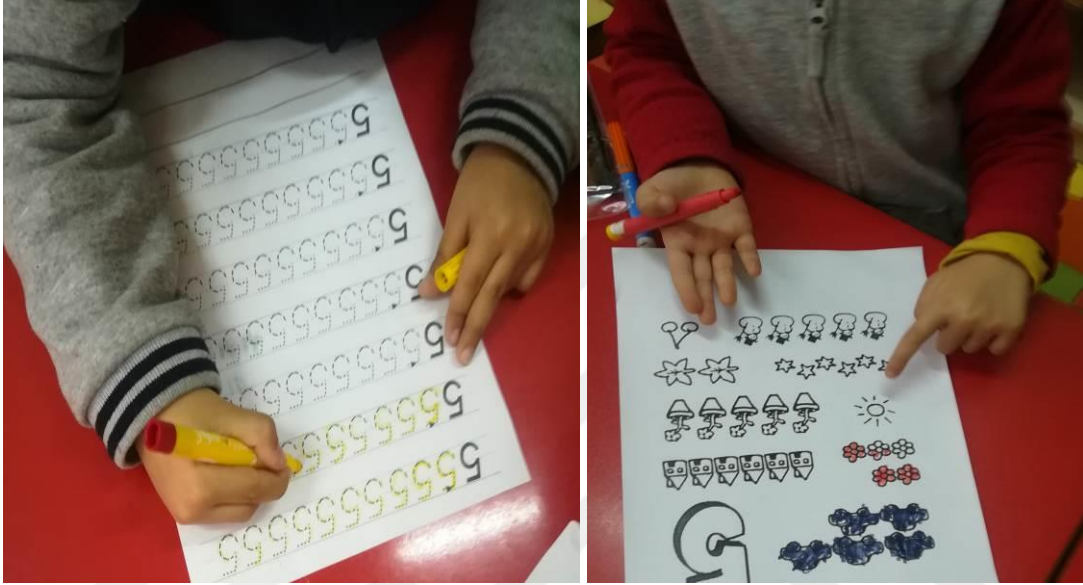
Şekil 4.25 Ördeklerin şarkının söylenmesiyle azalması (5-4)

Daha sonra öğretmen içinde beş sayısı geçen bilmeceleri çocuklara sormuş ve tüm öğrencilerin cevaplamasına fırsat vermiştir (Bkz. Şekil 4.26).

Şekil 4.26 Beş sayısı bilmecelerinin cevaplandırılması

Bilmecelerden sonra 5 sayısı tekerlemesi öğretmen tarafından söylenmiş ve tüm öğrencilerin tekrar etmesi istenmiştir. Tüm öğrenciler söyledikten sonra öğretmen bilmecelerin içinde geçen sayısının hangi rakam olduğunu çocuklara sormuştur. Beş cevabı alındıktan sonra öğretmen tahtaya beş sayısını yazmıştır. Çocuklara beş sayısının yazılışını gösterdikten sonra beş sayısı çalışma kâğıtları dağıtılarak çocuklardan çalışma kâğıtlarında bulunan beş rakamlarını tamamlamaları istenmiştir (Bkz. Şekil 4.27).

Şekil 4.27 Beş sayısı çalışma sayfası

Çalışma sayfaları bittikten sonra öğrenciler oyun halısının üzerine alınmış ve çocuklara “çatlak patlak oyunu” oynayacakları söylenmiştir. Çocuklar ikişerli gruplara ayrılmış ve çocuklara oyunun oynanma şekli anlatılmıştır. Öğretmen çocuklardan biriyle eş olmuş ve çatlak patlak tekerlemesinin oyun hareketlerini yaparak söylemeye başlamıştır. Tekerleme bitiminde eli yukarı doğru bakan öğrencinin ellerine dokunulmaya çalışılmıştır. Oyun ikişerli, üçerli farklı biçimleri ile tüm öğrencilerin çatlak patlak oyununu oynamasıyla sonlandırılmıştır (Bkz. Şekil 4.28).

Şekil 4.28 *Beş sayısı çatlak patlak oyunu*

Oyun bitiminde öğrenciler etkinlik masalarına geçmişlerdir. Çocuklara öğretmen tarafından içinde beş sayısı geçen ninni ve maniler söylenmiştir. Daha sonra öğrenciler tarafından tekrar ettirilmiştir. Tüm öğrencilerin tek tek ninni ve manileri tekrarlamaıyla beş sayısı planı sonlandırılmıştır (Bkz. Şekil 4.29).

Şekil 4.29 *Beş sayısı mani ve ninnileri*

Altı Sayısı Etkinlik Planı uygulamasında çocuklarla etkinlik masalarına geçilmiştir. Öğretmen çocuklara Nasrettin Hoca'nın kim olduğunu sormuştur. Çocuklardan biri "beyaz uzun bir sakalı" olduğunu bir diğeri "eşeği olduğunu ve eşeğine ters bindiğini" bir başkası ise "kafasında bezden kocaman bir şapkası" olduğunu söylemiştir. Öğretmen çocuklara "evet dedikleriniz doğru Nasrettin Hoca eşeğine ters binen beyaz bir sakalı olan ve kafasında kavuk denilen bezden yapılmış kocaman bir şapkası olan ünlü bir Türk düşünürüdür" demiştir. "Nasrettin Hoca oldukça bilge bir insandı ve herkes ona bilemedikleri şeyleri danışırdı" demiştir. Ayrıca Nasrettin

Hoca'nın fıkra adı verilen kısa ve komik hikâyeleri olduğunu söylemiş ve o fıkralardan altıparmak ve altı kâğıt fıkralarını öğreneceklerini söylemiştir (Bkz. Şekil 4.30).

Şekil 4.30 *Altı Kağıt ve Altı Parmak fıkraları*

Öğretmen çocuklara fıkraları anlatmıştır. Daha sonra fıkralar hakkında sorular sormuştur. Altıparmak fıkrasında öğretmen herkesin bir elindeki parmakları saymalarını istemiştir. Hep birlikte de saymışlardır. Öğretmen çocuklara bir ellerinde kaç parmak olduğunu sormuştur. Çocuklar “beş parmak” cevabını vermişlerdir. Öğretmen çocuklara Nasrettin Hoca'nın dediği gibi bir elimizde altıparmak olsaydı nasıl olurdu diye sormuştur. Çocuklar parmaklarını sayarak iki ellerini birleştirmişler ve tekrar saymışlardır. Altıparmakları olduğunda herkese gösterip parmaklarını saymışlardır. Altı kâğıt fıkrasında öğretmen adamın ayaklarının neden yağmurda ıslandığını sormuştur. Çocuklar ayakkabının altının kâğıttan olduğunu söylemişlerdir. Altı kelimesinin bir rakam ifade etmenin yanı sıra bir nesnenin alt kısmını da tanımladığını öğrenmişlerdir. Etkinlik bitiminde öğretmen içinde altı sayısı geçen bilmeceleri çocuklara sormuş ve her öğrencinin cevap vermesine fırsat sağlamıştır. Bu süreçte zorlanan öğrencilere ipuçları verilmiştir.

Daha sonra altı sayısı tekerlemesi öğretmen tarafından söylenmiş ve çocukların tekrar etmesi sağlanmıştır (Bkz. Şekil 4.31).

Şekil 4.31 *Altı sayısı tekerlemesi*

Öğretmen çocuklara tekerlemede geçen sayısının hangi rakam olduğunu sormuş ve “altı” cevabını aldıktan sonra çocuklara altı sayısını öğreneceklerini söyleyerek altı sayısı yazılışı tahtada gösterilmiştir. Öğrencilerden tahtaya gelip altı sayısı çizmeleri istenmiştir. Rakamlar çizildikten sonra altı sayısı çalışma sayfaları dağıtılarak çocuklardan altı rakamlarını tamamlamaları ve altı tane olan nesnelere boyamaları istenmiştir (Bkz. 4.32).

Şekil 4.32 Altı sayısı çalışma sayfası

Etkinlik tamamlandıktan sonra çocuklardan oyun halısına geçmeleri istenmiş ve “altı kere altı otuz altı, dedemin sakalı yolda kaldı, sakalını aldı dereye attı, dedem sakalsız kaldı” tekerlemesi öğretmen tarafından söylenmiştir. Tekereleme çocuklarla beraber tekrar edilmiş ve tekerlemeyi doğru bir biçimde eksiksiz söyleyenler alkışlanmıştır. Öğretmen tarafından tahtaya kocaman bir altı sayısı çizilmiş ve altı sayısının dedeye benzediği dede gibi kamburunun, kocaman bir göbeğinin olduğu söylenmiştir. Çocuklara haydi bizlerde altı sayısı dedeleri olalım denilerek çocukların karınlarına sınıfta bulunan yastıklar yerleştirilerek göbek yapılmıştır. Müzik açılarak müzikle beraber çocuklar dans etmeye başlamışlardır. Müzik bittiğinde çocuklar kendilerine eş bularak göbeklerini tokuşturmuşlardır. Oyun çocuklar yorulana kadar devam etmiştir. Bu süreçte çocukların oldukça eğlendikleri gözlenmiştir (Bkz. Şekil 4.33).

Şekil 4.33 Altı sayısı oyunu

Oyun etkinliği bittikten sonra çocuklar etkinlik masalarına geçmişler ve çocuklara üzerinde altı sayısının bulunduğu renkli kâğıtlar dağıtılmıştır. Altı rakamlarını çizgilerin üzerinden kesmeleri istenmiştir. Sayısı kestikten sonra masalara konulan şekillerden altı tane alarak altı sayısını süslemeleri istenmiştir. Sayısını süslemeyi bitiren çocukların altı rakamları delgeçle delinerek çocukların boyunlarına asılmıştır. Tüm öğrencilerin kolyelerinin yapılmasıyla altı sayısı etkinlik planı sonlandırılmıştır.

Yedi Sayısı Etkinlik Planı uygulamasında etkinlik masalarına geçen çocuklara Mevlana'nın kim olduğu sorulmuştur. Çocuklardan cevap gelmemesi üzerine Mevlana'nın ünlü bir Türk düşünürü olduğu söylenmiştir. Mevlana'nın kitaplarının olduğu ve oldukça bilgili olduğu söylenmiştir. Eskiden insanlar merak ettikleri bir şey olduğunda çözemedikleri olaylarda ona danıştıkları söylenmiştir. Mevlana'nın insanlara doğru yolu gösterdiği yedi öğüdü olduğu söylenerek "Mevlana'nın 7 Öğüdü" çocuklara teker teker sorularak çocuklardan cevaplar alınmıştır. Çocuklardan alınan cevaplardan sonra öğütler teker teker açıklanmıştır. Mevlana'nın öğütlerinin bize ışık tuttuğu söylenmiş ve üzerinde Mevlana'nın öğütlerinin bulunduğu lambalar çocuklara dağıtılarak kesmeleri istenmiştir. Kesme işlemi tamamlandıktan sonra kesilen lambalar ağaç şeklinde birleştirilerek sınıf panosunda sergilenmiştir (Bkz. Şekil 4.34).

Şekil 4.34 Mevlana'nın Yedi Öğüdü çalışması

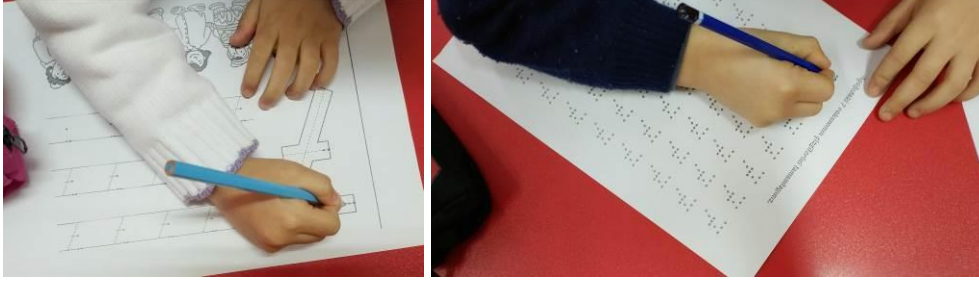
Etkinlik tamamlandıktan sonra çocuklara “körebe oyunu” oynayacakları söylenmiş ve oyunun kuralları anlatılmıştır. Öğrenciler arasından “ebe ebe gel bize, uzaktan vur elimize, eğer vuramazsan, ebesin ebe, bir, iki, üç, dört, beş, altı, yedi, bunu sana kim dedi, diyen dedi, on yedi, yağlı böreği kim yedi” ebe sayıma tekerlemesiyle seçilen öğrencinin gözleri bağlanmış ve ebe seçilen çocuk gözleri kapalı şekilde arkadaşlarını yakalamaya çalışmıştır (Bkz. Şekil 4.35).

Şekil 4.35 Körebe oyunu

Oyunun kuralları anlatıldıktan sonra sırayla çocuklar ebe tekerlemesiyle seçilerek oyun oynanmıştır. Herkes körebe olduktan sonra çocuklar etkinlik masalarına geçilmiştir. İçinde yedi sayısı geçen deyimler önce çocuklara sorulmuş çocukların verdikleri cevaplardan sonra öğretmen deyimlerin anlamlarını çocuklara söylemiştir. Daha sonra çocuklara “yedi tane cüce, vermişler el ele, çıkmışlar gezmeye, yemişler şekerleme” diyerek yedi sayısı tekerlemesi söylenmiş ve çocuklarla tekrar edilmiştir. Tüm çocukların söylemesine fırsat verildikten sonra çocuklara deyimlerde geçen rakamların hangi rakam olduğu sorulmuştur. “Yedi sayısı” cevabı alındıktan sonra çocuklara yedi sayısını öğrenecekleri söylenmiş ve tahtaya yedi sayısı çizilmiştir. Yedi

sayısı çizilme şekli çocuklara anlatıldıktan sonra sırayla her öğrenci tahtaya alınarak yedi sayısı çizmeleri istenmiştir. Tüm öğrenciler yedi sayısını çizdikten sonra çocuklara yedi sayısı çalışma kâğıtları verilmiştir (Bkz. Şekil 4.36).

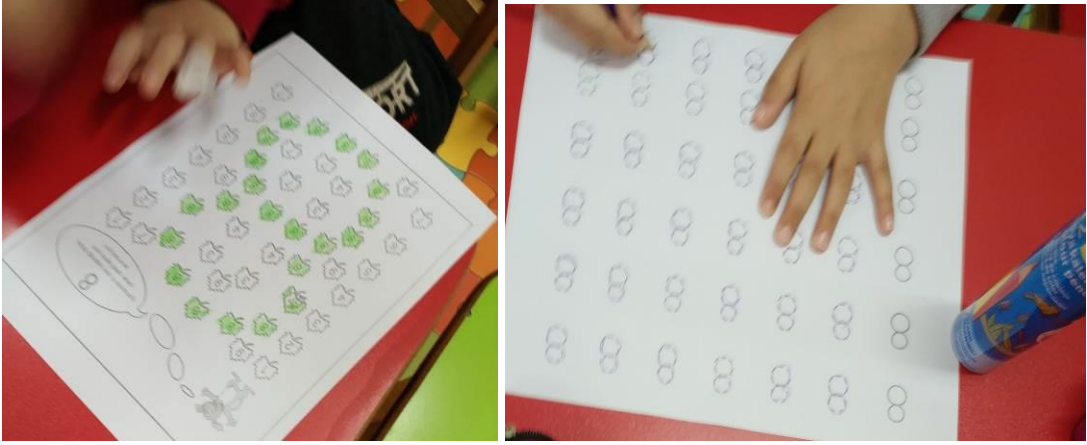

Şekil 4.36 Yedi sayısı çalışma sayfası

Çalışma kâğıtlarında yedi rakamlarını tamamlamaları istenmiştir. Çalışma sayfaları tamamlandıktan sonra yedi sayısı etkinlik planı sonlandırılmıştır.

Sekiz Sayısı Etkinlik Planı uygulamasında çocuklar etkinlik masalarına geçtikten sonra öğretmen çocuklara “örümcek” ve “ahtapot” bilmecelerini sormuştur. Çocuklara belli bir süre verilmiş ve her öğrenciden bir cevap alınmıştır. Doğru cevap gelmediği için bilmecenin cevabı ile ilgili ipuçları verilmiş ve yine her öğrenciye cevap hakkı verilmiştir. Bilmecenin doğru cevabını bilen öğrenciler tüm sınıf tarafından alkışlanmıştır. Daha sonra öğretmen “yere düşmüş 8 ayva, biri kaçıyor kovala; 5, 6, 7, 8 sıraya diziliriz, yarışırız sonra biz, içimizden en büyüğü yine 8” diyerek sekiz sayısı tekerlemesini söylemiş ve tekerleme çocuklarla beraber tekrar edilmiştir. Tüm çocukların tekerlemeyi söylemesine fırsat verildikten sonra çocuklara tekerlemede ve bilmecelerde geçen rakamlar sorulmuştur. “Sekiz” cevabını aldıktan sonra çocuklara sekiz sayısını öğrenecekleri söylenmiş ve tahtaya sekiz sayısı çizilmiştir. Sekiz sayısının aynı bir gözlüğe benzediği söylenerek çocuklara sekiz sayısı çizimi gösterilmiştir. Daha sonra çocuklara sekiz sayısı çalışma sayfası verilerek sekiz rakamlarını tamamlamaları istenmiştir (Bkz. Şekil 4.37).

Şekil 4.37 Sekiz sayısı çalışma sayfası

Çalışma sayfası tamamlandıktan sonra çocuklara “dedemin gözlükleri” adlı oyunu oynayacakları söylenmiş ve çocuklar oyun halısına alınmıştır. Çocuklar yarım daire şeklinde oturtulmuş ve çocuklardan ikişerli gruplar halinde öğretmenin tahtaya çizmiş olduğu dede resmine gözlük çizmeleri gerektiği anlatılmıştır. Gözlüğü çizerken öğrencilerden birinin gözü kapatılmış, diğer öğrenci, arkadaşını yönlendirerek onun tahtadaki resme ulaşarak elindeki kalemle gözlük çizmesini sağlamıştır. Oyun çocuklara anlatıldıktan sonra çocuklar ikişerli gruplara ayrılmış ve tahtadaki resme gözlük çizmeye çalışmışlardır. Bir grup çizimi tamamladıktan sonra kendi aralarında yer değiştirip anlatan kişi çizici olup çizen kişi de anlatıcı olmuştur, görev değişimi yapılmıştır. Böylece tüm öğrencilerin hem anlatıcı hem de çizici olmasıyla oyun sonlandırılmıştır (Bkz. Şekil 4.38).

Şekil 4.38 Dedemin gözlükleri oyunu

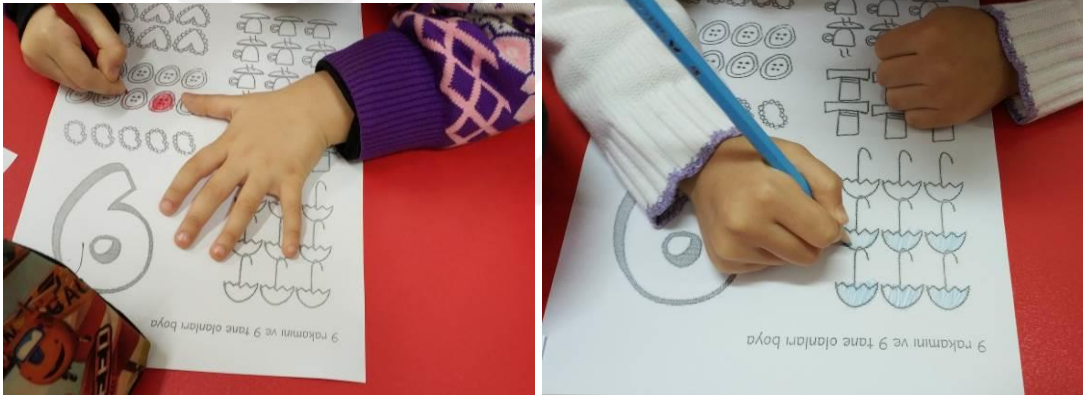
Oyun bittikten sonra etkinlik masalarına geçilerek çocuklara sekiz sayısı bileklikleri yapacakları söylenmiştir. Çocuklara önce bilekliklerin kalıbı verilerek kesmeleri istenmiştir. Daha sonra sekiz sayısı kalıbı verilmiş ve sekiz rakamlarını kesmeleri istenmiştir. Sekiz rakamları da kesildikten sonra masalara bırakılan kalp, yıldız, kar tanesi gibi şekillerden istedikleri “sekiz tanesini” bilekliklerine yapıştırabilecekleri söylenmiştir. Bilekliklerin ortasına sekiz sayısı yapıştırılmıştır. Sekiz sayısının iki kenarına dörder tane şekiller seçilip yapıştırılarak bileklikler tamamlanmıştır. Biten bileklikler çocukların bileklerine göre ölçülüp çocukların koluna takılmıştır. Bütün öğrencilerin bilekleri tamamlandıktan sonra sekiz sayısı etkinlik planı sonlandırılmıştır.

Dokuz Sayısı Etkinlik Planı uygulamasında çocuklar yarım daire şeklinde oturtulmuştur. Çocuklara atasözü ve deyimlerin anlamları, ne demek oldukları sorulmuştur. Ö3 “Dört gözle beklemek yani heyecanla beklemek” diye cevap vermiştir. Öğretmen “evet dört gözle beklemek bir deyim, peki diğer öğrendiğimiz deyimlerden hatırladıklarınız var mı?” diye sormuştur. Ö5 “Dört ayaküstüne düşmek” demiştir ve öğretmen tarafından da daha önceden öğrenilen deyimlerden birkaç örnek verilmiştir. Öğretmen evet söyledikleriniz deyimlere örnektir demiştir. Atasözü ve deyimler atalarımızın yaşadıkları olaylardan yola çıkarak söyledikleri sözler olduğu söylenmiştir. Bugün biz de atasözlerimizden “doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar” sözünü öğreneceğiz demiş ve atasözünün hikâyesini anlatmıştır (Bkz. Şekil 4.39).

Şekil 4.39 *Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar atasözü*

Hikâye bitiminde çobanın köyden kovulmasına rağmen doğruyu söylemekten asla vazgeçmediği bizim de doğruyu söylediğimizde zor durumda kalsak dahi doğruyu söylemekten asla vazgeçmemiz, dürüst olmamız ve davranmamız gerektiği hakkında konuşulmuştur. Doğruyu söylemenin önemi konuşulduktan sonra “dokuz köyden kovulmak” ve “dokuz canlı olmak” deyimlerinin anlamları çocuklara sorulmuştur. Dokuz köyden kovulmak deyimine bir öğrenci “doğruyu söylemek” demiştir. Bir başka öğrenci “kovulmak” demiştir. Öğretmen deyimlerin anlamlarını çocuklara açıklayarak deyimlerde hangi sayının geçtiğini sormuştur. “Dokuz sayısı” cevabını aldıktan sonra dokuz sayısını öğreneceklerini söyleyerek çocuklara dokuz sayısı çalışma kâğıtlarını dağıtmıştır. Tahtaya dokuz sayısını çizmiş ve dokuz sayısının kocaman bir kafasının olduğunu söyleyerek çocuklara nasıl çizilmesi gerektiğini göstermiştir. Daha sonra çocuklara çalışma kâğıtlarında bulunan nesnelere dokuz tanesinin üzerine çarpı işareti koyarak dokuz rakamlarını tamamlamalarını söylemiştir (Bkz. Şekil 4.40).

Şekil 4.40 Dokuz sayısı çalışma sayfası

Yönergelere uygun olarak tamamlanan çalışma kâğıtlarından sonra çocuklara halının üzerine geçmeleri söylenmiş ve oyun etkinliğinde yer verilen “koca kafalı dokuz” oyunu çocuklara anlatılmıştır. Çocuklar daire şeklinde halının üzerine oturmuşlardır. Öğretmen “heyyy koca kafalı dokuz bugün evde yokuz” tekerlemesini söylemiş ve elinde bulunan dokuz sayısı tacını dokuz sayısı tekerlemesini (aman ne çıtı pıtı, çevir bak sanki altı, kafası bilgi dolu, sayıların doktoru, adı dokuzdur dokuz, kuyruğu topuz) biçiminde söyleyerek çocuklar arasında elden ele dolaştırmaya başlamıştır. Tekereleme bittiğinde taç kimin elinde kalırsa, o öğrenciden dokuz sayısı tacını kafasına takıp dairenin ortasında bulunan beyaz kâğıda dokuz sayısını çizmesi istenmiştir. Bütün öğrencilerin dokuz sayısını çizmeleriyle oyun etkinliği

sonlandırılmıştır. Etkinlik bitiminde çocuklar etkinlik masalarına geçmişler ve sırayla dokuz sayısı tekerlemesini söylenmiştir. Tekerlemelerin söylenmesiyle dokuz sayısı etkinlik planı sonlandırılmıştır (Bkz. Şekil 4.41).

Şekil 4.41 Dokuz sayısı oyunu

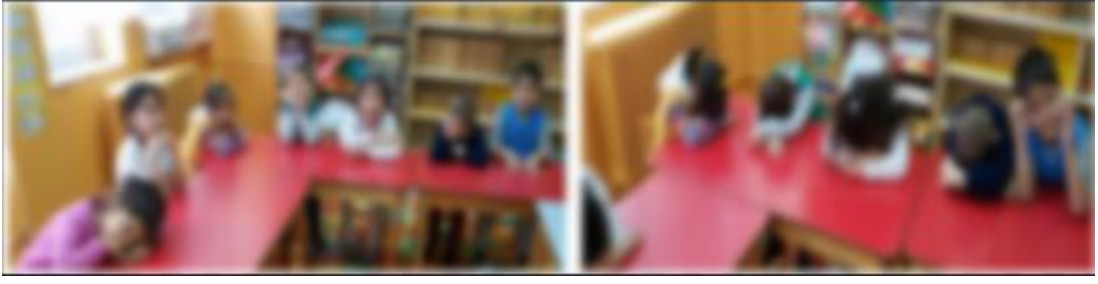
On Sayısı Etkinlik Planı uygulamasında çocukların etkinlik masalarına geçmesiyle öğretmen Nasrettin Hoca'nın kim olduğunu sormuştur. Ö7 “Kafasında bezden bir şapka var” yanıtını verirken, Ö12 “Eşeğine ters biniyor” ifadesinde bulunmuştur. Ö5 ise “Beyaz sakalı var” diye cevap vermişlerdir. Öğretmen öğrencilere Nasrettin Hoca'nın daha önceden bir fıkrasını duyup duymadıklarını sormuştur. Öğrencilerden biri “kazan” demiştir. Öğretmen “evet daha önce Nasrettin Hoca'nın kazan doğurdu” adlı fıkrasını öğrenmiştik demiştir. Şimdi de Nasrettin Hoca'nın “9 eşek mi 10 eşek mi?” adlı fıkrasını öğreneceklerini söylemiştir ve fıkra çocuklara anlatılmıştır. Fıkra bittikten sonra çocuklara Nasrettin Hoca'nın sayarken neden farklı rakamların çıktığı sorulmuştur. Öğretmen çocuklara “haydi biz de yapalım bakalım biz sayınca kaç tane eşek çıkacak” demiştir. Çocukları sıraya sokup fıkranın canlandırılması yapılmıştır. Çocuklar eşek öğretmen Nasrettin Hoca olmuştur. Öğretmen sıranın başındaki öğrencinin yanına gelmiş ve çocuklarla beraber eşekleri saymıştır. Eşekler

dokuz tane çıkmıştır. Daha sonra öğretmen yanında olduğu öğrenciden uzaklaşmış ve çocuklarla beraber tekrar eşekleri saymışlardır. Eşekler on tane çıkmıştır. Bu şekilde öğretmen sıranın başındaki öğrencinin yanına gidip birkaç kez daha sayma işlemini yapmıştır. Daha sonra öğretmen neden saydıklarında farklı rakamların çıktığını sormuştur. Çocuklar öğretmenin yanında olan çocuğu ilk saydıkları zaman saymadığını o nedenle bir tane eksik eşek çıktığını söylemişlerdir. Öğretmen bunun doğru olduğunu Nasrettin Hoca'nın da üzerine bindiği eşeği saymadığını üzerinden indikten sonra saydığını bu nedenle eşeklerin eksik çıktığını söylemiştir (Bkz. Şekil 4.42).

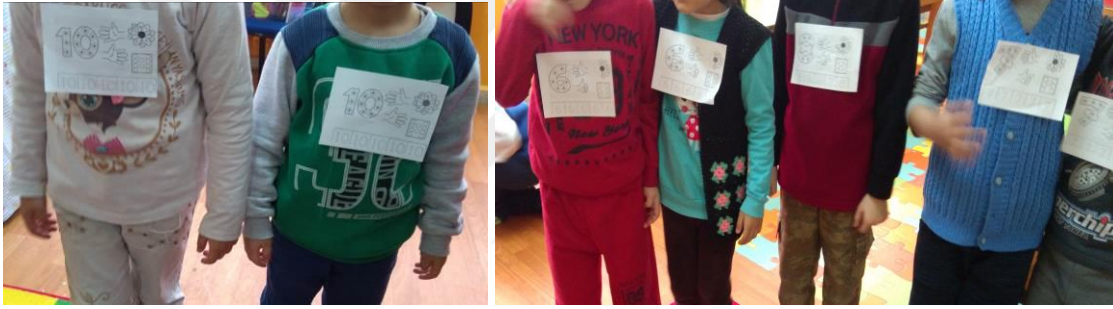
Şekil 4.42 9 Eşek 10 eşek fıkrası anlatımı ve canlandırılması

Daha sonra öğretmen Nasrettin Hoca'nın bir diğer fıkrası olan “9 akçe mi 10 akçe mi?” fıkrasını çocuklara anlatmıştır. Fıkra anlatılırken çocukların anlamalarını kolaylaştırmak için akçe yerine lira kelimesi kullanılmıştır. Fıkra bitiminde herkes Nasrettin Hoca olarak masaya başını koymuş ve gözlerini kapatmıştır. Öğretmen çocuklara “9 lira almak ister misiniz?” diye sormuştur. Çocuklar Nasrettin Hoca gibi “hayır 10 lira isteriz” demiştir. Öğretmen tekrar sormuş çocuklar tekrar aynı cevabı vermişlerdir daha sonra öğretmen çocuklara gözlerini açmalarını söylemiştir ve çocuklardan ellerine bakmalarını istemiştir. Çocuklara Nasrettin Hoca'ya da rüyasında para verildiğini ve O'nun verilen parayı az bulduğu için daha fazlasını istediği uyandığında ise elinde parayı göremeyince de tekrar uyumaya çalışıp verilen 9 lirayı almak istediği açıklanmıştır (Bkz. Şekil 4.43).

Şekil 4.43 9 Akçe 10 akçe fıkrası anlatımı ve canlandırılması

Etkinlik bitiminde çocuklara sayı eşlemesi oyunu anlatılmıştır. Her çocuğun üzerine 1’den 10’a kadar olan rakamların yazılı olduğu kâğıtlar asılmıştır. Çocuklar bütün rakamları incelemiştir ve sonra müzik açılmıştır. Müzik açıldığında çocuklar dans etmeye başlamışlardır. Müzik bittiği anda her çocuk kendi üzerinde yazan sayısının eşini bulup ona sarılmıştır (Bkz. Şekil 4.44).

Şekil 4.44 On sayısı oyunu

Oyun çocuklar yorulana kadar böyle devam etmiştir. Etkinlik bitimde çocuklar etkinlik masalarına alınmış ve “parmaklar-böğürtlen” bilmeceleri çocuklara sorulmuştur. Çocuklara ipuçları verilerek bilmelerine yardımcı olunmuştur. Daha sonra “sayılar” tekerlemesi önce öğretmen tarafından söylenilmiş ve çocuklar tarafından da

tekrar ettirilmiştir. Çocukların öğrenmekte zorlandıkları görülünce “10 cam” tekerlemesi öğretmen tarafından söylenmiş ve sırayla tüm çocukların tekrar etmesi sağlanmıştır. Tüm çocuklar tekerlemeyi söyledikten sonra çocuklara fıkralarda hangi sayısının geçtiği sorulmuştur. Çocuklar 9 ve 10 sayısını söylemişlerdir. Öğretmen bugün 10 sayısını öğreneceklerini söylemiş ve tahtaya 10 sayısını yazmıştır. Çocuklara tahtaya yazılan sayısının hangi rakam olduğu sorulmuştur. Öğrenciler 10 cevabını vermişlerdir. Bunun üzerine Çocuklara 10 sayısının 1 ve 0 sayısının yan yana yazılmasıyla yazıldığı söylenmiş ve üzerinde 10 sayısı bulunan tamamlama etkinlik sayfası çocuklara dağıtılmıştır. Etkinlik sayfasında bulunan nesnelere hep beraber sayılarak 10 tane nesne olduğu görülmüştür. Sayfada bulunan nesnelere 10 tane olanları boyamaları ve 10 rakamlarını tamamlamaları gerektiği çocuklara söylenmiş ve yönerge doğrultusunda etkinlikler tamamlanmıştır (Bkz. Şekil 4.45).

Şekil 4.45 On sayısı çalışma sayfası

Etkinlik sayfaları tamamlandıktan sonra çocuklar halının üzerine alınıp çocuklara ninni ve mani öğrenecekleri söylenmiştir. İçinde 10 sayısı geçen ninni ve maniler söylenmiş ve çocuklardan da tekrar etmeleri istenmiştir. Daha sonra çocuklar birer ikişer kaldırılarak öğrendikleri çocuklara ninni ve maniler tekrar ettirilmiştir. Tüm çocukların tekrar etmesiyle 10 sayısı etkinlik planı sonlandırılmıştır.

Bir sonraki bölümde tüm etkinliklerin gerçekleştirilmesi sürecinde araştırmacı tarafından alınan notlar ve gözlemlerden oluşan bulgulara yer verilmiştir.

4.3 Araştırmacı Notları

Yapılan uygulama esnasında genel olarak çocukların Nasrettin Hoca ve Mevlana gibi ünlü Türk büyükleri hakkında daha önceden bir bilgileri olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca etkinlikler hazırlanırken Nasrettin Hoca ve Mevlana hakkında çocukların anlayabileceği görsel materyallerin eksik olduğu görülmüştür. Bu nedenle

hazırlanan etkinlikler drama yöntemiyle sınıf içerisinde somutlaştırılmaya çalışılmıştır. Özellikle Nasrettin Hoca'nın fıkralarını oldukça ilgi çekici bulan çocuklar uygulamanın üzerinden zaman geçmesine rağmen arkadaşlarıyla oynarken ya da iletişim esnasında fıkralardan örnekler vermişlerdir. Sınıf içerisinde şöyle bir olay geçmiştir: Nasrettin Hoca'nın 9 eşek mi 10 eşek mi fıkrası sınıf içerisinde işlendikten sonra öğretmen Ö3'e sınıfta kaç öğrenci olduğunu sormuştur. Ö3 arkadaşlarını sayarak 11 demiştir. Ö5 "Hayır öğretmenim sınıfta 12 kişi var. Ö3 Nasrettin Hoca gibi kendini saymayı unuttu" demiştir. Öğretmen sınıfı saydığına sınıfta 12 kişi olduğunu görmüştür. Bunun gibi sınıfta öğrenciler öğrendikleri bilgileri günlük hayatta kullanmaya başlamışlardır. Nasrettin Hoca'nın fıkralarını öğrenmelerine rağmen Mevlana'nın 7 öğüdü öğretmen tarafından görselleştirilerek anlatılmasına rağmen çocukların bu öğütleri tekrar etmede zorlandıkları görülmüştür. Mevlana'nın mesnevisinde bulunan hikâyeler çocukların ilgisini çekmiş ayrıca sadece "sayı kavramı" değil "büyük, küçük, orta" gibi boyut kavramının verilmesine de oldukça yararlı olmuştur. Atasözü ve deyimler çocuklara resimlerle birleştirilerek verilerek çocukların akıllarında kalıcı olması ve ilgi çekici olması sağlanmıştır. 4 sayısını öğrenirken verilen dört gözle beklemek deyiimi daha sonra 9 sayısı verilirken sorulmuş ve çocuklar doğru cevap vermişlerdir. Ayrıca çocuklara atasözü ve deyimlerden örnekler vermeleri istendiğinde çocuklar daha önceden öğrendikleri atasözü ve deyimleri söyleyebilmişlerdir. Türkçe dil etkinliğinde hikâye okunurken hikâyede geçen "dört gözle beklemek" deyiimi çocuklara sorulmuş ve çocuklar deyiimin anlamını söylemişlerdir. Deyim/atasözü öğretilirken gösterilen resimleri bile çocuklar tarif etmişlerdir. Bilmecelerin öğretiminde çocuklar bilmeceleri cevaplandırmakta zorluk çekmişler bu nedenle küçük ipuçları verilmiştir. Tekerlemelerin öğretiminde zorluk yaşanmamış, tekerlemeler çocukların oldukça sevdiği etkinlikler olmuştur. Sayışma tekerlemelerinde üç deve gördüm tekerlemesini öğrendikten sonra sınıfta yapılan tüm sayışmalarda bu tekerlemeyi kullanmışlardır. Daha sonra öğrenilen dokuz ve yedi sayısı sayışma tekerlemeleri de serbest zamanda bağımsız oyunlarında kullandıkları görülmüştür. Altı sayısı ve dokuz sayısı tekerlemeleri içerikleri bakımından çocukların çok hoşuna gitmiştir. Ayrıca on sayısı verilirken plana alınan tekerleme uygulama esnasında çocukların tekrar etmekte zorlandıkları görüldüğü için değiştirilerek farklı bir tekerleme söylenilmiştir. Ama aradan bir iki hafta geçtikten sonra çocuklardan bazıları serbest zaman etkinliklerinde arkadaşlarına on sayısı tekerlemesini söyledikleri görülmüştür. Ninni ve maniler çocuklara verilirken herhangi bir zorluk yaşanmamış ama ninni ve manilerin akılda

kalıcılığı, tekrar edilmesi tekerlemelere oranla daha az olmuştur. Ninnilerden üç sayısı verilirken kullanılan ninni içerik bakımından çocukların çok hoşuna gitmiş ve çocuklar ninni örneği istendiğinde bu ninniye örnek olarak söylemişlerdir.

4.4 Matematiksel Kavram Becerileri Kontrol Listesinden Elde Edilen Bulgular

Çocuklara uygulanan kontrol listesinin ön test ve son test sonuçları Şekil 4.46’de gösterilmiştir.

Şekil 4.46

Matematiksel Kavram Becerileri Kontrol Listesi Ön Test Son Test Sonuçları

<i>Beceriler</i>	<i>Ön Test Sonuçları</i>	<i>Son Test Sonuçları</i>
1’ den 10’a kadar karışık dizilmiş rakamlar arasından model olarak çizilen rakamın eşini bulma	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö10, Ö12, Ö15	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15
1’ den 10’a kadar olan rakamlarla 1-10 arası noktalı kartları eşleme	Ö7, Ö10, Ö12, Ö15	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15
1-10 arası aynı sayıdaki nesne kartı ile noktalı kartı eşleme	Ö12	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15
Verilen kartta kaç nesne olduğunu söyleme	Ö1, Ö7, Ö8, Ö10, Ö12, Ö15	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15
1-10 arası rakamlardan örnek olarak gösterilen rakam kadar küp sayma	Ö7, Ö10, Ö12	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15
Nesnelerin kaçınıcı sırada olduğunu ifade etme (10’a kadar)	Ö7	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15

Şekil 4.46’de Ö1 ve Ö8 kodlu öğrencilerin uygulama öncesinde çizilen sayısının eşini bulma ve nesnelere sayma becerisini kazanmış oldukları görülmüştür. Aynı öğrencilerin uygulama sonucunda “rakamlarla nesnelere eşleştirme, üzerinde nokta bulunan kartlarla üzerinde elma bulunan kartları sayılarına göre eşleştirme, gösterilen rakam kadar nesne verme ve nesnelere kaçınıcı sırada olduğunu söyleme” becerilerini kazandıkları görülmüştür. Ö2, Ö3, Ö4, ve Ö5 kodlu öğrencilerin ön test sonucunda “model olarak çizilen sayısının eşini bulma” becerisini kazanmış olduğu görülmektedir. Yapılan son test uygulamasında aynı öğrencilerin “nesnelere sayma, rakamlarla nesnelere eşleştirme, üzerinde nokta bulunan kartlarla üzerinde elma bulunan kartları sayılarına göre eşleştirme, gösterilen rakam kadar nesne verme ve nesnelere kaçınıcı sırada olduğunu söyleme” becerilerini kazandıkları görülmüştür.

Ö6, Ö9, Ö13 ve Ö14 kodlu öğrencilerin yapılan ön test uygulamasında herhangi bir sayı kavramı becerisinin olmadığı görülmüştür. Son test uygulamasında “model olarak çizilen sayısının eşini bulma, nesnelere sayma, rakamlarla nesnelere eşleştirme, üzerinde nokta bulunan kartlarla üzerinde elma bulunan kartları sayılarına göre eşleştirme, gösterilen rakam kadar nesne verme ve nesnelere kaçınıcı sırada olduğunu söyleme” becerilerini kazandıkları görülmüştür. Ö7 kodlu öğrencinin ön test uygulaması sonucunda “model olarak çizilen sayısının eşini bulma, nesnelere sayma, rakamlarla nesnelere eşleştirme, gösterilen rakam kadar nesne verme ve nesnelere kaçınıcı sırada olduğunu söyleme” becerilerini kazanmış olduğu görülmüştür. Son test uygulamasından sonra aynı öğrencinin “üzerinde nokta bulunan kartlarla üzerinde elma bulunan kartları sayılarına göre eşleştirme” becerisini kazandığı görülmüştür. Ö10 kodlu öğrencinin ön test uygulaması sonucunda “model olarak çizilen sayısının eşini bulma, nesnelere sayma, rakamlarla nesnelere eşleştirme, gösterilen rakam kadar nesne verme” becerilerini kazanmış olduğu görülmüştür. Son test uygulamasından sonra aynı öğrencinin “üzerinde nokta bulunan kartlarla üzerinde elma bulunan kartları sayılarına göre eşleştirme ve nesnelere kaçınıcı sırada olduğunu söyleme” becerilerini kazandığı görülmüştür.

Ö11 kodlu öğrencinin yapılan ön test uygulaması sonucunda herhangi bir sayı kavramı becerisinin olmadığı görülmüştür. Aynı öğrencinin son test uygulaması sonucunda “model olarak çizilen sayısının eşini bulma, nesnelere sayma, gösterilen rakam kadar nesne verme ve nesnelere kaçınıcı sırada olduğunu söyleme becerilerini kazandığı fakat rakamlarla nesnelere eşleştirme ve üzerinde nokta bulunan kartlarla üzerinde elma bulunan kartları sayılarına göre eşleştirme” becerilerini kazandığı görülmüştür. Ö12 kodlu öğrencinin ön test uygulaması sonucunda “model olarak çizilen sayısının eşini bulma, nesnelere sayma, rakamlarla nesnelere eşleştirme, üzerinde nokta bulunan kartlarla üzerinde elma bulunan kartları sayılarına göre eşleştirme ve gösterilen rakam kadar nesne verme” becerilerini kazanmış olduğu görülmüştür. Son test uygulamasından sonra aynı öğrencinin “nesnelere kaçınıcı sırada olduğunu söyleme” becerisini kazandığı görülmüştür. Ö15 kodlu öğrencinin ön test uygulaması sonucunda “model olarak çizilen sayısının eşini bulma, nesnelere sayma, rakamlarla nesnelere eşleştirme ve gösterilen rakam kadar nesne verme” becerilerini kazanmış olduğu görülmüştür. Son test uygulamasından sonra aynı öğrencinin “üzerinde nokta bulunan kartlarla üzerinde elma bulunan kartları sayılarına göre eşleştirme ve nesnelere kaçınıcı sırada olduğunu söyleme” becerilerini kazandığı görülmüştür.

Yapılan ön test son test uygulaması sonucunda öğrencilerin sayıları tanıma, birebir eşleme, nesnelere sayma ve ritmik sayma becerilerinin olumlu yönde gelişim gösterdiği görülmüştür. Çocukların hepsinin 1’den 10’a kadar sayıları tanıma 1’den 10’a kadar rakamlarla nesnelere birebir eşleme, 10’ kadar ritmik sayma ve nesnelere kaçınıcı sırada olduklarını ifade etme becerilerini kazandığı görülmüştür. Elde edilen bu bulgular doğrultusunda yapılan uygulamanın 48-66 aylık çocukların sayı kavramı becerilerini olumlu yönde desteklediği ve 48-66 aylık çocuklara sayı kavramı öğretiminde kullanılabilir olduğu söylenebilir.

4.5 Uygulama Sonrasında Çocukların SOKÜM Öğelerini Kazanma Durumlarına Yönelik Bulgular

Bu bölümde araştırmacı tarafından belirlenen uygulama sonrasında öğrencilerin kazanması hedeflenen SOKÜM öğelerine ilişkin davranışlar ve her öğrencinin hedeflenen davranışları kazanma durumu Şekil 4.47’te gösterilmiştir.

Şekil 4.47

Sayı Öğretiminde Kullanılan Somut Olmayan Kültürel Miras Öğelerinin Çocuklar Tarafından Kazanılma Durumu

<i>Kazanılması hedeflenen beceriler</i>	<i>Öğrenciler</i>
1. Nasrettin Hoca Mevlana gibi Türk büyüklerini tanıma	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13
2. Atasözünün ne anlama geldiğini bilme ve atasözüne örnek verme	Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13
3. Deyimin ne anlama geldiğinin bilme ve deyim örnek verme	Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13
4. Rakamlarla ilgili tekerlemelere örnek verme	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15 (Tüm Öğrenciler)
5. Ninni tanımlama ve örnek verme	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15 (Tüm Öğrenciler)
6. Maniyi tanımlama ve örnek verme	-
7. Fıkıyı tanımlama ve örnek verme	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13
8. Rakamlara ilgili bilmeceleri bilme ve örnek verme	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15 (Tüm Öğrenciler)

Şekil 4.47 incelendiğinde; Ö1 kodlu öğrencinin” Nasrettin Hoca, Mevlana gibi Türk büyüklerini tanıma, rakamlarla ilgili tekerlemelere örnek verme, ninni tanımlama ve örnek verme, fıkıyı tanımlama ve örnek verme, rakamlarla ilgili bilmeceleri bilme ve örnek verme” davranışlarını kazandığı fakat “atasözü, deyim ve manileri tanımlama bu kavramlara örnek verme” davranışlarını kazanamadığı

görülmüştür. Buna karşılık Ö1'in öğretmen tarafından örnek olarak verilen deyim ve atasözünün anlamını bildiği bulgusuna ulaşılmıştır.

Ö2 kodlu öğrencinin “rakamlarla ilgili tekerlemelere örnek verme, ninniye tanımlama ve örnek verme, fıkrayı tanımlama ve örnek verme, rakamlarla ilgili bilmeceleri bilme ve örnek verme” davranışlarını kazandığı fakat “Nasrettin Hoca, Mevlana gibi Türk büyüklerini tanıma, atasözü, deyim ve manileri tanımlama bu kavramlara örnek verme” davranışlarını kazanamadığı görülmüştür.

Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö13 ve Ö14 kodlu öğrencilerin “Nasrettin Hoca, Mevlana gibi Türk büyüklerini tanıma, atasözünün anlamını açıklama ve örnek verme, deyim anlamını açıklama ve örnek verme, rakamlarla ilgili tekerlemelere örnek verme, ninniye tanımlama ve örnek verme, fıkrayı tanımlama ve örnek verme, rakamlarla ilgili bilmeceleri bilme ve örnek verme” davranışlarını kazandığı görülmüştür. Fakat bu öğrencilerin “maniyi tanımlama ve örnek verme” davranışını kazanamadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Ö11, Ö14 ve Ö15 kodlu öğrencilerin ise “rakamlarla ilgili tekerlemelere örnek verme, ninniye tanımlama ve örnek verme, rakamlarla ilgili bilmeceleri bilme ve örnek verme” davranışlarını kazandığı görülmüştür. Bununla birlikte bu öğrencilerin “Nasrettin Hoca, Mevlana gibi Türk büyüklerini tanıma, atasözünün anlamını açıklama ve örnek verme, deyim anlamını açıklama ve örnek verme, fıkrayı tanımlama ve örnek verme, manileri tanımlama bu kavramlara örnek verme” davranışlarını kazanamadığı görülmüştür.

Genel olarak Şekil 4.47 incelendiğinde öğrencilerin genelinin “mani kavramını öğrenemedikleri ve manilere örnek veremedikleri” görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin “tekerleme, atasözü, deyim, fıkra ve bilmecelere örnek verirken uygulamada kullanılan örneklerin çoğunluğunu kullandıkları fakat ninnilere örnek verirken sadece bir ninniye söyledikleri” belirlenmiştir. Bunun sonucunda somut olmayan kültürel miras öğelerinden fıkra, atasözü, deyim, ninni, tekerleme, bilmecelerin çocuklar tarafından akılda kaldığı fakat manilerin çocuklar tarafından anlaşılmadıkları ve çabuk unutulduğu söylenebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu bölümde araştırmadan elde edilen sonuçlara ve bu sonuçlara yönelik olarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

5.1 Sonuç

Somut olmayan kültürel miras öğelerinin okul öncesi sayı kavramı öğretiminde kullanılması üzerine örnek bir uygulama sunmayı amaçlayan bu araştırmanın sonuçları SOKÜM öğelerinin incelenmesinden elde edilen sonuçlar, öğretim etkinliklerinden elde edilen sonuçlar, matematiksel kavram becerileri kontrol listesinden elde edilen sonuçlar ve uygulama sonucunda her bir öğrenci için hedeflenen davranışların kazanım durumlarından elde edilen sonuçlar olmak üzere dört paragrafta ele alınmıştır.

Araştırmanın amacı kapsamında okul öncesi dönemde sayı kavramına yönelik etkinlik planlarının hazırlanma aşamasından önce SOKÜM öğelerinden okul öncesine uygun olanları incelenmiştir. Yapılan bu inceleme sonucunda kültürel miras öğelerinin çoğunluğunun okul öncesi eğitimde kullanılabilir olduğu görülmüştür. Sadece sayı kavramı değil değerler eğitimi, vatan sevgisi, büyük-küçük, az-çok gibi kavramların öğretiminde de kullanılabilecek kültürel miras öğeleri bulunmaktadır. Bu araştırmada araştırmanın amacına uygun olarak tüm kültürel miras öğeleri incelenmiş fakat sadece sayı kavramı öğretimine yönelik olanlar kullanılmıştır. Ayrıca ilgili literatür tarandığında kültürel öğelerin okul öncesi dönem çocuklarına uygulanması konusunda uygulamaların ve kaynakların oldukça yetersiz ve az sayıda olduğu görülmüştür.

Matematiksel Kavram Becerileri Kontrol Listesi ön test-son test karşılaştırılması yapıldığında her bir öğrencide sayı kavramına yönelik ilerleme olduğu görülmüştür. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun kontrol listesinin içeriğinde bulunan sayı kavramı becerilerini kazandıkları, diğer öğrencilerin de tamamını kazanmasalar bile ilk seviyelerinden daha ileri düzeye geldikleri görülmüştür. Yapılan uygulama sonucunda SOKÜM öğeleri sayesinde çocukların öğrendikleri sayıları hatırlamalarının daha kolay olduğu görülmüştür. Örneğin; çocuklardan dokuz rakamını göstermeleri ya da yazmaları istendiğinde dokuz rakamı tekerlemesini söyleyerek rakamı hatırladıkları görülmüştür. Ayrıca 1'den 10'a kadar ritmik saymaları istendiğinde on sayısını öğretilirken verilen tekerlemeyi söyleyerek ritmik sayma yaptıkları görülmüştür. Sayı kavramı öğretiminde verilen SOKÜM öğelerinin çocukların 1'den 10'a kadar sayıları

tanıma, hatırlama ve 1'den 10'a kadar sayıları ritmik sayma becerilerini olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Ayrıca çocukların 1'den 10'a kadar olan nesnelere sayıları birebir eşleme, 1'den 10'a kadar olan aynı sayıdaki nesnelere aynı sayıdaki noktalı kartları eşleme becerilerini kazandıkları görülmüştür. Bu sonuçlar doğrultusunda SOKÜM öğelerinin sayı kavramı öğretimde kullanılabilir olduğu görülmüştür.

Araştırmanın amacına uygun olarak çocukların kültürel açıdan Nasrettin Hoca, Mevlana gibi Türk büyüklerini tanıma, atasözü, deyim, fıkra, mani, ninni gibi kavramları tanıyıp örneklendirme, bilmece ve tekerlemeleri öğrenip günlük hayatlarında kullanma gibi davranışları kazanmaları hedeflenmiştir. Yapılan uygulama sonucunda elde edilen bulgulara göre çocukların tamamı Nasrettin Hoca ve Mevlana'yı tanımış, bilmece ve tekerlemeleri öğrenmişlerdir. Çocukların büyük çoğunluğu atasözü, deyim ve fıkra kavramlarını tanımlayıp örneklendirme yapabilmekte, öğrendiği atasözü ve deyimleri günlük hayatta kullanarak duyduklarında fark edebilmektedirler. Çocukların tamamı ninni kavramını bilmekte fakat sadece bir tane ninni örneği sunabilmektedirler. Öğrencilerin verilen diğer ninnileri unuttukları görülmüştür. Ayrıca çocukların tamamı mani kavramını bilmekte fakat örneklendirememektedirler. Yapılan uygulamada kültürel miras öğelerinden mani kavramının verilmesinde istenen amaca ulaşamadığı görülmüştür.

Etkinlik uygulamasının başından sonuna kadar çocuklar etkinliklere katılım sağlamış ve uygulama esnasında oldukça eğlenceli vakit geçirmişlerdir. Her hafta birden fazla kültürel miras öğelerine planda yer verilmiş ve çocuklara sayı kavramı dışında milli benlik duyguları da kazandırılmaya çalışılmıştır. Uygulamalar sonrasında çocuklar sınıfta serbest zaman etkinliklerinde oyun oynarken ya da arkadaşlarıyla konuşurken verdiği örneklerde öğrendiği fıkralardan, deyimlerden, atasözlerinden bahsetmişlerdir. Yapılan uygulama sonucunda somut olmayan kültürel mirasın okul öncesi eğitimde kullanılabileceği ve çocukların kültürlerini küçük yaşlardan itibaren öğrenebilecekleri görülmüştür.

5.2 Tartışma

Sayı kavramı öğretimine yönelik etkinlik planları hazırlanırken yapılan doküman analizinde Gürkan (2015)' in çalışmasında elde ettiği gibi sadece SOKÜM öğelerinden sözlü kültür ve aktarımlarının daha çok eğitimde kullanıldığı görülmüştür. Ayrıca okul öncesi döneme yönelik kültürel mirası tanıma ve korumaya yönelik etkinliklerin oldukça az olduğu görülmüştür. Gösteri sanatlarından Karagöz Hacivat gölge oyununun

sadece ramazan ayında değil devamlı şekilde oynanmasının ve okulda çocuklara gösterimlerinin yapılmasının kültürün devamlılığı açısından etkili olacağı düşünülmektedir.

Yeşilbursa (2011)'nin çalışması ile aynı sonuca ulaşılmış ve SOKÜM öğeleri kullanılarak hazırlanan etkinlik planlarının uygulanması sonucu çocukların SOKÜM'e yönelik olumlu bir tutum sergiledikleri görülmüştür. Ayrıca kullanılan SOKÜM öğelerinin çocukların akademik başarılarını olumlu yönde etkilediği ve çocukların öğrendikleri sayıları hatırlamalarını kolaylaştırarak akılda kalıcılığı arttırdığı görülmüştür. Bunun sonucunda öğretim programlarında SOKÜM öğelerine yer vermenin sadece çocukların kültürel mirası tanımalarına değil akademik olarak da başarılı olmalarına yardımcı olacağı düşünülmektedir.

SOKÜM öğelerinin okul öncesi sayı kavramı öğretiminde kullanılmasına yönelik hazırlanan etkinlik planlarından bir, iki rakamlarında sadece Mevlana ve hikayesine yer verilmiş başka kültürel miras öğelerine yer verilmemiştir. Uygulama sonrasında sadece bir tane kültürel öğeye yer verilmesinin kavram öğretiminde yetersiz kaldığı, günlük eğitim akışında diğer öğelerle pekiştirilmesi gerektiği görülmüştür. Daha sonra hazırlanan etkinlik planlarında en az üç tane kültürel miras öğeleri kullanılmış ve sayı kavramların daha kalıcı bir şekilde öğrenildiği görülmüştür. Çocukların somut işlemler döneminde olmaları sebebiyle kullanılan öğeler somutlaştırılmış ve çocukların bilişsel seviyelerine uygun olacak biçimde uyarlanmıştır.

Taşkın (2012) 'ın çalışması ile benzer bir sonuç elde edilen, birden fazla SOKÜM ögesi kullanılarak hazırlanan farklı etkinliklerin benzer çocukların sayı kavramı becerilerinin gelişimlerini olumlu yönde etkilediği görülmüştür. SOKÜM öğelerinin oldukça çeşitli ve fazla olması eğitimcilere çoklu öğretim ortamları sunmaktadır. Hem kültürel mirası tanıma hem de öğretime yardımcı olan bu SOKÜM öğelerinin öğretmenler tarafından öğretim planlarında kullanılmasının verilen eğitimin etkililiğini arttıracığı düşünülmektedir.

Pehlivan (2015)'in çalışmasında vurguladığı gibi yeni nesillere kültürel farkındalığı oluşturmada yeterli çalışmalar, uygulamalar bulunmamaktadır. Çocuklar kültürlerinden habersiz bilinçsiz bir şekilde büyümektedirler. Çocuklarda kültürel benlik oluşumunda eğitimin oldukça önemli yeri vardır. Bu nedenle eğitim programlarında, ders kitaplarında ve planlarında kültürel mirasın daha fazla yer alması ve kültürü koruma bilincinin çocuklara kazandırılması gerekmektedir.

5.3 Öneriler

Okul öncesi sayı kavramı öğretiminde SOKÜM öğelerinin kullanıldığı bu araştırma matematik eğitimi alanında yapılan ilk lisansüstü araştırma niteliği taşımaktadır. Literatür incelendiğinde okul öncesine yönelik SOKÜM öğelerinin bazıları kullanılarak çalışmalar yapıldığı görülmüştür. Ayrıca SOKÜM öğelerinin birlikte etkinlik planlarında kullanılması yönünden bu çalışma alanda bir ilk olma özelliği göstermektedir. Bununla beraber bu çalışma sadece sayı kavramına yöneliktir şekil, zıt kavramlar, ölçme gibi okul öncesi eğitimde verilmesi gereken diğer kavramları da kapsayacak şekilde farklı çalışmalar yapılabilir. Somut olmayan kültürel miras öğeleri sadeleştirilerek okul öncesi eğitime yönelik etkinlikler hazırlanabilir. Sadece kültürel öğelerin kullanıldığı okul öncesi öğretim programı, ders planları ve kaynakları hazırlanabilir. Okul öncesi eğitimde kültürel benliğin kazanılmasına yönelik bu tarz çalışmalar yapılabilir.

Benzer şekilde, SOKÜM öğelerinin farklı eğitim kademelerinde kullanımı konusunda da çalışmalar gerçekleştirilebilir. SOKÜM öğelerinin matematik öğretiminde kullanımı konusunda deneysel çalışmalar planlanarak, SOKÜM öğelerinin matematik öğretimindeki etkisi araştırılabilir.

Bu çalışmanın benzer çalışmalara ışık tutmasını ve SOKÜM alanında yapılan çalışmaların “damlaya damlaya göl olması” umulmaktadır.

KAYNAKÇA

- Akbulut, Y., Ataizi, M., Balaban, Doğanay. A., Salı, J., ve Şimşek, A. (2012). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Akengin, G.(1999). *Resimli Hikayelerin Çocuk Eğitimindeki Rolü ve Manas Destanı'nın Resimlerle Hikayeleştirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 87674)
- Akman, B. (2011). *Okul Öncesi Matematik Eğitimi*. Ankara: Pegem Yayınevi.
- Aksoy, A. ve Ünsal, D. (2012). *Kültürel Miras Yönetimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Aksoy, Ö. A. (1993). *Atasözü ve Deyimler Sözlüğü*. İstanbul: İnkılap Yayınları.
- Akyol, P. (2016a). Somut olmayan kültürel mirasın örgün eğitime uygulanması: Ağ Araştırması (webquest) örneği. *Milli Folklor*, 111, 149-170.
- Altunsabak, E. (2016). *Somut Olmayan Kültürel Mirasın Kuşaktan Kuşağa Aktarımı ve Gençlik; Kars İli Örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 441013)
- Ar, H. (2015). *Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunmasında Turist Rehberlerinin Rolü* (Yüksek Lisans Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 399356)
- Ardemagni, M. ve Aslan, Z. (2006). *Introducing young people to the protection of heritage sites and historic cities- A practical guide for school teachers in the Arab Region*. UNESCO. (http://www.iccrom.org/eng/02info_en/02_04pdf-pubs_en.shtml adresinden erişilmiştir.
- Arnas, Y. (2009). *Okul Öncesi Dönemde Matematik Eğitimi*. Adana: Nobel Kitabevleri.
- Artun, E. (2000). Tekirdağ'da Ninni Söyleme Geleneği. *Türk Halk Kültürü Araştırmaları Dergisi*, 1997, 47-73.
- Artun, E. (2000). *Adana Halk Kültürü Araştırmaları I*. Adana: Adana Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları
http://turkoloji.cu.edu.tr/HALKBILIM/artun_adana_mani.pdf adresinden erişilmiştir.
- Atay, T. ve Aydın, S. (2009). *Halk Bilimi Toplumsal Uygulamalar, Törenler ve Ritüeller; Geçiş Törenleri*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Türkiye Kültür Portalı Projesi.

<https://www.kulturportali.gov.tr/medya/dokuman/dokumandetay/2598>

adresinden erişilmiştir.

- Baran, G. ve Erdoğan, S. (2003). Erken Çocukluk Döneminde Matematik. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 28(130), 32-40.
- Bulut, M. (2013). Türkçe Eğitimi ve Öğretiminde Dil ve Kültür Aktarımı Aracı Olarak Atasözleri ve Deyimlerin Önemi. *Turksih Studies*, 8(13), 559-575.
- Bulut, M., Gedik, M., ve Orhan, S. (2012) Türkçe Eğitimi Açısından Kültürel Değerlerin Aktarılmasında Halk Hikayelerinin Yeri ve Önemi Üzerine Bir İnceleme. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(3), 51-57.
- Borba, M. C. (1990). Ethnomathematics and Education. *For The Learnings of Mathematics*, 10(1), 39-43.
- Can, M. (2009). *Kültürel Miras ve Müzecilik Çalışma Raporu*. Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- Canoğlu, M. (2007). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 6 Yaş Grubu Çocuklarda Proje Tabanlı Öğrenmenin Sezgisel Matematik Becerilerine Etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 215651)
- Cihangir, Y. (2009). *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki Okul Öncesi Çocukların Ninni, Tekerleme ve Masallar Aracılığı ile Türkçe Dil Becerilerini Kazanmaları Üzerine Bir Değerlendirme* (Doktora Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 278364)
- Çakır, C. Ş. (2010). *Somut Olmayan Kültürel Mirasın Müzelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 271378)
- Çakmakçı, C. C. (2009). *İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Öğretiminde Kavram Geliştirme Açısından Atasözü ve Deyimler* (Yüksek Lisans Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 228510)
- Çankaya, E. (2006). *Somut Olmayan Kültürel Mirasın Müzecilik Bağlamında Korunması* (Yüksek Lisans Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 188545)
- Çankaya, Ö. (2012). *Bilgisayar Oyunlarının Okul Öncesi Eğitiminde Kullanılmasının Bazı Matematiksel Kavramların Öğretimi Üzerine Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 319648)

- Çavdarıcı, T. (2016). *Aile Destekli Matematik Eğitimi Programının 48-72 Ay Grubu Çocukların Erken Matematik Becerisine Etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 421500)
- Çetin, K. (2011). *Akhisar Türkü, Mani ve Ninnileri*. Akhisar: Akhisar Belediyesi.
- Çiçekoğlu, N. (2014). *Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcıları: Rize El Sanatları Ustaları Üzerine Bir İnceleme* (Yüksek Lisans Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 358614)
- Çotuksöken, Y. (2004). *Türkçe Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*. İstanbul: Toroslu Yayınları.
- Dedebağı, H. (2007). *Nasrettin Hoca Fıkralarının Eğitim Yönünden Değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 206669)
- Demir, E. S. (2015). *Türkiye’de Somut Olmayan Kültürel Mirasın Ekoturizm Bağlamında Değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 423688)
- Erdoğan, S. (2006). *Altı Yaş Grubu Çocukların Drama Yöntemi İle Verilen Matematik Eğitiminin Matematik Yeteneğine Etkisinin İncelenmesi* (Doktora Tezi) Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 182715)
- Erkal, H. (2010). *UNESCO Yaşayan İnsan Hazinesi Ulusal Sistemlerinin Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunmasındaki Etkileri Üzerine Ulusal Sistemler Analizi* (Uzmanlık Tezi). <http://docplayer.biz.tr> adresinden erişilmiştir.
- Erkal, H. (2010). *UNESCO Yaşayan İnsan Hazinesi Ulusal Sistemlerinin Somut Olmayan Kültürel Mirasın Yaşatılmasına ve Gelecek Kuşaklara Aktarılmasına Etkisi Üzerine Bir İnceleme* (Yüksek Lisans Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 277323)
- Eroğlu, A. (2011). *Türk Ninnilerinde İslami Motifler*. Konya: Mehir Vakfı Yayınları.
- Favilli, F. (2004). *Ethnomathematics and Mathematics Education*. Proceedings of 10th International Congress of Mathematics Educations Copenhagen’ da sunulan bildiri, Italy. http://people.dm.unipi.it/favilli/Ethnomathematics_Proceedings_ICME10.pdf adresinden edinilmiştir.
- Fıkralar. (2018, Nisan 4). <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR,80203/fikralar.html> adresinden erişilmiştir.

- Fraenkel, J. R., Hyun, H. H., & Wallen, N. E. (2012) *How To Design and Evaluate Research in Education*. New York: McGraw-Hill
- Frankenstein, M., & Powell, A. B. (1997). *Ethnomathematics: Cahllenging Eurocentrism in Mathematics Education*. New York: State University of New York Press.
- Giren, S. (2013). *Sosyal Problem Çözme Eğitiminin Altı Yaş Çocuklarının Matematik Becerilerine Etkisi* (Doktora Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 354858)
- Gözükızıl, Ö. (2013). *Çanakkale Halk Kültürü (Nazım)*. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Yayınları.
- Gürkan, B. (2015). *Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Somut Olmayan Kültürel Miras Açısından İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 398240)
- Güvenç, B. (2015). “ *Kültürün ABC’si* ”. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Haviland, W. A. (1999). *Cultural Antropology*. Harcourt Brace College Publishers: Tokyo. [DX Reader version]. <http://en.booksee.org/g/William%20L.%20McBride> adresinden erişilmiştir.
- Helimoğlu, M. (2009). *Masallar ve Eğitimsel İşlevleri*. İstanbul: Cumhuriyet Kitapları Yayınları.
- Kandır, A. ve Orçan, M. (2010). *Okul Öncesi Dönemde Matematik Eğitimi*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Karadeniz, G. (2015). *UNESCO Türkiye Milli Komisyon Tarihi ve Somut Olmayan Kültürel Miras Çalışmaları* (Yüksek Lisans Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 428505)
- Karademir, F. (2007). *Türk Halk Bilmecelerinin Yapı, Dil ve Üslup Özellikleri* (Doktora Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 206049)
- Karakaş, A. (2010). Anonim Türk Halk Edebiyatı Ürünlerinden Bilmecenin Çocuk Edebiyatına Katkıları. *Karadeniz-Black Sea Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 45-54.
- Karaöz, N. (2009). *Türk Atasözlerinin Kimya Eğitimindeki Rolü* (Yüksek Lisans Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 228421)
- Karatay, H. (2007b). Dil Edinimi ve Değer öğretimi Sürecinde Masalın Önemi ve İşlevi, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(3), 463-475.

- Kayhan, G. (2009). *Hakkari/Yüksekova 75. Yıl Yatılı İlköğretim Bölge Okulu İlköğretim 7. Sınıf Düzeyinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Deyim, Atasözü ve Bilmece Dağarcıklarının Belirlenmesi ve Bunların Öğretilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 234844)
- Kızar, K. (2004). *Konya'da Anlatılan Efsanelerin Çocuk Eğitimine Katkısı* (Yüksek Lisans Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 147720)
- Kumtepe, G. D. (2015) *Ninninin Çocuk Gelişimindeki Yeri ve Müzikal Öğeleri Açısından İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 381470)
- Kurudayıoğlu, M. Ve Potur, Ö. (2015). Temel Dil Becerilerinin Kazandırılması Açısından Tekerlemeler, *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 40-62.
- Külcü, Ö. (2015). Kültürel Miras Kavramının Eğitim Açısından Önemi, *Akademia Disiplinlerarası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 27-32.
- Kültürel Mirasın ve Çeşitliliğin Korunması, Yaratıcılığın Teşviki. (2018, Nisan 4). <http://www.UNESCO.org.tr/?page=11:0:5:turkce> adresinden erişilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Okul Öncesi Eğitim Programı, (2013). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Oğuz, M. Ö. (2008). *Türkiye'nin Somut Olmayan Kültürel Mirası*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Oğuz, Ö. (2009b). Somut olmayan kültürel miras ve kültürel ifade çeşitliliği. *Milli Folklor*, 82, 6-12.
- Oğuz, M. Ö. (2013). *Somut Olmayan Kültürel Miras Nedir?*. Ankara: Geleneksel Yayıncılık.
- Oruç, M. (2011). *Bilmecelerin Kelime Öğrenimine Etkisi(Hatay İli Dört Yol İlçesi Yeniyurt İlköğretim Okulu Örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 297942)
- Önal, M. N. (2002). Türkçe'nin Eğitimi ve Öğretiminde Oyun Tekerlemelerinin Yeri ve Önemi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9, 133-149.
- Öncü, T. (1999). Lev S. Vygotsky Theory of Development, *Ankara Üniversitesi Dergisi*, 39,227-236.
- Önür, A. (2012). Türkçe Öğretiminde Bilmecenin Yeri ve Önemi. *Gazi Üniversitesi Türkçe Araştırmaları Akademik Öğrenci Dergisi*, 2(2), 43-53.

- Özdemir, C. (2003) *Havza Yöresi Anonim Halk Edebiyatı Ürünleri Üzerine Bir Araştırma* (Yüksek Lisans Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 134947)
- Özkartal, M. (2009). *İlköğretim Sanat Etkinlikleri Dersinde Dede Korkut Destanı'nın Milli Değerlerin kazanılmasına Etkisi* (Doktora Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 228353)
- Pehlivan, A. (2015). *Açık ve Örgün Eğitim Sosyal Bilimler Ders Kitapları ve Öğretim Programında Somut Olmayan Kültürel Miras Öğelerinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 415881)
- Selin, H. (2000). *Mathematics Across Cultures: The History of Non-Western Mathematics*. Massachusetts: Kluwer Academiz Publishers.
- Somut Olmayan Kültürel Miras Hakkında. (2018, Nisan 4). <http://www.UNESCO.org.tr/?page=11:129:5:turkce> adresinden erişilmiştir.
- Sümer, M. K. (2000). *Portakalı Soydum Baş Ucuma Koydum*. Bilgi Yayınevi.
- Şeker, T. P. (2013). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Matematik Eğitimine Yönelik İnanç ve Öz yeterliliklerinin 48-60 Aylık Çocukların Matematik Becerileri Üzerine Etkisinin İncelenmesi* (Doktora Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 349048)
- Şimşek, Ç. (2015). *Halk Bilimi Müzeciliğine Bir Örnek "Ankara somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi"* (Yüksek Lisans Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 423682)
- Şirin, M. R. (1990). *Ninni Bebeğim Ninni*. Ankara: Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları.
- Taşkın, N. (2012). *Çoklu Öğrenme Ortamlarının Okul Öncesi Öğrencilerinin Sayı Kavramı Gelişimine Etkisi* (Yüksek Lisans Tezi) Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 321916)
- Taştepe, T. (2012). *Erken Çocukluk Dönemi Fen ve Matematik Eğitimi İçerik Standartları Değerlendirme Araçlarının Geliştirilmesi* (Doktora Tezi) Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 331670)
- Tekneci, S. (2009). *Okul Öncesi Dönemde Alınan Satranç Eğitiminin İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerin Matematik Becerileri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 241769)
- Turan, Ş. (2014). *Türk Kültür Tarihi*. İstanbul: Bilgi Yayınevi.

- Tylor, E. (1920). *Primitive Culture Researches Into The Development Of Mythology, Philosophy, Religion Language, Art and Custom*. [DX Reader version]. <https://archive.org/details/primitiveculture01tylouoft> adresinden erişilmiştir.
- Uğurlu, E. (2012). *Türk Dünyasında Ninni*. (Doktora Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No.314938)
- Uğurlu, E. (2014). Kültürel Bellek Aktarıcısı Olarak Ninni. *Milli Folklor*, 102, 43-52.
- Ulutaş, İ. (2015). *Okul Öncesinde Matematik Eğitimi*. Ankara: Hedef Yayınları.
- UNESCO (1972). *Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi*. <http://teftis.kulturturizm.gov.tr/TR,14269/dunya-kulturel-ve-dogal-mirasin-korunmasi-sozlesmesi.html> adresinden erişilmiştir.
- UNESCO (2001). *İnsanlığın Sözlü ve Somut Olmayan Mirası Başyapıtları İlanı*. http://www.UNESCO.org.tr/dokumanlar/somut_olmayan_km/basyapit.pdf adresinden erişilmiştir.
- UNESCO (2003). *Somut Olmayan Kültürel Mirası Korunması Sözleşmesi*. <http://teftis.kulturturizm.gov.tr/TR,50543/somut-olmayan-kulturel-mirasin-korunmasi-sozlesmesi.html> adresinden erişilmiştir.
- UNESCO (2008). *Yaşayan İnsan Hazinesi*. http://www.UNESCO.org.tr/dokumanlar/somut_olmayan_km/UNESCOYIH.pdf adresinden erişilmiştir.
- Ungan, S. (2009). *İşlevsel Yönleriyle Ninniler*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Ünal, Z. G. (2014). *Kültürel Mirasın Korunması*. İstanbul: İSMEP Rehber Kitaplar Beyaz Gemi Sosyal Proje Ajansı.
- Williams, R. (1960). *Culture and Society*. New York: Anchor Book Edition. [DX Reader version] <https://archive.org/details/culturesociety17001850mbp> adresinden erişilmiştir.
- Yeşilbursa, C. C. (2011) *Sosyal Bilgilerde Miras Eğitiminin Öğrencilerin Somut Kültürel Mirasa Karşı Tutumlarına ve Akademik Başarılarına Etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 298403)
- Yılar, Ö. (2005). Mit-Efsane ve Eğitim. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 383-392.
- Yıldırım, A., Şimşek, H., (2000). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Yıldız, B. (2016) *Okul Öncesi Matematik Öğretiminde Drama Yönteminin Etkililiğinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Kayseri İli Örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır. (No. 446353)
- Yılmaz, T. (2011). *Aşıklardan Halk Hikayeleri I*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Yin, R. K. (1984). *Case Study Research: Design And Methods*. Beverly Hills: Sage Publications.

EKLER

Ek Numarası	Başlık	Sayfa Numarası
EK 1	Matematiksel Kavram Becerileri Kontrol Listesi	97
EK 2	Kontrol Listesi İzin Belgesi	101
EK 3	Bir Sayısı Etkinlik Planı	102
EK 4	İki Sayısı Etkinlik Planı	103
EK 5	Üç Sayısı Etkinlik Planı	104
EK 6	Dört Sayısı Etkinlik Planı	105
EK 7	Beş Sayısı Etkinlik Planı	106
EK 8	Altı Sayısı Etkinlik Planı	107
EK 9	Yedi Sayısı Etkinlik Planı	108
EK 10	Sekiz Sayısı Etkinlik Planı	109
EK 11	Dokuz Sayısı Etkinlik Planı	110
EK 12	On Sayısı Etkinlik Planı	111
EK 13	Araştırma İzni	112
EK 14	Veli İzin Belgesi	113

EK 1

Matematiksel Kavram Becerileri Kontrol Listesi

Çocuğun cinsiyeti= Kız ( ) Erkek ( )

SAYI BECERİLERİ

	YAPMASI BEKLENEN DAVRANIŞ	MALZEMELER	ÖN TEST	SON TEST
1	1' den 10'a kadar karışık dizilmiş rakamlar arasından model olarak çizilen rakamın eşini bulma	1' den 10'a kadar sayı kartları		
2	1' den 10'a kadar olan rakamlarla 1-10 arası noktalı kartları eşleme	1' den 10'a kadar Sayı ve 1-10 arası noktalı kartlar		
3	1-10 arası aynı salıdaki nesne kartı ile noktalı kartı eşleme	1-10 arası noktalı kartlar ve 1' den 10'a kadar elma resimli kartlar		
4	Verilen kartta kaç nesne olduğunu söyleme	1' den 10'a kadar elma resimli kartlar		
5	1-10 arası rakamlardan örnek olarak gösterilen rakam kadar küp sayma	1-10 arası Sayı kartları ve 10 küp		
6	Nesnelerin kaçınıcı sırada olduğunu ifade etme (10'a kadar)	10 tane küp		
7	1' den 20'ye kadar ezbere sayma	.....		

İŞLEM BECERİLERİ

	YAPMASI BEKLENEN DAVRANIŞ	MALZEMELER	ÖN TEST	SON TEST
1	Basit toplama işlemi yapma	10 tane fasulye		
2	Basit çıkarma işlemi yapma	5 tane fasulye		

ŞEKİL BECERİLERİ

	YAPMASI BEKLENEN DAVRANIŞ	MALZEMELER	ÖN TEST	SON TEST
1	Karışık olarak verilen şekilleri aynılarıyla gruplandırma	4 er tane kare, üçgen, daire dikdörtgen, elips, yıldız, f er tane ay, altıgen		
2	Verilen şekillerin isimlerini söyleme	1 er tane kare, üçgen, daire, dikdörtgen, elips, yıldız		

3	Verilen şekilleri uygun yerlere yerleştirme	Karı, üçgen, daire, elips, dikdörtgen, yıldız <u>şekil panosu</u>		
4	Verilen şekiller içinden sözel olarak söyleneni gösterme	Karı, üçgen, daire, dikdörtgen, yıldız, elips		
5	Yarım bırakılan şekilli <u>serilemeyi tamamlama</u>	Geometrik şekillerin olduğu <u>kağıt</u>		

UZAYSAL BECERİLER

	YAPMASI BEKLENEN DAVRANIŞ	MALZEMELER	ÖN TEST	SON TEST
1	Verilen resimleri uygun yerlerine yerleştirme	8 parçalı yap-boz		
2	Nesnelerin yerlerini başında, sonunda diye ifade etme	Palyaçonun sıranın başında ve sonunda olan <u>resimli kartlar</u>		
3	Nesnelerden ortadakini söyleme	5 tane küp		
4	Kendi üzerinde sağını ve solunu gösterme			
5	Verilen kartları uzaysal benzerliklerine göre <u>gruplama</u>	5 er tane bir nesnenin içinde ve dışında olduğu <u>resimli kartlar</u>		
6	Verilen resimle kartlarda palyaçonun nerede olduğunu ifade etme	Palyaçonun <u>mekân</u> olarak altındı, üstünde, önünde, arkasında, yanında		
7	Noktalı olarak çizilmiş resmin ne olduğunu söyleme	Noktalardan oluşan resim		

ZİT KAVRAMLAR

	YAPMASI BEKLENEN DAVRANIŞ	MALZEMELER	ÖN TEST	SON TEST
1	İstenilen nesnenin küçük olanını gösterme	Farklı büyüklüklerde daire şekli		
2	İstenilen nesnenin büyük olanını gösterme	Farklı büyüklüklerde daire şekli		
3	Aynı büyüklükte olanları eşleştirme	Farklı büyüklükte daireler		

4	Büyük küçüğü ifade etme	Büyük ve küçük daire		
5	Verilen nesnelere büyükten küçüğe sıralama	Farklı büyüklükte 5 daire		
6	İstenilen nesnenin uzun olanını gösterme	Farklı uzunlukta kesilmiş çubuk		
7	İstenilen nesnenin kısa olanını gösterme	Farklı uzunlukta kesilmiş çubuk		
8	Aynı uzunlukta olanları eşleştirme	Farklı uzunlukta kesilmiş çubuk		
9	Uzun ve kısayı ifade etme	Uzun kısa çubuk		
10	Verilen nesnelere uzundan kısaya sıralama	Silindir çubuk panosu		
11	İstenilen nesnenin az olanını gösterme	Resimli kart		
12	İstenilen nesnenin çok olanını gösterme	Resimli kart		
13	Az ve çok olanı ifade etme	Resimli kart		
14	Verilen kartlardan az ve çok olanları sınıflama	3'er tane az ve çoğu ifade eden resimli kartlar		
15	Verilen nesnelere azdan çoğa doğru sıralama	3 tane az, çok en çoğu ifade eden resimli kartlar		
16	Yarım ve bütünü ifade etme	Yarım ve bütün çizilmiş elma resmi		
17	Verilen nesnelere çeyrek, yarım ve bütün olarak sıralama	Çeyrek, yarım ve bütün olarak çizilmiş elma resmi		
18	Karışık verilen resimleri nesneye uzaklıklarına ve yakınlıklarına göre sınıflama	3'er tane yakın ve uzağı ifade eden resimli kartlar		
19	Uzak ve yakını ifade etme	Ağaca yakın, uzak çizilmiş elma resimli kartlar		
20	Nesnelere yakın, uzak ve en uzağa doğru sıralama	Ağaca yakın, uzak ve en uzak çizilmiş elma resimli kartlar		

ÖLÇME BECERİLERİ

	YAPMASI BEKLENEN DAVRANIŞ	MALZEMELER	ÖN TEST	SON TEST
1	Uzaklığı standart olmayan birimlerle ölçme	3 tane sandalye arası mesafeyi ölçme		
2	Standart olmayan ölçme ile verilen pirinci ölçme	Poşet içinde bir miktar pirinç		
3	Taşları ağır hafif, en hafif olarak ifade etme	3 tane farklı ağırlıklarda taş		
4	Taşları ağırdan, hafife doğru sıralama	Farklı ağırlıklarda taş		

GRAFİK BECERİLERİ

	YAPMASI BEKLENEN DAVRANIŞ	MALZEMELER	ÖN TEST	SON TEST
1	Basit bir grafiği yorumlama	Hava grafiği		
2	Verilen resimdeki kız ve erkek sayısını grafikte gösterme	Kız ve erkek resimlerinin olduğu kart ve 10 küp		

ZAMAN KAVRAM BECERİLERİ

	YAPMASI BEKLENEN DAVRANIŞ	MALZEMELER	ÖN TEST	SON TEST
1	Haftanın günlerini sayabilme			
2	Günün bölümleri ile ilgili sorulan soruları yanıtlama	-Sabah olduğunu nasıl anlıyorsun? -Öğlen olduğunu nasıl anlıyorsun? -Akşam olduğunu nasıl anlıyorsun?		

EK 2
Kontrol Listesi İzin Belgesi

sibelirk

24.10.2017

Alıcı: bana ▾

yeni gördüm mailinizi. tabiki kullanabilirsiniz. kolay gelsin başarılar.

----- Özgün İleti -----

Kimden :

Kime :

Gönderme tarihi : 08 Ekim 2017 Pazar 09:31

Konu : MATEMATİKSEL KAVRAM BECERİLERİ KONTROL LİSTESİ
KULANIM İZNI

Merhaba,

Ben Osmangazi Üniversitesi İlköğretim Matematik Öğretmeliği bölümü yüksek lisans öğrencisiyim. Tez çalışmamda somut olmayan kültürel mirasın 48-66 aylık çocukların sayı kavramı becerileri üzerine uygulama yapmayı planlıyorum. Uygulamanın verimliliğini ölçmek adına çocukların sayı kavramı becerilerini ölçmek için izniniz olursa "Ev Odaklı Matematiksel Destek Programının Çocukların Matematiksel Kavram Edinimine Etkisinin İncelenmesi" adlı tez çalışmamda kullandığınız Matematiksel Kavram Becerileri Kontrol Listenizi kullanmayı düşünüyorum. Kontrol listenizin çalışmam açısından oldukça yararlı olacağı kanaatindeyim. Cevabınızı bekliyorum.

İyi çalışmalar

SümeYra ŞAHİN

EK 3

Bir Sayısı Etkinlik Planı

BİR ŞAİR İLE İKİ VEZİR (ETKİNLİK 1)

Etkinlik Türü: Türkçe-Drama –Okuma yazmaya Hazırlık Etkinliği (Bireysel Etkinlik)

Yaş Grubu : 48-66 Ay

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen, “Biz çalışkan anlarız. Vızır vızır vızırdayız. Hikâye zamanında sessizce otururuz.” diyerek çocuklar yarım daire şeklinde oturtulur.
- Çocuklara Mevlana'nın kim olduğu sorulur. Daha önce Mevlana hakkında herhangi bir bilgi duymadıkları sorulur. Daha sonra Mevlana'nın hayatını anlatan video izletilir ve Mevlana'nın hikâyelerinden olan “BİR ŞAİRLE İKİ VEZİR” adlı hikâye anlatılır.

Bir Şairle İki Vezir

Şairin biri padişahın para almak için bir şiir yazdı. Götürüp kendisine şiiri okudu. Padişah şaire 10 altın verilmesini emir verdi. Padişahın çok cömert ve iyi kalpli veziri, "Sultanım, bu verilen azdır. 20 altın vermemiz daha uygun olur. Böyle büyük bir sultanı öven kıymetli bir şaire daha fazlası lâıyaktır" dedi. Padişah vezirinin sözünü dinleyerek, şaire 20 altın, çeşitli elbiseler ve değerli hediyeler verdi. Şair bir yandan altınlara teşekkür ederken, diğer yandan bu iyiliğin kimin sayesinde olduğunu araştırdı. Ona, "Sultanın Hasan isminde adı gibi güzel bir veziri var. Bu ikramlar ve hediyeler onun tavsiyesiyle oldu" dediler. Bunun üzerine şair, vezir için uzun bir şiir yazdı. Şiiriyle onu da övdü. Götürüp konağında vezire verdi. Aradan birkaç sene geçti. Şair yine fakirleşti. Bir şiir daha yazarak, daha önce bol bol altın aldığı padişaha sundu. Yazdığı şiirde padişahın cömertliğini anlatmış, teşekkür etmişti. Padişah her zamanki gibi 10 altın verilmesini emir buyurdu. Fakat bu sefer o önceki cömert vezir ölmüş, yerine son derecede acımasız ve cimri bir vezir gelmişti. Cimri vezir padişaha, "Bir şaire bu kadar bağışta bulunulur mu? Ben bu 10 altının yarısını olan 5 altına şairi razı ederim" dedi. Oradakiler vezire, "Önceki vezir zamanında bu şaire 20 altın verilmişti" dediler. Cimri vezir, "Siz onu razı etme işini bana bırakın. O benim işim." diye söyledi. Padişah, "Şairi memnun et de nasıl başarısın başar" diye buyurdu. Vezir bugün yarın diye şairi bekletmeye başladı. Bir kış geçti, yaz oldu. Yaz bitti, güz geldi. Şair beklediği altını alamadığı gibi, gidip gelmekten usandı. Vezirin kapısına dayandı, "Ey yüce efendim! Eğer altın yoksa, söyle de bu beklentiden kurtar. Aylardır senin kapıda bekliyorum" dedi. İş bu hale gelince vezir şaire 5 altın verdi. Aylardır büyük bir umut bekleyen şair 5 altını görünce düşünmeye başladı. Daha önceki altın hem çoktu, hem de huzurdan çıkarken hemen verilmişti. "Ne oldu ki şimdi böyle oldu?" kendi kendine. Durumu araştırdığında, padişahın adamlarından biri: "O eski cömert vezir dünyadan göçüp gitti. Onun zamanında daha çok altın verirdi. Yerine gelen bu cimri vezir, az altın veriyor. Sen o parayı al da bir an önce uzaklaş. Eğer seni yakalarsa onu da elinden alır. Senin az bulduğun bu miktarı sana vermesi için çok uğraştık." Şair merak ederek sordu: "Ey dost! Söyle bana, bu vezirin adı nedir?" "Hasan'dır" cevabını alınca, şair eski vezirin de adının Hasan olduğunu anımsayarak, "Onun da adı Hasan'dı ama oldukça cömertti bunun da adı Hasan ama, oldukça cimri."

- Daha sonra çocuklarla hikâye ile ilgili sohbetler edilir. Sohbet bittikten sonra çocuklara hikâyedeki roller verilerek hikâyenin dramatizasyonu yapılır. Tahtaya 1 rakamı çizilerek çocuklara bu rakamı tanıyıp tanımadıkları sorulur. Daha sonra rakam tamamlama çalışmaları çocuklara dağıtılarak etkinlik tamamlanır.

NOT : Mevlana'nın Bir Şair İki Vezir adlı hikâyesi okul öncesi dönem çocuklar için sadeleştirilerek etkinlikte kullanılmıştır.

KAZANIMLAR VE GÖSTERGELERİ

Dil Gelişimi:

Kazanım 5. Dili iletişim amacıyla kullanır.

(Göstergeleri: Sohnete katılır. Konuşmak için sırasını bekler. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler. Duygu ve düşüncelerinin nedenlerini söyler.)

Kazanım 8. Dinlediklerini/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder. (Göstergeleri:

Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorular sorar. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorulara cevap verir. Dinlediklerini/izlediklerini başkalarına anlatır.)

Bilişsel Gelişim:

Kazanım 4. Nesneleri sayar. (Göstergeleri: Belirtilen sayı kadar nesneyi gösterir. Saydığı nesnelere kaç tane olduğunu söyler.)

MATERYALLER

“BİR ŞAİR İLE İKİ VEZİR” adlı hikâye

SÖZCÜKLER

Mevlana, şair, vezir

KAVRAMLAR

1

DEĞERLENDİRME

Etkinlik bitiminde çocuklara aşağıdaki sorular yöneltilir:

- Mevlana kimdir hatırlıyor musunuz?
- Dinlediğiniz hikâyenin ismini hatırlıyor musunuz?
  - Hikâyede kaç tane şair vardı?
  - Hikâyede kaç tane vezir vardı?
  - Şair şiirine karşılık kaç para aldı?
- Padişah genellikle ne kadar altın verirdi?

EK 4

İki Sayısı Etkinlik Planı

KAZAN DOĞURDU (ETKİNLİK 2)

Etkinlik Türü: Türkçe –Okuma yazmaya Hazırlık- Fen Etkinliği (Bireysel Etkinlik)

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen, “Biz çalışkan arılarız. Vızır vızır vızırdayız. Hikâye zamanında sessizce otururuz.” diyerek çocuklar yarım daire şeklinde oturtulur.
  - Çocuklara Nasreddin Hoca resmi gösterilerek kim olduğu sorulur. Daha önce Nasreddin Hoca hakkında bilgileri olup olmadığı sorulur. Çocuklara Nasreddin Hoca'nın bir masal kahramanı olduğu anlatılır. Ayrıca Nasreddin Hoca ile ilgili oldukça fazla masal ve fıkra olduğu, daha önce Nasreddin Hoca fıkrası duyan olup olmadığı sorulur. Fıkranın ne demek olduğu hakkında konuşulduktan sonra Nasreddin Hoca fıkralarından biri olan “KAZAN DOĞURDU” adlı fıkrası izletilir.
  - KAZAN DOĞURDU
  - Hoca komşusundan ödünç bir kazan alır kazanı verirken içine bir kazan yerleştirir.
Komşusu sorar:
-Bu ne
-Senin kazan doğurdu der hoca da komşu çok sevinir.
Aradan bir kaç gün geçer. Hoca yine komşusuna gider
1-2 gün kullanmak için kazanı ister
Komşusu:
- Hay hay baş üstüne der kazanı sevinerek hocaya verir.
Aradan oldukça uzun bir zaman geçer.
Komşu kazanı geri gelmeyince çediklerini giyer
Hocanın evine gider, sorar:
-Bizim kazan ne oldu?
-Sizin kazan mı, sizlere ömür der Hoca.
Komşu şaşırır:
-Aman hocam kazan bu nasıl ölür?
-Komşum yine saçmaladın kazanın doğurguna inanıyorsun da öldüğüne inanmıyorsun.
  - Daha sonra çocuklarla hikâye ile ilgili sohbetler edilir. Sohbet bittikten sonra çocuklara iki rakamı bilmece sorulur ve tekerleme çocuklarla beraber tekrar edilir.
  - Tavaşın kulağı, Gözlerim kulaklarım da o kadar
Tavaşın ayağı kadar Bilin bakalım ne kadar (İki)
  - Cumartesi Pazar ellerini vur vur şap şap
2 gün tatil var. ayağımı vur vur rap rap
bu günlerde çocuklar, ikisini birden vur vur
neşeyle, zıplar oynar. ikisini birden vur vur
- Tahtaya 2 rakamı çizilerek çocuklara bu rakamı tanıyıp tanımadıkları sorulur. Daha sonra rakam tamamlama çalışmaları çocuklara dağıtılır. Rakam çalışması bittikten sonra iki renkli çay deneyi çocuklarla beraber yapılır. Bir bardağın yarısına kadar sıcak su koyulur. Bardağın içine 5 yemek kaşığı şeker koyularak karıştırılır. Sıcak su şekeri iyice eritinceye kadar suyu karıştırmaya devam edilir. Çay şekerli suya karışmadan bardağın üzerinde kalır. Şekerli su ve çayın yoğunlukları farklı olduğu için bardağın üstünde demli çay altında da şekerli su birbirine karışmadan durur. Deney sonunda çocuklarla deney hakkında sohbet edilir.

KAZANIMLAR VE GÖSTERGELERİ

Dil Gelişimi:

Kazanım 5. Dili iletişim amacıyla kullanır.

(Göstergeleri: Sohnete katılır. Konuşmak için sırasını bekler. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler. Duygu ve düşüncelerinin nedenlerini söyler.)

Kazanım 8. Dinlediklerini/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder. (Göstergeleri:

Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorular sorar.
Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorulara cevap verir. Dinlediklerini/izlediklerini başkalarına anlatır.)

Bilişsel Gelişim:

Kazanım 3: Algıladıklarını hatırlar.

(Göstergeleri: Nesne/durum/olayı bir süre sonra yeniden söyler.)

Kazanım 4.Nesneleri sayar.(Göstergeleri: Belirtilen sayı kadar nesneyi gösterir. Saydığı nesnelere kaç tane olduğunu söyler.)

DEĞERLENDİRME

Etkinlik bitiminde çocuklara aşağıdaki sorular yöneltilir:

- Nasreddin Hoca kimdir hatırlıyor musunuz?
- Fıkra nedir hatırlıyor musunuz?
- İzlediğiniz fıkranın ismini hatırlıyor musunuz?
- Fıkroda kazan doğurunca kaç tane oldu?
- Kazanı kaç gün sonra tekrar istedi?
- Kazan ölünce kaç tane kazan kaldı?
- Yaptığımız deneyi hatırlıyor musunuz?
- Çay kaç renkli idi?
- Neden çayın demi üstte kaldı?

MATERYALLER

“KAZAN DOĞURDU” adlı fıkra videosu
Bardak, toz şeker, sıcak su, demlenmiş çay,
kaşık

SÖZCÜKLER

Nasreddin Hoca, fıkra, kazan, çay, dem,
yoğunluk

KAVRAMLAR

EK 5

Üç Sayısı Etkinlik Planı

ÜÇ BALIK

Etkinlik Türü: Türkçe- Oyun-Okuma yazmaya Hazırlık Etkinliği (Bireysel ve Grup Etkinliği)
Yaş Grubu : 48-66 Ay

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen çocuklara hikaye zamanının geldiğini söyler ve çocuklar yarım daire şeklinde oturtulur.
- Çocuklara Mevlana'nın kim olduğu sorularak Mevlana hakkında sohbet edilir ve Mevlana'nın hikayelerinden olan "ÜÇ BALIK" adlı hikaye anlatılır.
- ÜÇ BALIK
- Bir gölde üç balık yaşamış. Oldukça büyük olan bu balıklar, kendi hallerince yaşayıp giderlermiş. Derken günün birinde, gölün kenarına bir kaç adam gelmiş. Gölde oynayan bu iri balıkları görünce iştahları kabarmış. Onları yakalama sevdasına düşmüşler. İçlerinden biri;
— "Hemen bir ağ getirelim de şunları yakalayalım." demiş. Balıklar bu sözü duymuşlar. İçlerinden en akıllı olanı;
— "Bu adamlar geri gelmeden bu gölden uzaklaşmak, güvenli bir yer bulmak gerek..." demiş.
Diğer ikisi bu sözlere hiç aldırmamış. Gölde oynamaya devam etmişler. Akıllı balık harekete geçmiş. Göl bir ırmağa açılmaktaymış. Hemen ırmağa doğru yol almış. Balıklar gelmeden ırmağa ulaşmış. Yukarılara doğru kaçıp gitmiş. Çok geçmemiş, balıklar ellerinde bir ağla dönmüşler. O iki balığın peşine düşmüşler. Balıkları ellerinde ağla gören balıkların sonunda akılları başlarına gelmiş, gelmiş ama iş işten de geçmiş. Sağa sola kaçmaya başlamışlar. Balıklardan biri bakmış ki kurtuluş yok, kendi kendine;
— "Bari ölü taklidi yapayım, belki kurtulurum." demiş.
Hemen uygulamaya geçmiş. Ters dönüp sırt üstü yatmış. Karnını suyun yüzüne çıkarıp, ölü numarası yapmış. Kıvılcıktan, ölü gibi durmaya çalışmış.
Balıklar onu görünce çok üzülmüşler. "Ah vah!" edip;
— "Ne güzel, ne büyük bir balıkmış. Ne yazık ki ölmüş!" demişler.
Balıklardan biri, onu kuyruğundan tutup gölün kenarına fırlatmış. Balıklar üçüncü balığın peşine düşünce, gölün kenarındaki balık bin bir güçle suya ulaşmış. Sessizce suya dalmış, kuytu bir yer bulup gizlenmiş.
Balıklar, uzun bir uğraştan sonra üçüncü balığı ağa düşürmeyi başarmışlar. Ağı kıyıya çekip balığı kısıvrak yakalamışlar. Balık, kurtulmak için balıkların elinde debelenip durmuş. Ama bütün çabası boşa gitmiş. Daha önce kendisine yapılan uyarıyı dikkate almadığı için bin pişman olmuş. Ne var ki iş işten geçmiş, son pişmanlık fayda vermemiş. Akılsızca davranmanın cezasını canıyla ödemiş.
- Daha sonra çocuklarla hikâye ile ilgili sohbetler edilir. Sohbet bittikten sonra çocuklara Çocuklara Halının üzerine gelmeleri söylenir ve Balık Avı oyunu oynayacakları söylenir. Halının üzerine farklı renk ve boyutlarda hazırlanmış üzerlerinde 1-2-3 rakamları olan balıklar konularak çocuklardan sırayla verilen oltayla belirtilen komutalara göre balık tutmaları istenir. Öğrenciler 2 gruba ayrılarak her bir gruptan sayışma tekerlemesi ile birer öğrenci seçilir.

• Oooo!..	Ali Bey'e vereyim
Üç deve gördüm	Ali Bey hasta
Birisine bindim	Çorbası tasta
Ablama gittim	Püsküllü mavi
Ablam pilav pişirmiş	İnadına kavi...
İçine sıçan düşürmüş	Teke teke tekerim
Vallahi yemem	Hani benim şekerim
Billahi yemem	Akşam babam gelecek
O dolaptan ne çıkar	Bana para verecek
Sırma saçlı yar çıkar	Sona kaldın
Sırma saçlı öreyim	Sen çık...
- Seçilen öğrencilerden birine üzerinde 1 rakamı olan balıkları diğerine üzerinde üç rakamı olan balıkları en kısa zamanda tutmaları istenir. En kısa zamanda balıkları tutan grubuna bir puan kazandırır. Oyun sonunda en çok puanı toplayan grup oyunu kazanır. Oyun bittikten sonra masalara geçilerek öğretmen rehberliğinde 3 rakamı çalışması yapılır. Çalışma yapıldıktan sonra çocuklarla maniler ve ninniler hakkında sohbet edilerek aşağıdaki maniler ve ninniler çocuklarla beraber söylenir.

Mani	Ninniler
<ul style="list-style-type: none"> Bir kayış aldım yağladım kolumdaki bilezik Davuluma bağladım üç kırmadam üç kırma Senin davulun ötmez dediler yarım gittiğin yerde Üç gün üç gece ağladım üç gündün fazla durma	<ul style="list-style-type: none"> E yavrum e e e Uyuşunda büyüün ninni Bayramlarda yürüsün e e e Ağlama yavruk ağlama Üç gün kaldı bayrama Ninni yavrum ninni ninni ağlama bebek ağlama üç gün kaldı bayrama babam davul alacak dombul dombul çalacak

KAZANIMLAR VE GÖSTERGELERİ

Dil Gelişimi:

Kazanım 5. Dili iletişim amacıyla kullanır.

(Göstergeleri: Sohnete katılır. Konuşmak için sırasını bekler. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler. Duygu ve düşüncelerini medenlerini söyler.)

Kazanım 8. Dinlediklerini/izlediklerini çeşitli

yollarla ifade eder. (Göstergeleri:

Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorular sorar.

Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorulara cevap

MATERYALLER

"ÜÇ BALIK" adlı hikaye
Balık Avı oyunu materyalleri
(balıklar, miknatıslı oltayla)

SÖZCÜKLER

Balık, Mevlana, 3, mari, ninni

KAVRAMLAR

3

DEĞERLENDİRME

Etkinlik bitiminde çocuklara aşağıdaki sorular yöneltilir:

- Mevlana kimdir hatırlıyor musunuz?
- Dinlediğiniz hikayenin ismini hatırlıyor musunuz?
- Hikayede kaç tane balık vardı?
- Balıklardan kaç tane si kaçabildi?
- Yakalanan balık sayısı kaçtı?
- Oynadığınız oyunda kaç tane balık yakaladınız?
- Balıkların üzerinde hangi rakamlar vardı?
- 3 rakamı yazarken zorlandınız mı?
- Daha önce 3 rakamını görmüş müydünüz?

EK 6

Dört Sayısı Etkinlik Planı

ATASÖZÜ VE DEYİMLER (ETKİNLİK 4)

Etkinlik Türü: Türkçe –Sanat-Okuma yazmaya hazırlık - Müzik Etkinliği (Bireysel Etkinlik)

Yaş Grubu : 48-66 Ay

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen, “Biz çalışkan anlarız. Vızır vızır vızırdayız. Hikâye zamanında sessizce otururuz.” diyerek çocuklar yarım daire şeklinde oturtulur.
- Çocuklara atasözünün ne demek olduğu sorulur. Daha önceden hiç atasözü duyup duymadıkları sorularak atasözüne örnek vermeleri istenir. Çocukların cevapları alındıktan sonra atasözünün uzun gözlem ve deneyimler sonucu oluşmuş, bilgi ve öğüt veren kalıplaşmış sözler olduğu söylenerek çocuklara atasözlerinin resimleri gösterilir ve tahmin etmeleri istenir. Tahminlerden sonra öğretmen çocuklara atasözünü söyler ve anlamını çocuklara sorar, cevaplar alındıktan sonra öğretmen çocuklara anlamını açıklar. Atasözlerinden sonra deyimler hakkında konuşulur ve bir olayı, bir durumu, bir kavramı daha etkileyici anlatmak için en az iki sözcüğün bir araya gelmesiyle oluşan ve olayları kısa ve öz anlatmakta kullanılan cümlelere deyim denildiği söylenerek resimli deyimler çocuklara gösterilir. Deyimlerin anlamları çocuklara sorulur ve cevaplar alındıktan sonra açıklanır. Çocuklara atasözü ve deyimlerin ne anlama geldikleri tekrar ettirildikten sonra öğrendikleri atasözü ve deyimlerden birini boya kalemleri verilerek resmetmeleri istenir. Çocuklar resimleri bitirdikten sonra sırayla yaptıkları resimleri anlatmaları ve hangi atasözü veya deyimini resmettikleri sorulur. Resmini yaptıkları atasözü veya deyimini ne anlama geldiği sorularak etkinlik tamamlanır.

• Atasözleri

Dört göz bir evlat için-Anne ve babam bütün ilgi ve dikkati çocuklar içindir

• Deyimler

Dört ayak üstüne düşmek-talîhi çok yaver gitmek

Dört bucağ- her taraf

Dört gözle beklemek- heyecanla beklemek

Dört yanına bakmak- çevresini kontrol etmek

- Sohbet bittikten sonra çocuklara içinde dört rakamı geçen bilmeceler sorulur. Tüm bilmeceler sorulduktan sonra bilmecelerin içinde geçen bir rakam olduğu ve bu rakamın hangi rakam olduğu sorulur. Daha sonra dört rakamın yazılışı çocuklara gösterilerek dört rakamı çalışma kağıtları çocuklara verilir ve rakam tamamlama çalışması yapılır.

• Bilmeceler

Tencereyi kapakladım, dört yanımı saçakladım – gözler, kirpikler

Dört kardeş birbirini kovalar- araba tekeri

Dört ayak üstünde durur, yorulur

Üstünde biraz uyuyalım horul horul- karyola

Dört köşedir beş değil sudan hoş değil- sabun

Dört ayaklı demir kulaklı- sandık

Bir evim var içinin dört odası ver- ceviz

Karşıdan gördüm bir taş yanına gittim dört ayak bir baş- kaplumbağa

Dört ayaklı deve değil, küçüktür güve değil- sivrisinek

- Rakam çalışması bittikten sonra çocuklara daha önceden öğrendiklerini ninni ve maniler tekrar ettirilir ve hep birlikte söylenir. Daha sonra içinde dört rakamı geçen ninni ve maniler çocuklara söylenir. Öğretmen söyledikten sonra çocuklarla beraber tekrarlanır. Tüm öğrencilerin söylemesine fırsat verilerek etkinlik sonlandırılır.

• Ninni

Mani

- Nenni nenni nestanesi maydonoz ot değil mi

- Dört köşenin bir tanesi yaprağı dört değil mi

- Annesinin nar tanesi ben eşimden ayrılsam

Nenni yavrum nenni bana bu dert değil mi

DEĞERLENDİRME

Etkinlik bitiminde çocuklara aşağıdaki sorular yöneltilir:

- Atasözü nedir hatırlıyor musunuz?
- Deyim nedir hatırlıyor musunuz?
- Öğrendiğin atasözünü söyler misin?
- Kaç tane deyim öğrendik?
- Deyimlerden bir tane söyleyebilir misin?
- Bilmecelerin hepsinde hangi rakam geçiyordu?
- Bugün hangi rakamı öğrendik?
- 4 tane nesne getirebilir misin?
- Ninni ve maniyi söyleyebilir misin?

MATERYALLER

Atasözü ve deyimlerin resimleri

Kuru boya, a4 kağıdı

SÖZCÜKLER

Atasözü, deyim, mani, ninni

KAVRAMLAR

4

KAZANIMLAR VE GÖSTERGELERİ

Dil Gelişimi:

Kazanım 5. Dili iletişim amacıyla kullanır.

(Göstergeleri: Sohbeta katılır. Konuşmak için sırasını bekler. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler. Duygu ve düşüncelerinin nedenlerini söyler.)

Kazanım 8. Dinlediklerini/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder. (Göstergeleri:

Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorular sorar.

Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorulara cevap verir.

Dinlediklerini/izlediklerini başkalarına anlatır.)

Kazanım 10: Görsel materyalleri okur.

(Göstergeleri: Görsel materyalleri inceler. Görsel materyallerle ilgili sorular sorar. Görsel materyallerle ilgili sorulara cevap verir.)

Bilisel Gelişim:

Kazanım 3: Algıladıklarını hatırlar.

(Göstergeleri: Nesne/durum/olayı bir süre sonra yeniden söyler.)

Kazanım 4.Nesneleri sayar.(Göstergeleri: Belirtilen sayı kadar nesneyi gösterir. Saydığı nesnelerin kaç tane olduğunu söyler.)

EK 7

Beş Sayısı Etkinlik Planı

ÇATLAK PATLAK (ETKİNLİK 5)

Etkinlik Türü: Müzik-Okuma yazmaya Hazırlık- Oyun Etkinliği (Bireysel Etkinlik)
Yaş grubu: 48-66 Ay

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen, "Biz çalışkan arıların. Vızır vızır vızırdayız. etkinlik zamanında sessizce otururuz." diyerek çocukları yarıım daire şeklinde oturtur. Çocuklara bilgisayarın 5 küçük ördek şarkısı açılır. Çocuklara şarkıyı izledikten sonra anne ve 5 yavru ördek sayışma yoluyla seçilir. Anne ve yavruları derede yüzerken diğer çocuklar şarkıyı söyler ve anne ve yavruların şarkının sözlerine göre hareket ederler.

5 küçük ördek

Bir gün beş küçük ördek
Saklanmı şlar yüzerek
Anne ördek vak vak demiş
Dört ördek geri gelmiş

Bir gün dört küçük ördek
Saklanmı şlar yüzerek
Anne ördek vak vak demiş
Üç ördek geri gelmiş

Bir gün üç küçük ördek
Saklanmı şlar yüzerek
Anne ördek vak vak demiş
İki ördek geri gelmiş

Bir gün iki küçük ördek
Saklanmı şlar yüzerek
Anne ördek vak vak demiş
Bir ördek geri gelmiş

Bir gün bi küçük ördek
Saklanmı ş da yüzerek
Anne ördek vak vak demiş
Son ördek de gelmemiş

Bir gün annecik ördek
Ağlıyormuş yüzerek
Anne ördek vak vak demiş
Beş ördek geri gelmiş

- Etkinlik bittikten sonra çocuklara içinde beş rakamı geçen bilmeceler sorulur ve beş tekerlemesi çocuklarla beraber söylenir. Tüm bilmeceler sorulduktan sonra bilmecelerin içinde geçen bir rakam olduğu ve bu rakamın hangi rakam olduğu sorulur. Daha sonra beş rakamının yazılışı çocuklara gösterilerek beş rakamı çalışma kağıtları çocuklara verilir ve rakam tamamlama çalışması yapılır.

Bilmeceler

Keser sapı, kendi yapı, bir ağacın beş budağı-el
Beş kardeş bir kuyuya taş atar- parmaklar
Ne kamı var ne canı, beş parmaklı eli var- eldiven

BEŞ

Sayıların şişmanı,
Çokta tatludur camı.
Ev kuşu, dev kuşudur;
Baş köşede oturur.
Adı beştir, beş;
Oyunlarda eş.

- Çocuklara çatlak patlak oyununu oynayacakları söylenir ve öğretmen çocuklara oyunu anlatır. Çocuklar halıya otururlar ve her birinin eli diğer arkadaşının avcuna gelecek şekilde ellerini yerleştirirler. Daha sonra çatlak patlak tekerlemesi söylenir ve en son kimin eline vurulduysa o yanar. Oyun tüm çocuklar yanana kadar devam eder.

Çatlak patlak

çatlak patlak yusuvarlak
kremalı börek sütlü çörek
çek dostum çek arabanı yoldan çek
çek çek amca burnuda kanca
al sana bir tabanca
tabancada kaç kurşun var
5 kurşun var
1 2 3 4 5

- Rakam çalışması bittikten sonra çocuklara daha önceden öğrendikleri ninni ve maniler tekrar ettirilir ve hep birlikte söylenilir. Daha sonra içinde beş rakamı geçen ninni ve maniler çocuklara söylenir. Öğretmen söyledikten sonra çocuklarla beraber tekrarlanır. Tüm öğrencilerin söylemesine fırsat verilerek etkinlik sonlandırılır.

Ninni

Mani

- Ninni ninni ninniki sofraya koydum meyve
- Yıldız saydım on iki beş armut beş elma
- On olmazsa beş olsun kurban olayım Allah'a
- Benim oğlum baş olsun beni al eşimi alma

KAZANIMLAR VE GÖSTERGELERİ

Dil Gelişimi:

Kazanım 5. Dili iletişim amacıyla kullanır. (Göstergeleri: Sohnete katılır. Konuşmak için

sıraşını bekler. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler. Duygu ve düşüncelerini nedenlerini söyler.)

Kazanım 8. Dinlediklerini/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder. (Göstergeleri:

Dinlediklerini/izlediklerini ile ilgili sorular sorar. Dinlediklerini/izlediklerini ile ilgili sorulara cevap verir.

Dinlediklerini/izlediklerini başkalarına anlatır.)

Bilişsel Gelişim:

Kazanım 3: Algıladıklarını hatırlar.

(Göstergeleri: Nesne/durum/olayı bir süre sonra yeniden söyler.)

Kazanım 4.Nesneleri sayar.(Göstergeleri: İleriyel/geriyel doğru birer birer ritmik sayar.

Belirtilen sayı kadar nesneyi gösterir. Saydığı nesnelerin kaç tane olduğunu söyler. 10'a kadar

olan sayılar içerisinde bir sayıdan önce gelen sayıyı söyler.

10'a kadar olan sayılar içerisinde bir sayıdan sonra gelen sayıyı söyler.)

DEĞERLENDİRME

MATERYALLER

Etkinlik bitiminde çocuklara aşağıdaki sorular yöneltilir:

- Şarkının adı neydi?
- Şarkıda kaç tane ördek vardı?
- Bilmecelerin hepsinde hangi rakam geçiyordu?
- Tekerlemeyi hatırlıyor musun?
- Çatlak patlak oyununu söyleyebilir misin?
- Bugün hangi rakamı öğrendik?
- Ninni ve maniye söyleyebilir misin?

Bilgisayar

SÖZCÜKLER

ördek, mani, ninni

KAVRAMLAR

EK 8

Altı Sayısı Etkinlik Planı

6 Parmak-6 Kağıt (ETKİNLİK 6)

Etkinlik Türü: Tükçe-Okuma yazmaya Hazırlık- Oyun Etkinliği(Bireysel Etkinlik)

Yaş grubu: 48-66 Ay

ÖĞRENME SÜRECİ

- Öğretmen, "Biz çalışkan arılarız. Vızır vızır vızırdayız. Etkinlik zamanında sessizce oturuyoruz." diyerek çocuklar yarım daire şeklinde oturtulur. Çocuklara Nasrettin hoca hakkında sorular sorulur. Nasreddin hocanın kim olduğu ve fıkralarından daha önceden sınıfta anlatılan Nasreddin hoca fıkrasını anlatmaları istenir. Fıkra dinlendikten sonra çocuklara Nasreddin hocanın iki tane fıkrası anlatılır. Fıkradan sonra çocuklara fıkra ile ilgili sorular sorulur.

Altı Parmak

- Nasrettin Hoca, bir gün yemek yerken biri sorar:
Nasrettin hoca ayakkabı satarken '6kağıt' 6 kağıt' diye bağırıyormuş.
"Neden 5 parmağınla yiyorsun".
ayakkabıyı almış.
Hoca da:
yağmış adam ayakkabımın su geçirdiğini görünce hocaya gider
"6 parmağım olmadığı için."

6 Kağıt

Bir gün

Bir adam gelmiş

Sonra yağmur

hoca bu

- Etkinlik bittikten sonra çocuklara içinde altı rakamı geçen bilmeceler sorulur ve altı tekerlemesi çocuklarla beraber söylenir. Tüm bilmeceler sorulduktan sonra bilmecelerin içinde geçen bir rakam olduğu ve bu rakamın hangi rakam olduğu sorulur.

Bilmeceler

Altı ayağı var	altı bacaklı bir hayvan	az gitti uz gitti
Dördü ile yürür	kanatları yayvan	dere tepe düz gitti
İkisi boş değil	başı sarıklı	altı ay bir güz gitti
Boynuzu var koç değil	çingene Süleyman (sinek)	uyanınca hep bitti (rüya)
Kanadı var kuş değil (böcek)		

Tekerlemeler

Altı

Dandini de dandini
Kuyruğu yerden
Eğri büğrü duruşu
Tepeli sıfır doğrusu
Adı altıdır altı
Eder kahvaltı

- Çocuklarla *altı kere altı otuz altı, dedemin sakalı yolda kaldı, sakalını aldı dereye attı, dedem sakalsız kaldı* tekerlemesi söylenir. Tekrar edilir. Çocuklardan şaşımadan söylemeleri istenir. Söyleyenler alkışlanır. Sonra kocaman bir 6 rakamı hazırlanır, çocuklara gösterilir. Bakın bu benim dedeme benziyor. Tıpkı dedem gibi kambur olmuş, göbeği de çok şişman olmuş denir. Sonra da hadi biz de 6 rakamı dedelerinden olalım, ama nasıl olur diye düşünmeleri istenir. Sınıftaki minderleri her çocuğun kazağının içine koyup şişman göbekli çocuklar yapılır. Sonra da müzik açılır, müzik çalarken kambur olup, şişman göbekleriyle dede yürüyüşü yaparlar, müzik durunca sakalları düşmüş gibi şaşırıp(dede gibi şaşırabilenlere aferin denilir.) dere olarak belirlenen alana sakallarını attılar. Sonra yönerge değiştirilir, müzik açılınca yine dede yürüyüşü ama müzik durunca hemen bir eş bulup göbekleri tokuşturma oyunu oynanır. Ardından masalara geçilir 6 rakamı çalışma sayfaları yapılır. 6 rakamı şeklinde hazırlanan kartonları öğrenciler keserler. İstedikleri gibi süsleyebilirler. Bu 6 rakamlarına ip geçirilip çocuklara kolye olarak takılarak etkinlik sonlandırılır.

KAZANIMLAR VE GÖSTERGELERİ

Dil Gelişimi:

Kazanım 5. Dili iletişim amacıyla kullanır.

(Göstergeleri: Sohbeta katılır. Konuşmak için sırasını bekler. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler. Duyguve düşüncelerinin nedenlerini söyler.)

Kazanım 8. Dinlediklerini/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder. (Göstergeleri:

Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorular sorar. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorulara cevap verir. Dinlediklerini/izlediklerini başkalarına anlatır.)

Bilişsel Gelişim:

Kazanım 3: Algıladıklarını hatırlar.

(Göstergeleri: Nesne/durum/olayı bir süre sonra yeniden söyler.)

Kazanım 4.Nesneleri sayar.(Göstergeleri:

İleriye/geriye doğru birer birer ritmik sayar. Belirtilen sayı kadar nesneyi gösterir. Saydığı nesnelerin kaç tane olduğunu söyler.)

MATERYALLER

Fıkralar, minder

SÖZCÜKLER

Fıkra, dede, yaşlı, kambur, şişman

KAVRAMLAR

6, yaşlı, şişman

DEĞERLENDİRME

Etkinlik bitiminde çocuklara aşağıdaki sorular yöneltilir:

- Nasreddin hoca fıkralarını hatırlıyor musun?
- Fıkraları anlatabilir misin?
- Bilmecelerde geçen rakam neydi?
- 6 rakamı tekerlemesini söyleyebilir misin?
- 6 rakamı tekerlememizi söylemek zor muydu?
- Sizde 6 rakamı kadar yaşlı olsanız kendinizi nasıl hissedersiniz?
- 6 tane minder getirir misin?

EK 9

Yedi Sayısı Etkinlik Planı

Mevlana'nın Yedi Öğütü (ETKİNLİK 7)

Etkinlik Türü: Türkçe-Sanat-Oyun-Okuma yazmaya Hazırlık (Bireysel Etkinlik)

Yaş grubu: 48-66 Ay

- Öğretmen, "Biz çalışkan anlarız. Vızır vızır vızırdayız. Etkinlik zamanında sessizce otururuz." diyerek çocuklar yarım daire şeklinde oturtulur.
- Çocuklara Mevlana'nın kim olduğu sorulur. Daha önce Mevlana hakkında öğrenilen bilgiler tekrar edilir. Mevlana'nın bilge kişiliğinden ve öğütlerinden bahsedilir. Çocuklara teker teker Mevlana'nın yedi öğütü söylenir ve her biri hakkında fikirleri sorulur. Çocuklar fikirlerini söyledikten sonra öğütler öğretmen tarafından açıklanır.

Cömertlik ve yardım etmede akarsu gibi ol: Cömertlik duygusu insanları iyilik yapmaya yönlendirir. Cömert olan kişiler ise hem bireysel hem de toplumsal mutluluğa ulaşır.

Şefkat ve merhamette güneş gibi ol: Güneş gibi bütün herkese şefkat ve merhamet verilmesi gerekir.

Başkalarının kusurlarını örtmede gece gibi ol: Başkalarının kusurlarını, hatalarını araştırmamak ve insanlara yaymamak insanlık açısından önemlidir.

Hiddet ve asabiyette ölü gibi ol: öfkelenmek ve sinirlenmek bizlere yarardan çok zarar verir. Öfkelendiğimiz zaman başkalarının kalplerini kırar ve üzülmelerine neden oluruz.

Tevazu ve alçak gönüllükte toprak gibi ol: alçak gönüllük olmak ve başkalarının yapamadığı şeyler nedeniyle onlarla dalga geçmemek onlarla alay etmemek gerekir. Başkalarından daha iyi olduğumuzu söyleyip diğer arkadaşlarımızı üzmememiz onlara yardımcı olmamız gerekir.

Hoşgörülükte deniz gibi ol: Hoşgörü sayesinde insanlar birbirlerini dinler, anlar ve saygı duyar. Bu nedenle de hoşgörülü olmak insanların iletişimlerini olumlu yönde etkiler.

Ya olduğun gibi görün ya da görüldüğün gibi ol: başkalarına yalan söylememeli tutamayacağımız sözler vermemeliyiz. Söylediğimiz her şeyi yapmalıyız.

Tüm öğütler açıklandıktan sonra çocuklara üzerinde Mevlana'nın yedi öğütünün bulunduğu çocuk resimleri ve lambalar çocuklara verilir. Çocuklardan resimleri önce boyamaları daha sonra kesmeleri istenir. Kesilen çocuk resimleri fon kartonuna yapıştırılır, lambalar ise grapon kağıdından yapılan ipe asılarak sınıf panosunda sergilenir.

Etkinlik bittikten sonra çocuklara körebe oyunu oynayacakları söylenir ve oyunun kuralları açıklanır. Ebe tekerlemesiyle seçilen çocuğun gözlerinin kapatılacağı ve gözleri kapalı bir şekilde kaçan arkadaşlarını yakalamaya çalışacağı anlatılır, ortaya başlanır. Yakalanan çocuğun körebe olmasıyla oyun çocuklar sıkılıncaya kadar devam eder.

EBE

Ebe ebe gel bize

Uzaktan vur elimize

Eğer vuramazsan

Ebesin ebe

Bir, iki, üç, dört, beş, altı, yedi,

Bunu sana kim dedi?

Diyen dedi on yedi

Yağlı böreği kim yedi?

Körebe oyunundan sonra çocuklar masalara geçer ve içinde yedi rakamı geçen deyimler çocuklara sorulur. Çocuklar deyimler hakkında fikirlerini söyledikten sonra öğretmen deyimleri açıklar.

Yedi kat el: Çok yabancı.

Yedi mahalle: Herkes, bütün çevre.

Yedisinden yetmişin e: En küçüğünden en büyüğüne kadar herkes.

Deyimlerde hangi rakamın geçtiği çocuklara sorulur ve cevaplar alındıktan sonra yedi rakamı tekerlemesi çocuklarla beraber söylenerek yedi rakamının yazılışı çocuklara anlatılır. Çocuklara yedi rakamı çalışma kağıtları verilerek nesnelere saymaları ve rakamları tamamlamaları istenir. Yapamayan öğrencilere yardım edilir ve tüm öğrencilerin çalışma kağıtlarını tamamlamasıyla etkinlik sonlandırılır.

7

Yedi tane cüce

Vermişler el ele

Çıkışlar gezmeye

Yemişler şekerlemeeee

KAZANIMLAR VE GÖSTERGELERİ	MATERYALLER	DEĞERLENDİRME
<p>Dil Gelişimi: Kazanım 5. Dili iletişim amacıyla kullanır. (Göstergeleri: <i>Sohbete katılır. Konuşmak için sırasını bekler. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler. Duygu ve düşüncelerinin nedenlerini söyler.</i>)</p> <p>Kazanım 8. Dinlediklerini/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder. (Göstergeleri: <i>Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorular sorar. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorulara cevap verir. Dinlediklerini/izlediklerini başkalarına anlatır.</i>)</p> <p>Bilişsel Gelişim: Kazanım 3: Algıladıklarını hatırlar. (Göstergeleri: <i>Nesnel durum/olayı bir süre sonra yeniden söyler.</i>)</p> <p>Kazanım 4. Nesnelere sayar. (Göstergeleri: <i>İleriye/geriye doğru birer birer ritmik sayar. Belirtilen sayı kadar nesneyi gösterir. Saydığı nesnelere kaç tane olduğunu söyler.</i>)</p>	<p>Mevlana'nın yedi öğütü</p> <p>SÖZCÜKLER</p> <p>Cömertlik, şefkat, merhamet, tevazu, alçak gönüllük, hiddet, asabiyet, hoşgörü</p> <p>KAVRAMLAR</p> <p>7, körebe, Mevlana, öğüt, deyim</p>	<p>Etkinlik bitiminde çocuklara aşağıdaki sorular yöneltilir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mevlana'nın kaç tane öğütü vardı hatırlıyor musun? • Mevlana'nın öğütlerini söyleyebilir misin? • Mevlana'nın öğütlerini açıklayabilir misin? • Ebe tekerlemesini söyleyebilir misin? • Ebe tekerlemesini söylemek zor muydu? • Deyimleri hatırlıyor musun? • Deyimlerde geçen rakam neydi? • 7 rakamı tekerlemesini söyleyebilir misin?

EK 10

Sekiz Sayısı Etkinlik Planı

Dedemin Gözlükleri (ETKİNLİK 8)

Etkinlik Türü: Okuma yazmaya Hazırlık -Oyun- Sanat (Bireysel Etkinlik)

Yaş grubu: 48-66 Ay

- Öğretmen, “Biz çalışkan anlarız. Vızır vızır vızırdayız. Etkinlik zamanında sessizce oturuyoruz.” diyerek çocuklar yarım daire şeklinde oturtulur.
- Çocuklara içinde sekiz rakamı geçen bilmeceler sorulur ve cevaplandırılmaları istenir. Bilmeceler cevaplandırıldıktan sonra bilmecelerde hangi rakamın geçtiği sorulur ve sekiz rakamı tekerlemesi öğretmen tarafından söylenir, çocuklarla beraber tekrar ettirilir. Çocuklara bugün sekiz rakamını öğrenecekleri söylenir ve tahtaya sekiz rakamı çizilir. Sizce sekiz rakamı neye benziyor diye çocuklara sorulur. Cevaplar alındıktan sonra sekiz rakamının dedelerin gözlüklerine benzediği söylenir ve çocuklara sekiz rakamı çalışma kağıtları verilerek rakam tamamlama çalışması yapılır.

Duvarda dolanırım sekiz küçük ayağımla
Durmadan ağ örerim
Bilin bakalım ben hangi böceğim (Örümcek)

Benim iki kolum var,
Onun sekiz kolu var,
Onun sekiz kolu var,
Denizlerde yaşar (Ahtapot)

8 Rakamı

Yere düşmüş 8 ayva
Biri kaçıyor kovala
5,6,7,8 sıraya diziliriz.
Yarışınız sonra biz
İçimizden en büyüğü yine 8.

Etkinlik bitiminde çocuklara Dedemin Gözlükleri adlı oyunu oynayacakları söylenir ve oyunun kuralları anlatılır. Ebe tekerlemesiyle sınıftan iki öğrenci seçilir. Seçilen öğrencilerden birinin gözü bağlanır. Diğeri arkadaşını tahtaya çizilmiş olan dede resmine gözlük çizmesi için yönlendirir. Elini aşağıya doğru kaydır, yukarı çiz gibi yönergeler verir. Gözü bağlı olan öğrenci gözlüğü çizdikten sonra gözlerini açar ve doğru yapıp yapmadığına bakar. Daha sonra iki öğrenci yer değiştirir ve oyun tekrar oynanır. Oyun tüm öğrencilerin oynayacağı kadar devam eder. Oyun bitiminde öğrenciler masalara geçer ve öğretmen sekiz rakamı bileklikleri yapacaklarını söyler. Çocuklara üzerinde sekiz rakamı ve bileklik kalıbı olan evalar dağıtılır. Çizgilerin üzerinden kesmeleri istenir. Rakamı ve bilekliği kesen öğrencilerin bileklikleri öğretmen tarafından zımbalanarak çocukların bileklerine takılır. Daha sonra çocuklar yarım daire şeklinde oturtulur ve ninniler hakkında sohbet edilir. Daha önceden öğrendikleri ninnileri tekrar etmeleri istenir. Çocuklar ninnileri söyledikten sonra öğretmen yeni bir ninni daha öğreneceklerini söyler. Ninniyi önce öğretmen daha sonra çocuklar tekrar eder. Çocukların ninniyi kendilerinin söylemesiyle etkinlik sonlandırılır.

Dandini dandini danaylım
Maşrabası kalaylım
Nolaydım ikiz olaydım
Evde de sekiz olaydım
Hu hu hu

KAZANIMLAR VE GÖSTERGELERİ	MATERYALLER
Dil Gelişimi: Kazanım 8. Dinlediklerini/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder. (Göstergeleri: <i>Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorular sorar. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorulara cevap verir. Dinlediklerini/izlediklerini başkalarına anlatır.</i>)	Tahta kalemi, yazı tahtası, göz bandı
Bilişsel Gelişim: Kazanım 3: Algıladıklarını hatırlar. (Göstergeleri: <i>Nesne/durum/olayı bir süre sonra yeniden söyler.</i>)	SÖZCÜKLER Gözlük, ninni, örümcek, ahtapot
Kazanım 4.Nesneleri sayar. (Göstergeleri: <i>İleriye/geriye doğru birer birer ritmik sayar. Belirtilen sayı kadar nesneyi gösterir. Saydığı nesnelerin kaç tane olduğunu söyler.</i>)	KAVRAMLAR 8
Motor Gelişim: Kazanım 4. Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar. (Göstergeleri: <i>Nesneleri yeni şekiller oluşturacak biçimde bir araya getirir. Malzemeleri keser, yapıştırır, değişik şekillerde katlar. Değişik malzemeler kullanarak resim yapar.</i>)	DEĞERLENDİRME Etkinlik bitiminde çocuklara aşağıdaki sorular yöneltilir: <ul style="list-style-type: none"> • Bilmecelerde geçen rakamı hatırlıyor musun? • Sekiz tekerlemesini söyleyebilir misin? • Sekiz rakamını yazarken zorlandın mı? • Sekize kadar sayabilir misin? • Sekiz rakamını gösterebilir misin? • Ebe tekerlemesini söyleyebilir misin? • Ebe tekerlemesini söylemek zor muydu? • Ninniyi söyleyebilir misin?

EK 11

Dokuz Sayısı Etkinlik Planı

Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar (ETKİNLİK 9)

Etkinlik Türü: Tükçe- Okuma yazmaya Hazırlık-Oyun(Bireysel Etkinlik)

Yaş grubu: 48-66 Ay

- Öğretmen, “Biz çalışkan arılarız. Vızır vızır vızırdayız. Etkinlik zamanında sessizce otururuz.” diyerek çocuklar yarım daire şeklinde oturtulur.
- Çocuklara atasözü ve deyimlerin ne demek olduğu sorulur. Atasözü ve deyimlere örnek vermeleri istenir. Çocuklardan cevaplar alındıktan sonra atasözü ve deyim kelimeleri açıklanır ve daha önceden öğrenilen atasözü ve deyimler çocuklara hatırlatılır. Çocuklara doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar atasözü söylenir ve atasözünün anlamı sorulur. Atasözü hakkında konuşulduktan sonra atasözünün hikayesi çocuklara anlatılır.
- Günlerden bir gün, köyün birinde bir çoban yaşamış. Bu çoban, her zaman doğruyu söyleyen bir kişilikmiş. Günün birinde akşam vakti hayvanları olatmış, köyüne dönerken köyün muhtarı ile bir yabancıyı görmüş. Muhtar, karşısındaki adama ineğini satmak istiyormuş. Ancak çoban, o ineğin hasta olduğunu çok iyi biliyormuş.
Adamların yanına gelip ineğin hasta olduğunu, nasıl satılabileceğini söylemiş. Köyün muhtarı, bu duruma çok sinirlenmiş çünkü hasta bir hayvanı kimse almak istemez. Doğal olarak o adam da ineği satın almamış. Çok sinirlenen muhtar, çobanın işine son vermiş. Köyden kovulan çoban, “Ben doğrudan yanayım, varsam beni dokuz köyden de kovsunlar. Ben doğruyum.” diye söylene söylene başka memleketlerin yolunu tutmuş. Bu hikayeden çıkarabileceğimiz ders, her insan her yerde doğrunun yanında olmayabilir. Ancak elbette her zaman doğruyu söylemeli, doğru olanın yanında olmalıyız. Sonucunun ne kadar kötü olacağını bilsek bile bir durum karşısında doğru olmak, erdemli bir duruştur.
- **Dokuz canlı:** Yapısı çok sağlam, kolay kolay ölmez.
Dokuz köyden kovulmuş: Geçimsizliği, hoş olmayan davranışları yüzünden bir çok yerlerden atılmış. Hikaye bitiminde çocuklarla hikaye hakkında sohbet edilir ve deyimlerde hangi rakamın geçtiği çocuklara sorulur. Cevaplar alındıktan sonra dokuz rakamı tekerleme çocuklarla beraber söylenerek dokuz rakamının yazılışı çocuklara anlatılır. Çocuklara dokuz rakamı çalışma kağıtları verilerek nesnelere rakamları tamamlamaları istenir. Yapamayan öğrencilere yardım edilir ve tüm öğrencilerin çalışma kağıtlarını tamamlamasıyla etkinlik sonlandırılır.

DOKUZ

Aman ne çıtı pıtı,
Çevir bak sanki altı.
Kafası bilgi dolu,
Sayıların doktoru.
Adı dokuzdur, dokuz;
Kuyruğu topuz.

Etkinlik bitiminde heey kocaman kafalı dokuuz, bugün evde yokuz denilerek çocuklarla halka olunur üzerinde 9 rakamının yazılı olduğu bir şapkayı müzik eşliğinde sırayla takma oyunu oynanır. Müzik durduğunda şapka kimin başında kalırsa o çocuk dairenin ortasına geçerek, dairenin ortasında yer alan kartona 9 rakamı yazmaya çalışır. Oyun bütün çocukların dokuz rakamını yazmalarıyla sonlandırılır.

KAZANIMLAR VE GÖSTERGELERİ

Dil Gelişimi:

Kazanım 5. Dili iletişim amacıyla kullanır.

(Göstergeleri: Sohnete katılır. Konuşmak için sırasını bekler. Duygu, düşünce ve hayallerini söyler. Duygu ve düşüncelerinin nedenlerini söyler.)

Kazanım 8. Dinlediklerini/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder.

(Göstergeleri: Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorular sorar. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorulara cevap verir. Dinlediklerini/izlediklerini başkalarına anlatır.)

Bilisel Gelişim:

Kazanım 3: Algıladıklarını hatırlar.

(Göstergeleri: Nesne/durum/olayın bir süre sonra yeniden söyler.)

Kazanım 4.Nesnelere sayar.(Göstergeleri:

İleriye/geriye doğru birer birer ritmik sayar. Belirtilen sayı kadar nesneyi gösterir. Saydığı nesnelere kaç tane olduğunu söyler.

MATERYALLER

Dokuz rakamı şapkası, doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar hikayesi

SÖZCÜKLER

Atasözü, deyim, doğru

KAVRAMLAR

9, atasözü, deyim, doğru söylemek

DEĞERLENDİRME

Etkinlik bitiminde çocuklara aşağıdaki sorular yöneltilir:

- Atasözü ve deyim ne demektir hatırlıyor musun?
- Hikayesini dinlediğiniz atasözü neydi söyleyebilir misin?
- Dokuz canlı ve dokuz köyden kovulmuş deyimlerini açıklayabilir misin?
- Deyimlerde geçen rakam neydi?
- 9 tekerlemesini söyleyebilir misin?
- 9 tekerlemesini söylemek zor muydu?
- 9 rakamını yazarken zorlandın mı?

EK 12

On Sayısı Etkinlik Planı

9 eşek mi 10 eşek mi? (ETKİNLİK 10)

Etkinlik Türü: Türkçe-Oyun-Okuma yazmaya Hazırlık (Bireysel Etkinlik)

Yaş grubu: 48-66 Ay

- Öğretmen, "Biz çalışkan arılarız. Vızır vızır vızırdayız. Etkinlik zamanında sessizce oturuyoruz." diyerek çocuklar yarım daire şeklinde oturtulur.
- Çocuklara Nasreddin hocanın kim olduğu sorulur. Nasreddin hocanın fıkralarından bildikleri varsa anlatmaları istenir. Çocuklardan cevaplar alındıktan sonra kısıya Nasreddin Hoca hakkında sohbet edilir ve çocuklara Nasreddin Hocanın fıkralarından olan 9 eşek mi 10 eşek mi fıkrası ile 9 akçe mi 10 akçe mi fıkrasının çocuklara anlatılır. Hikaye bitiminde hikaye hakkında sorular sorulur.
- 9 eşek mi 10 eşek mi?**
Hoca bir gün köyden eşekleri almış şehre satmaya gidiyormuş. Eşegin birisine binen hoca iki de bir eşekler kaybolmasını diye sayarmış. Yine sayacağı zaman altındaki eşeği saymayarak 9 eşek olduğunu görmüş. İnmiş eşekten yine saymış bu sefer 10 muş. Hoca şaşkınlıkla ve 9 mu 10 mu karar verin artık ! demiş
- 9 akçe mi 10 akçe mi?**
Bir gün Nasreddin hoca rüyasında bir adamla konuşuyormuş adam 9 akçe diyor, Nasreddin hocada 10 akçe diyor. Nasreddin hoca rüyadan uyanmış ellerinde hiç akçe yok. Geri uykuya dalmış ve adama demiş tamam 9 akçe olsun.
- Etkinlik bitiminde çocuklara sayı eşleşmesi oyunu oynayacakları söylenir. Çocukların önlerine önceden hazırlanmış olan rakamlar yapıştırılır. Her rakamdan iki tane olur ve iki ayrı öğrenciye yapıştırılır. Fakat hangi çocuğa hangi rakam yapıştırıldığını çocuklar görmez. Ardından müzik açılır ve çocuklar sınıfın içinde dans etmeye başlarlar. Müzik durduğunda herkes kendisinde olan sayının aynısından bulunan arkadaşı ile sarılır ve kıpırdamadan heykel olur. Oyun sayılar değiştirilerek tekrar edilir. Müzik durduğunda eşini bulamayan veya heykel olamayan kıpırdayan çocuklar yazar. Başarılı olan çiftler alkışlanır. Oyun bitiminde öğrenciler masalara geçer ve çocuklara içinde on rakamı geçen bilmeceleri sorar. Çocuklara bilmecelerde geçen rakam sorulur ve cevaplar alındıktan sonra sayılar tekerlemesini önce öğretmen söyler sonra çocuklarla beraber tekrar ettirilir. Tahtaya on rakamı yazılır ve çocuklara on rakamı çalışma sayfası çocuklara verilerek noktaları tamamlamaları istenir.
- Bilmeceler**
Biz on kardeşiz, en küçüğünüz en şişmanımızdır-**parmaklar** Dokunmayın güzele on parmağın kan olur tutar isen yavaş tut iki elin al olur-**böğürtlen**
- Sayılar**
Mini mini birler
Çalışkan ikiler
Ela gözlü üçler
Çok dertli dörtler
Misafirdir beşler
Altılar,kalemimi çaldılar
Yediler,yemeğimi yediler
Sekizler,sek sek olup gittiler
Dokuzlar,doktor olup gittiler
Onlar,bizi okutanlar.
- Etkinlik bitiminde çocuklar yarım daire şeklinde oturtulur ve ninniler hakkında sohbet edilir. Daha önceden öğrendikleri ninnileri tekrar etmeleri istenir. Çocuklar ninnileri söyledikten sonra öğretmen yeni bir ninni daha öğreneceklerini söyler. Ninniyi önce öğretmen daha sonra çocuklar tekrar eder. Çocukların ninniyi kendilerinin söylemesiyle etkinlik sonlandırılır.
- Dandini dandini danaylık Ninni ninni ninedi bebek
Enim oğlum on aylık Hokka gibi çeneli bebek
On olmasın beş olsun On parmağı kınalı bebek
Güzellere eş olsun Uyusun yavrum ninni

KAZANIMLAR VE GÖSTERGELERİ

Dil Gelişimi:

Kazanım 8. Dinlediklerini/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorular sorar. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili sorulara cevap verir. Dinlediklerini/izlediklerini başkalarına anlatır.)

Bilişsel Gelişim:

Kazanım 3: Algıladıklarını hatırlar.

(Göstergeleri: Nesne/durum/olayı bir süre sonra yeniden söyler.)

Kazanım 4.Nesneleri sayar.(Göstergeleri: İleriye/geriye doğru birer birer ritmik sayar. Belirtilen sayı kadar nesneyi gösterir. Saydığı nesnelerin kaç tane olduğunu söyler.)

MATERYALLER

Tahta kalemi, yazı tahtası, bant, A4 kağıdı

SÖZCÜKLER

Fıkra, ninni, akçe, kına

KAVRAMLAR

10

DEĞERLENDİRME

Etkinlik bitiminde çocuklara aşağıdaki sorular yöneltilir:

- Nasreddin Hoca kimdi hatırlıyor musun?
- Dinlediğin fıkraları anlatabilir misin?
- Fıkraların isimlerini söyleyebilir misin?
- Fıkralarda hangi rakamlar geçiyordu söyleyebilir misin?
- Bilmecelerde geçen rakamı hatırlıyor musun?
- Sayılar tekerlemesini söyleyebilir misin?
- On rakamını yazarken zorlandın mı?
- Ona kadar sayabilir misin?
- On rakamını gösterebilir misin?
- Ninnileri söyleyebilir misin?

EK 13
Araştırma İzin Belgesi

T.C.
KOCAELİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 99332089/605.01/1936107

27/01/2018

Konu: Araştırma İzni
(Sümeyra ŞAHİN)

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 08/12/2017 tarihli ve 47080 sayılı yazımız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı İlköğretim Matematik Öğretmenliği Yüksek Lisans öğrencisi Sümeyra ŞAHİN' in " Somut Olmayan Kültürel Mirasın 48-66 Aylık Çocuklara Sayı Kavramı Öğretiminde Kullanımı Üzerine Örnek Bir Uygulama" konulu araştırma çalışmasını İlimiz anaokullarında uygulama talebinin uygun görüldüğüne ilişkin, 25/01/2018 tarih ve 1835980 sayılı Valilik Onayı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Ahmet BÜYÜKÇELİK
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:Valilik Makam Oluru(1 sayfa)

Elektronik İmza

27.01.2018

EMEL SAĞLAM YAVUZ
SEF

Körfez Mah. Ankara Karayolu Cad. No:129 Valilik Binası Blok Kat:3
Elektronik Ağ: www.kocaelimem.meb.gov.tr
e-posta: stratejigelistirme41@meh.gov.tr

Bilgi için: E.SAĞLAM YAVUZ
Tel: (0 262) 3005871
Faks: (0262) 32115 54

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://e-naberceg.meb.gov.tr/izlesonnet> aead-b8ce-3f3d-9682-577E web sitesinden edilebilir.

EK 14
VELİ İZİN BELGESİ

Sayın Veli,

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İlköğretim Matematik Öğretmenliği Bölümünde yüksek lisans yapmaktayım. Yüksek Lisans Tezi çalışmam kapsamında somut olmayan kültürel mirasın okul öncesi dönemde sayı kavramı öğretiminde kullanıldığı bir öğretim programı hazırlayarak sınıf içi etkinlikler kapsamında uygulama yapacağım.

Velisi olduğunuz öğrenciye öncelikle sayı kavramı bilgilerini belirlemek amacıyla bir test uygulanacak ve öğretim sonunda öğrencinin geldiği seviye belirlenmesi amacıyla aynı test tekrar uygulanarak aradaki fark incelenecektir. Veri toplanırken hiçbir şekilde isim kullanılmayacak, çocukla ilgili kişisel bilgilere yer verilmeyecektir. Verilerin güvenilir olması ve veri kaybının olmaması amacıyla uygulama esnasında ses ve görüntü kaydı yapılacaktır. Elde edilen veriler bilimsel araştırma dışında herhangi bir şekilde kullanılmayacaktır.

Yukarıda açıklaması yapılan çalışmaya,
oğlum/kızım.....'nın katılmasına izin veriyorum.

Sümeyra ŞAHİN
Okul Öncesi Öğretmeni

Velinin

Adı, soyadı:

İmzası:

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı SOYADI : Sümeyra ŞAHİN

Eğitim Durumu

Lise	Oruç Reis Anadolu Lisesi	2008
Lisans	Kocaeli Üniversitesi	2012
Lisans	Anadolu Üniversitesi	

Yabancı Dil İngilizce: Okuma (İyi), Yazma (İyi), Konuşma (Orta)
Almanca: Okuma (Orta), Yazma (Orta), Konuşma (Orta)

Mesleki Geçmiş

Görev	Kurum	Çalışma Tarihleri
Öğretmen	Dilovası Anaokulu	2012-2014
Müdür Yardımcısı	Dilovası Anaokulu	2014-2016
Öğretmen	Yeniyalı Fahri Korutürk İlkokulu	2016-

Akademik Çalışmalar

Seminer ve Çalıştaylar

- 7. Ulusal Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrenci Kongresi
- Ulusal Disiplinler Arası Erken Çocuklukta Müdahale Kongresi

Sertifikalar

İletişim

E-posta adresi: smyrsahin@gmail.com